

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**PANDEMİ DÖNEMİNDE SOSYAL MEDYADA İNFODEMİ VE
KULLANICILAR ÜZERİNDE ETKİSİ**

OSMAN BATUR ALTAY

DANIŞMAN
PROF. DR. Müge DEMİR AYRAL

İSTANBUL-2022

BEYAN

Bu tez çalışması kendi çalışmam olduğunu, tezin planlamasından yazımına kadar tüm safhalarında etik dışı olabilecek bir davranışın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmeyen tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynakçaya aldığımı, yine bu tez çalışmasında ve yazım sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Osman Batur Altay

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, corona virüs nedeniyle ortaya çıkan pandemi koşullarında sosyal medya ortamlarındaki etkileşimi anlatan infodemi kavramı etkileri ele alınmış, toplumun sosyal medya üzerinden yayılan haberlerden nasıl etkilendiği ve süreci nasıl değerlendirdiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Infodemi kavramı ve etkileri ele alınmış, oluşum nedenleri çalışma kapsamında incelenmektedir. Teknolojik gelişmelerle birlikte medyada geniş bir yer bulan dijitalleşmenin ve bunun sonucunda ortaya çıkmış olan sosyal medya ortamlarının ve bu ortamlarda kullanılan dilin toplum üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde anket üzerinden toplanan veriler ile infodemi kavramının geldiği ya da gelebileceği noktalara dair sosyal medya kullanıcılarına bazı öneriler getirilmektedir. Bu çalışmanın hayata geçirilmesi sürecinde bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, araştırmanın her aşamasında görüşleriyle beni destekleyen tez danışmanım PROF. DR. Müge Demir Ayrıl, samimi yaklaşımları ve değerlendirmeleriyle Mehmed Emin Avanaş'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Osman Batur ALTAY
İstanbul 2021

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
ŞEKİLLER	vi
TABLolar	vii
ÖZET.....	xiv
ABSTRACT	xv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
PANDEMİ VE YENİ MEDYA	3
1. YENİ MEDYA NEDİR?	3
2. PANDEMİ (SALGIN) KAVRAMI VE TARİHİ	7
2.1. Kovid – 19 Pandemisi Nedir?	9
3. PANDEMİ DÖNEMİNİN YENİ MEDYAYA ETKİSİ.....	12
3.1. Pandemi Döneminde Dünya’da ve Türkiye’de Yeni Medya Kullanımı 13	
3.2. Pandemi Döneminde Yeni Medya Kullanımının Toplum Üzerindeki Etkisi 17	
İKİNCİ BÖLÜM.....	20
İNFODEMİ VE POST-TRUTH KAVRAMLARI.....	20
1. İNFODEMİ NEDİR?	20
2. POST – TRUTH KAVRAMI VE TARİHSEL GEÇMİŞİ	23
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	27
PANDEMİ DÖNEMİNDE YENİ MEDYADA İNFODEMİ (TWITTER, YOUTUBE, TIKTOK VE FACEBOOK) VE KULLANICILAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	27

1. YÖNTEM.....	27
1.1. Araştırmanın Modeli.....	27
1.2. Araştırmanın Amacı.....	27
1.3. Veri Toplama Aracı.....	28
1.4. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	28
2. BULGULAR.....	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	113
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	113
1. SONUÇ.....	113
KAYNAKLAR	123
Vosoughi, S., Roy, D., & Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. <i>Science magazine</i>, 1146-1151.	128

KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BM: Birleşmiş Milletler

Kovit-19: Koronavirüs hastalığı 2019

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

H1N1: Domuz gribi

H2N2: Asya gribi

IPTV: İnternet protokolü üzerinden görüntü ve ses aktarımı

MÖ: Milattan önce

PVR: Kişisel Görüntü Kaydedici

SARS: Şiddetli Akut Solunum Sendromu

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

TRT: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Web TV: İnternet üzerinden televizyon yayını

www: World Wide Web (Dünya Çapında Ağ)

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

ŞEKİLLER

Şekil 1. Dünyada internet kullanımı.....	14
Şekil 2. Türkiye'de internet kullanımı.....	15
Şekil 3. Dünyada sosyal medya kullanımı	16
Şekil 4. Yıllara göre sosyal medya kullanıcı sayısı.....	17
Şekil 5. Dünya genelinde 'post-truth' kavramına gösterilen ilgi – 2014 sonrası.....	24

TABLolar

Tablo 1. Tanımlayıcı Özellikler	29
Tablo 2. Pandemi Süreci Haber Alımı İle İlgili Özellikler	30
Tablo 3. Cinsiyet ile Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullanılma arasında bir ilişki arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	34
Tablo 4. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Yaş Arasındaki İlişki arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	35
Tablo 5. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	36
Tablo 6. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	37
Tablo 7. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	38
Tablo 8. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	39
Tablo 9. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	40
Tablo 10. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	40
Tablo 11. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	41
Tablo 12. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	42
Tablo 13. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	43
Tablo 14. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	44
Tablo 15. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	45
Tablo 16. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	46

Tablo 17. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki İlişki Ki-Kare analiz tablosu	47
Tablo 18. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	48
Tablo 19. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	49
Tablo 20. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	50
Tablo 21. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	51
Tablo 22. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	52
Tablo 23. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	52
Tablo 24. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	53
Tablo 25. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	54
Tablo 26. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	55
Tablo 27. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	56
Tablo 28. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	57
Tablo 29. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	57
Tablo 30. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	58
Tablo 31. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı	

Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	59
Tablo 32. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	60
Tablo 33. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	61
Tablo 34. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	62
Tablo 35. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	62
Tablo 36. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	64
Tablo 37. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	65
Tablo 38. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	66
Tablo 39. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	67
Tablo 40. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	68
Tablo 41. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	69
Tablo 42. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	70
Tablo 43. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	71
Tablo 44. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış	

Oldu ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu .	72
Tablo 45. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	73
Tablo 46. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	74
Tablo 47. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	75
Tablo 48. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	76
Tablo 49. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	77
Tablo 50. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	78
Tablo 51. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	79
Tablo 52. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	80
Tablo 53. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	80
Tablo 54. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	81
Tablo 55. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	82
Tablo 56. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	83
Tablo 57. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum	

ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	84
Tablo 58. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	85
Tablo 59. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	85
Tablo 60. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	86
Tablo 61. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	87
Tablo 62. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	88
Tablo 63. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplumu Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	89
Tablo 64. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplumu Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	90
Tablo 65. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplumu Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	91
Tablo 66. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplumu Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	92
Tablo 67. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplumu Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	93
Tablo 68. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplumu Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	94
Tablo 69. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	95

Tablo 70. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	96
Tablo 71. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	97
Tablo 72. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	98
Tablo 73. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	99
Tablo 74. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	100
Tablo 75. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	101
Tablo 76. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	102
Tablo 77. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	103
Tablo 78. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	104
Tablo 79. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	105
Tablo 80. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte	

Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	106
Tablo 81. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	107
Tablo 82. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	108
Tablo 83. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu	109
Tablo 84. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	110
Tablo 85. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	111
Tablo 86. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu.....	112

ÖZET

PANDEMİ DÖNEMİNDE SOSYAL MEDYADA İNFODEMİ ve KULLANICILAR ÜZERİNDE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi çalışması olarak ele aldığımız, ‘Pandemi Döneminde Sosyal Medyada İnfodemi ve Kullanıcılar Üzerinde Etkisi’ isimli bu çalışma sosyal medyada yayılan ve doğruluğu kanıtlanmamış kimi içeriklerin kullanıcılar üzerindeki etkisini inceleme amacıyla. Bu doğrultuda pandemi kavramı açıklanarak gerek Türkiye’de gerek dünyada Kovid-19 kaynaklı pandeminin yeni medyada ele alınışı ve sosyal medya kullanan bireyler üzerindeki etkileri örneklerle ve içerik analizi ile gerekçelendirilerek anlaşılmaya çalışılmıştır. Çalışmamızın kuramsal alt yapısını oluştururken, infodemi kavramının da ne olduğu ve yeni medyada nasıl bir yer bulduğu açıklanmış, bununla birlikte post-truth kavramı ve tarihsel geçmişinden söz edilerek, bilgisizlik kaynaklı kimi içeriklerin yayılma şekline değinilmiştir. Bu yönde infodemi ile ilgili hipotezlerimiz, değerlendirmeler ışığında örneklerle açıklamaya çalışılmış ve ayrıca anketle de konunun güncelliğinin ortaya koyulmasına azami dikkat gösterilmiştir. Çalışmamızın sonucunda ve ortaya koyduğumuz hipotezler bağlamında pandemi şartlarında ortaya çıkan haberlerin yönlendirilerek, içerikleri değiştirilmek suretiyle infodemi kavramının büyümesine yol açtığı, bu durumun sosyal medya kullanıcıları üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İnfodemi, Pandemi, Sosyal Medya, Yeni medya, Post-truth

ABSTRACT

INFODEMI IN SOCIAL MEDIA AND ITS EFFECT ON USERS DURING THE PANDEMIC PERIOD

This study, named as 'Infodemic in Social Media and Its Effect on Users during the Pandemic Period', which we have considered as a Master's Thesis study, aims to examine the impact of some unproven content spread on social media on users. In this direction, the concept of Pandemic has been explained, and the handling of the Kovid-19-induced pandemic in the new media, both in Turkey and in the world, and its effects on individuals using social media have been tried to be understood by justifying with examples and content analysis. While forming the theoretical infrastructure of our study, what the concept of infodemi is and how it finds a place in the new media has been explained. In this respect, our hypotheses regarding the infodemi were tried to be explained with examples in the light of the evaluations, and maximum attention was paid to revealing the topicality of the subject with the questionnaire. As a result of our study and in the context of the hypotheses we have put forward, it has been seen that the news that emerged under the pandemic conditions has led to the growth of the concept of infodemi by directing and changing the contents, and this situation has been effective on social media users.

Keywords: Infodemi, Pandemic, Social Media, New media, Post-truth

GİRİŞ

Bilim ve iletişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler geleneksel medya kavramının yanında yeni medya kavramının da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Geniş bir kapsama alanı olmakla birlikte yeni medya Manovich tarafından sayısal verilerin dijital iletişim araçları ile üretimini, tüketimin ve paylaşımını sağlayan ortamlar olarak tanımlanmaktadır (Manovich, 2001: 19). Yeni medya ile bilgiye ve habere erişim kolaylaştığı gibi, her yaştan ve farklı eğitim düzeyindeki sosyal medya kullanıcıları aracılığıyla doğruluğu kanıtlanmayan bilgilerin de hızlı bir şekilde sosyal medya ortamlarında yayıldığı görülmektedir. Bu durum aynı zamanda ciddi bir bilgi kirliliğinin yaşanmasına neden olmaktadır.

Dünyamız 2019 yılı sonunda Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkan ve tüm dünya ülkelerine hızlı bir şekilde yayılan, 2020 ve 2021 yılları içerisinde de etkinliğini devam ettiren Kovid-19 pandemisi ile mücadele etmektedir. İnsan yaşamını tehdit eden salgın nedeniyle bireylerin gerek pandemiden korunmak gerekse mevcut durumdan haberdar olmak için karantina koşullarının da getirdiği zorunlu kısıtlamalardan ötürü yeni medyayı daha fazla kullandıkları görülmüştür. Bu dönemde özellikle sosyal medyada pandemi ile ilgili doğruluğu kanıtlanmamış pek çok içerik üretilerek paylaşılmış ve zorunlu eve kapanmaların da tetiklemesiyle toplumun bu yayınlardan olumsuz düzeyde etkilendiği gözlemlenmiştir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Birleşmiş Milletler (BM) gibi uluslararası kuruluşların yanında yerel hükümetlerde, yalan haberler olarak da tanımlanan infodemi ile mücadelenin önemini vurgulamışlardır. Bu çalışmada pandemi döneminde yeni medyada infodemi ve kullanıcılar üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Amaç doğrultusunda çalışmada yeni medya ve pandemi kavramları açıklanmış, Kovid-19 pandemisinden söz edilerek pandemi döneminin yeni medyaya etkisinden söz edilmiştir. Ardından pandemi döneminde dünyada ve Türkiye'de yeni medya kullanımından ve yeni medya kullanımının toplum üzerindeki etkilerine yer verilmiştir. Çalışmanın takip eden bölümünde infodemi kavramı açıklanmış post-truth kavramı ve

tarihsel geçmişinden söz edilmiştir. Çalışmanın son bölümünde sosyal medya kullanıcıları üzerinde yapılan anket çalışması ile yeni medyada infodeminin kullanıcılar üzerindeki etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PANDEMİ VE YENİ MEDYA

1. YENİ MEDYA NEDİR?

Bilgilerin ve mesajların geniş kitlelere ulaştırılmasını sağlayan araçlar medya başlığı altında tanımlanmaktadır. “Medya” sözcüğü; kökeni Latince olan ve İngilizce’de *medium* olarak kullanılan bir kelimedir. Görsel ve yazılı araçların çoğalmasıyla birlikte *medium* sözcüğü Türkçe’ye medya olarak geçmiştir. Barbier’e göre medya; mesaj ve bilgilerin saklanması, uzaktan iletilmesi ve kültürel-siyasi pratiklerin güncelleştirilmesi yönündeki üç temel işlevi tamamen ya da kısmen yerine getirme olanağı sağlayan bütün iletişim sistemleridir (Yengin, 2012: 28). Özellikle bilgisayar teknolojisinde meydana gelen değişimlerle birlikte medyada yeni ve eski kavramları da iç içe geçmiş bulunmaktadır. Her yeni iletişim aracı kendisinden önce kullanılan araçların özelliklerini de içerisinde barındırmaktadır. Burada yeniliği belirleyen unsur teknolojik yeniliklerdir. Teknolojik yeniliklerle birlikte eski; biçim değiştirmekte ve yeni olarak ifade edilerek kullanılmaktadır (Yengin, 2012: 6). Günümüzdeki kullanımıyla yeni medya kavramı, geleneksel medya yaklaşımlarından ayrılarak sayısal ve kullanıcıların aktif olduğu medyayı, İnternet ortamlarını ve sosyal iletişim medyasını nitelemek için kullanılmaktadır (Binark, 2014: 15).

Yeni medya, bilgisayar teknolojilerindeki yeniliklere bağlı olarak ortaya çıkan ve insanların günlük yaşamının önemli bir parçası haline gelen çevrimiçi web siteleri, video ve ses akışları, çevrimiçi sosyal platformlar, bloglar, forumlar vb. yani dijital mecraların tümünü kapsamaktadır (Manovich, 2001: 19). Gazete, radyo ve televizyonun oluşturduğu geleneksel medya döneminin ardından dijitalleşme ve internetle birlikte yeni medya dönemi başlamıştır. 1986 tarihli UNESCO uzmanlar toplantısı, basın teknolojisine dayalı ürünleri, radyo ve televizyonu geleneksel medya olarak sınıflandırırken; yeni medya araçlarını da video, kablo, uydu yayıncılığı, videotekst ve teletekst olarak sıralamaktadır (Timisi, 2003: 80). Günümüzde bunlara

sosyal medya ağlarının eklenmesiyle yeni medyanın kapsamının da genişlediği görülmektedir.

Yeni medya ortamları teknolojinin sağladığı alt yapı vasıtasıyla geleneksel medya ortamlarından farklı ve hızlı bir şekilde gelişme göstermiştir. Görsel ve işitsel unsurlar sayısal ortama aktarılmış, bu sayede yeni medya internet ağları üzerinden şekillenmiştir. Yeni medya kavramı, mikroişlemci veya bilgisayar yetkilerini kullanan ve gerek kullanıcılar gerek kullanıcıyla enformasyon arasında etkileşime olanak sağlayan ya da bunu zorunlu kılan iletişim teknolojileridir (Timisi, 2003:81).

Yeni medya terimi 1960’lardan bu yana kullanılmasına karşın internet ve interaktif televizyonun yaygınlaşmasıyla beraber kullanımı artmıştır. Yeni medya kavramı aynı zamanda 1990’lı yılların ikinci yarısından sonra iş ve sanat hayatında multimedya olgusunun yerine kullanılmaya başlanmıştır (Şakı Aydın, 2011: 105). Bilgisayar teknolojileriyle ilişkilendirilen yeni medya, etkileşime dayanan bir bilgi dağıtım aracı olarak nitelendirilmektedir. Yeni iletişim teknolojilerinin en belirgin yönü, multimedya ve etkileşim özelliğine sahip olmasıdır. 2000’li yılların “yeni medya çağı” olarak adlandırılmasının nedeni bu yıllarda yaşanan teknolojik gelişmelerin kitleleri yönlendirme gücüne sahip olmasıdır. Küreselleşmenin bir sonucu olarak liberal politikaların ve uluslararası şirketlerin güç kazanması yeni medya çağının oluşumunu hızlandıran diğer önemli faktörlerdir (Baudrillard, 2004: 19).

Yeni medyayı, iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sonucu ortaya çıkan yeni iletişim araçları ve ortamları, bu teknolojik yeniliklerin dönüştürdüğü geleneksel olarak adlandırılan iletişim araçları ve ortamları, şeklinde iki ayrı bölüm olarak inceleyen yeni medya kavramını , bir bölümü bilgisayarlara özgü bilgi-işlem işlemlerini, bir bölümü de geleneksel iletişim araçlarına özgü haberleşme, telekomünikasyon ve yayıncılık işlemlerini gerçekleştiren iki yönlü “melez” bir iletişim ortamı olarak betimler (Törenli 2005: 87). Yeni medyanın, günümüz toplumsal yaşamına özgü hem yeni olarak ortaya çıkanı hem de teknolojik bir gelişim sonucunda yeniyeye adapte olanı veya dönüşeni kapsadığını ifade eder. Ona göre, sayısal teknolojiyle üretilen, bu sayede sayısal ağlara bağlanan, etkileşime olanak veren akışkan bir ağın sağladığı çoklu ortam yani

multimedya özelliklerine sahip olan yeni iletişim ortamları ve araçları şu başlıklar altında sayılabilir; akıllı-mobil telefon, dijital televizyon, IPTV, Web TV, kişisel görüntü kaydedici (PVR), İnternet, web 2.0, 2G, 3G, 4G mobil şebeke hizmetleri (Törenli, 2011: 23).

Etkileşim, yeni medyanın en temel özelliği olarak adlandırılmaktadır. Lister ve arkadaşları (2009: 21-22), etkileşimi, “daha güçlü kullanıcı bağlılığı, bilgi kaynakları, kişiselleştirilmiş medya kullanımı, daha fazla kullanıcı seçimi ile daha bağımsız bir ilişki” ifadeleriyle açıklamaktadır. Yeni medyanın diğer bir özelliği ise dijitalliğidir. Yeni medyada dijitalleşme, her şeyin sayısal kodlara evrilmesine olanak sağladığı için hem üreticiye hem de kullanıcıya bir ara yüz üzerinde büyük bir depolama imkânı sunmakta ve verilerin iletimini kolaylaştırarak iletim hızını arttırmaktadır (Geçkin Onat, 2017: 124).

Yeni medya ortamının en önemli unsurları sosyal medya siteleridir. Bu siteler 1990’lı yılların sonlarında kurulmuş, 2000’li yıllarda Web 2.0’in geliştirilmesiyle sayıları artmıştır. Hayatın birçok alanına etki eden ve değişik şekillerde kullanım alanı bulan yeni iletişim teknolojileri ve bu teknoloji içerisinde önemli bir yere sahip olan sosyal medya platformları ile insanlar fikirlerini açıkça ifade edebilmekte, istedikleri her şeyi diğer insanlarla anında paylaşabilmektedirler (Çetin ve Bel, 2014: 58).

Bu özellikleri ile çok hızlı bir şekilde yeni medyada yayınlanan bir şey hızla kitlelere ulaşabilmektedir. Yeni medya mecralarında dolaşıma sokulan herhangi bir içeriğe farklı zaman dilimlerinde yeniden erişmek mümkündür. Örneğin sosyal medya uygulamaları aracılığıyla paylaşılan bir video, fotoğraf, metin ya da ses kısa bir süre içerisinde başkaları tarafından da paylaşılarak yayılır. Bu içerikler özellikle YouTube, Vimeo, Dailymotion gibi video paylaşım siteleri ve Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn gibi toplumsal paylaşım ağlarında paylaşılan metinler bağlantı ekleme, kopyala-yapıştır özelliği ile hızlı bir şekilde siber mecralarda yayılmaktadır (Binark ve Löker, 2011: 12). Günümüzde farklı amaçların gerçekleştirilmesi için pek çok sosyal medya sitesi mevcuttur. Geleneksel medya araçları gazete, radyo, televizyon olarak kabul edilmektedir. Yeni medyanın da kendine özgü birtakım araçları bulunmaktadır.

Bu araçlar sosyal medya ortamları olarak adlandırılmaktadır. Wikiler, bloglar, mikrobloglar, sosyal ağlar, fotoğraf ve video paylaşım siteleri bu ortamlara örnek olarak gösterilebilir. Her biri kendine has özellikler bulunduran sosyal medya araçlarının en temel ortak özelliği kullanıcılara karşılıklı etkileşim imkânı tanınmasıdır.

2. PANDEMİ (SALGIN) KAVRAMI VE TARİHİ

Epidemi, salgın hastalık anlamına gelmektedir. Eğer bu salgın hastalık, kıta veya Dünya çapında etkilere sahipse, buna pandemi adı verilmektedir. Yunanca (Grekçe) kökenli kelime pan (herkes, hepsi) ve demos (halk) sözcüklerinin birleşiminden oluşmaktadır (Maital ve Barzani 2020: 2).

Pandemi mevcut zaman dilimine ait bir kavram değildir. Yaklaşık olarak MÖ 3000 yılında, bilinen en eski vaka ile birlikte 5000 yıllık bir tarihi bulunmaktadır (Chaturvedi, 2020; Mark, 2020).

Hızla küreselleşen günümüz dünyasının herhangi bir bölgesinde ortaya çıkan salgın; ülkeler arasındaki güçlü ulaşım ağları ile çok hızlı bir şekilde yayılarak bütün ülkeler için ciddi tehde neden olmaktadır. Pandemi döneminde mevcut kronik hastalıklar üzerine eklenen salgına bağlı hasta sayısındaki artış, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sağlık sistemi kapasitelerini olumsuz etkilemektedir (Şeker, vd., 2020). Sonuçta hem akut ve/veya kronik hastalığı bulunan hastalar hem de salgından etkilenen hastalar gerekli ve yeterli sağlık hizmeti alamama riski ile karşı karşıya gelmektedir.

Son 130 yılda dört salgın meydana geldiğini belirtmektedirler. 1889, 1918, 1957 ve 1968'de. 1889-1892'de bir H2N2 virüsü üç genişletilmiş dalga halinde gelmiştir. Mayıs 1889'da Türkistan'da başlayıp (Rus Gribi), birkaç ay sonra Berlin ve Paris'e ulaşmış, ardından birkaç hafta içinde okyanusu geçerek ABD'ye, oradan da Hong Kong ve Japonya'ya ulaşmıştır (Maital ve Barzani, 2020: 4).

İkinci dalga, çoğunlukla gemilerle taşınmıştır. Üçüncü dalga ise Ekim 1891'de başlamış ve hastalığı gerçek bir salgın haline getirmiştir. Salgın 1892 baharına kadar sürmüş ve en ölümcül salgın olarak kayıtlara geçmiştir. Salgının hüküm sürdüğü dönemde 1 milyon insanın hayatını kaybettiği belirtilmektedir (Türk, Bingül ve Ak, 2020: 614). Aynı dönemlerde, 1885 yılında başlayan (Türk, Bingül ve Ak, 2020: 614) bir veba salgını ve yine 1880'lerin sonunda baş gösteren bir sarıhumma salgını da bulunmaktadır. Veba salgını, üçüncü dalga olarak adlandırılmaktadır. Bu salgında 12

milyondan fazla insan, hayatını kaybetmiştir. Sarıhumma salgınında ise can kaybı, 100-150 bin aralığında gerçekleşmiştir (Türk, Bingül ve Ak, 2020: 614).

ABD'de 1918 yılının ocak ayında, İspanyol Gribine ilişkin ilk vakalar, Kansas'ta ortaya çıkmış ve hızla ABD Ordusu kamplarında yayılmıştır. Aynı yılın Nisan ayında da Avrupa'ya yayılmıştır. İlk dalga ABD'de kaybolmuş ama Asya ve Avrupa'ya yayılmıştır. İkinci dalga, aynı yılın temmuz ayı sonlarında İsviçre'de ortaya çıkmış ve Ekim ayının ortasına gelindiğinde Dünya'daki pek çok şehirde bu salgın yaşanmıştır. Üçüncü dalga 1919 yılının Ocak-Nisan arasında ortaya çıkmış ve toplam ölümlerin üçte birine neden olmuştur. Gripe yakalananların yüzde 10'u hayatını kaybetmiştir (Maital ve Barzani, 2020, 4). O günlerde gribin bu kadar hızla yayılmasının asli sebebini, savaş sırasında uygulanan sansür oluşturmuştur. Hastalık hakkındaki iletişim çarpıtılmış, vaka sayısı da buna bağlı olarak artış göstermiştir (Türk, Bingül ve Ak, 2020: 614).

Maital ve Barzani'ye (2020) göre 1918 virüsü, toplam Dünya nüfusunun yüzde 1,9 ila 5,5'ini öldürmüştür. Ölenlerin yarısından fazlasını genç yetişkinler oluşturuyordu. Tahmin edilen toplam ölüm sayısı ise 40-50 milyon arasındaydı (Türk, Bingül ve Ak, 2020, 614). Grip salgını 1920'de tekrar ortaya çıkmıştı, ancak bu defa 1918 ve 1919 yıllarındaki kadar şiddetli değildi.

1957'de "Asya gribi" H2N2, şubat ayında Çin'de başladı. Aynı yılın Nisan ayında Hong Kong'a, ardından da Japonya'ya ulaştı. Oradan da tüm Dünya'ya yayıldı. ABD'de aynı yılın haziran ayından Ekim ayına kadar salgınlar görüldü, ancak griple ilişkili ölüm oranı son derece düşük kaldı. 1958 yılının Ocak-Mart ayları arasında, toplamda 20.000 ölümlerle ikinci bir dalga oluştu (Maital ve Barzani, 2020: 4).

1960 yılının Ocak-Mart ayları arasındaki üçüncü dalga ise hızlı bir zirve ve yine hızlı bir düşüş gerçekleştirdi. Toplamda 26.000 ölüm yaşandı ve ölümlerin yaklaşık %20-25'i viral pnömoni kaynaklıydı (Maital ve Barzani, 2020: 4). Asya gribinin diğer pandemilerden en büyük farkının ise, genç nüfusu etkilemesi olduğu belirtilmektedir (Türk, Bingül ve Ak, 2020: 614).

1968'de H3N2 virüs salgını 13 Temmuz'da Hong Kong'da başlamıştı. 1968 yılının temmuz ayının sonunda ise Vietnam ve Singapur'da yüksek oranda vaka bildirilmişti. Eylül 1968'de Hindistan'a, Filipinler'e, Kuzey Avustralya'ya ve Avrupa'ya sonrasında ise (Türk, Bingül ve Ak, 2020, 622) ağustos ayında ABD ve Japonya'ya, Eylül ayında da İngiltere'ye ulaşmıştı. İlk dalga Ocak 1969'da zirveye ulaşmıştı; ikinci dalga ise bir yıl sonra. Hastalık oranı %20 civarındaydı. ABD'deki ölüm oranının ise 34.000 kişi olduğu tahmin edilmektedir. Bu, dört salgın arasında en hafif olanıydı (Maital ve Barzani, 2020: 4).

2003'teki SARS (Şiddetli Akut Solunum Sendromu) salgını bir epidemi olarak tanımlanmıştı, ancak bir pandemi değildi. 2009 yılında, domuz gribi (H1N1) bir pandemi olarak tanımlandı, ancak sonradan hafif bir versiyon olarak kabul edildi. 2009 yılında, "mevcut salgın yakın gelecekte daha ölümcül bir kuş gribi salgını tehdidini ortadan kaldırmamıştır" şeklindeki yorum ve araştırmalar, bulaşıcı hastalık uçurumundan kurtulabilmek için, pandemi planlamasının önemini açık bir şekilde ortaya koymuştur (Maital ve Barzani, 2020: 5).

Yukarıda anlatılanlar, salgın hastalıklarla pek çok kez karşı karşıya kalındığını göstermektedir. Bundan sonraki süreçte de salgın hastalıkların ortaya çıkması çok yüksek bir olasılık olarak görünmektedir. Ortaya çıktıkları zaman diliminde, ulaşım olanaklarının kısıtlanmasıyla başlayan ekonomik riskler, yerli ve yabancı yatırımların kısıtlanmasına bağlı olarak ortaya çıkan istihdam sorunlarına kadar uzanan bir yelpazede, etkide bulunmaktadır. Sosyal etkileri ise, bireysel ve toplumsal psikolojinin, bıkkınlık, yorgunluk ve buna bağlı olarak ait olduğu ekonomik ya da sosyal sektörden geri çekilme noktasına uzanan bir yelpazede değerlendirilmelidir.

2.1. Kovid – 19 Pandemisi Nedir?

Kovid-19 olarak bilinen adlandırılan yeni tip koronavirüs ilk kez 2019 yılı aralık ayı sonlarına doğru Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkmıştır. Kısa süre içerisinde yayılarak dünyanın pek çok ülkesinde görülmeye başlayan Kovid-19, Türkiye'de ilk kez 11 Mart 2020 tarihinde görülmüş ve aynı gün Dünya Sağlık Örgütü tarafından

“pandemi” olarak ilan edilmiştir (WHO, 2020).

Gerek hastalığın kendisinin gerekse salgın sürecinde evde, sosyal ortamlarda ve çalışma hayatında hastalığın bulaşmasını önlemek ve seyrini hafifletmek için alınan önlemlerin tüm dünya üzerinde birçok fiziksel ve psikolojik etkileri olmuştur. İnsanlar buna alışmaya çalışırken günlük rutinlerinde ve yaşam tarzlarında ani ve radikal değişikliklere gitmek zorunda kalmışlardır. Günlük yaşamdaki bu değişiklikler ve salgının varlığı insanlarda artmış bir strese ve korkuya yol açmıştır. Bu stres ve korkunun ruhsal problemlere yol açabileceği düşünülmektedir (Atrooz, Liu ve Salim, 2019; Bakioğlu, Korkmaz ve Ercan, 2020).

Kovid-19 pandemisi tüm dünyayı etkisi altına almış olsa da kronik hastalığı olan bireyler gibi kesintisiz takip ve tedaviye ihtiyaç duyan ve Kovid-19 için ek risk faktörlerine sahip kişiler üzerindeki etkisi muhtemelen çok daha fazladır. Özellikle sağlık sistemi, kaynaklarının çoğunu salgın hastalık için kullanmak zorunda kaldığında bu etki çok daha belirgin olmaktadır. Tarih, geçmişte yaşanan salgınlarda, aşı ile önlenebilen veya tedavisi mümkün olan bazı hastalıklardan kaynaklanan ölümlerin büyük bir oranda artabildiğine şahit olmuştur. Ebola salgınında kızamık, sıtma, HIV ve tüberküloz gibi bazı hastalıklara bağlı ölümlerin Ebola’dan kaynaklı ölümlerden daha fazla olması, buna örnek olarak verilebilecek dramatik bir tablodur (Parpia, vd., 2020).

1918-1919 grip salgını gibi pandemilere benzer şekilde, Kovid-19 Hastalığı yüzyılda bir görülen bir olaydır (Gates, 2020: 1677). Ekonomiler küçülürken, seyahat kısıtlamaları uygulanırken ve uluslararası sınırlar mühürlenirken, milyarlarca insan, salgını kontrol altına almak için kullanılan stratejik bir sosyal mesafe önlemi olarak evlerinde karantinada kalıyor. Bir pandemi ve kronik izolasyonun belirsizliği, her gün kitlelere, özellikle sosyal medya tarafından pompalanan çok sayıda bilgi ile daha da kötüleşen panik ve psikolojik sıkıntıya yol açabilmektedir (Banerjee, 2020).

Kovid-19, Çin’in Wuhan kentinde ilk tespit edildiğinden beri çeşitli şekillerde dolaşan çok sayıda bilgi nedeniyle “dijital pandemi” olarak anılmaktadır. Vaka sayıları arttıkça, hız, kapsama ve penetrasyon konusunda rekabet eden tüm sosyal medya platformları

nedeniyle paylaşılan bilgiler katlanarak arttı (Zhao and Xu, 2020). Üç milyardan fazla kişinin sosyal medyayı düzenli ve uzun süreler boyunca kullandığı düşünüldüğünde, kaynakların doğruluğundan bağımsız olarak özellikle kriz dönemlerinde birincil bilgi ve iletişim kaynağı haline gelmektedir (Tankovska, 2021).

Önceki küresel sağlık krizlerinden farklı olarak pandeminin kapsamı ve şiddeti, özellikle yaşlı yetişkinler, sağlık uzmanları ve kadınlar gibi yetersiz hizmet alan popülasyonlar arasında küresel bir ruh sağlığı krizini daha da körüklemiştir (Su, vd., 2021). İzolasyon ve kaygı, çeşitli ülkelerde medyanın nüfuzunun artmasına yol açarak etkileri daha da kartopu haline getiriyor. İtalya'da 1.310 kişi üzerinde yapılan çevrimiçi bir ankette, uyku-uyanıklık döngüsünün kesintiye uğraması ve uyku kalitesinin düşmesiyle birlikte dijital medya kullanımı karantina sırasında arttı (Cellini vd., 2020). Ekim 2020'de Japonya'da intihardan ölen kadınlar arasında %82,6'lık bir artış olmuştur (Su vd., 2021). Çin'de medya kullanımı ile akut psikolojik sonuçlar arasındaki ilişkiyi değerlendiren bir başka internet tabanlı çalışma, medya katılımının daha fazla olumsuz duygulanım, kaygı, stres ve uyku bozuklukları ile ilişkili olduğunu bildirdi (Chao vd., 2020). Katılımcılar arasında ortalama dijital medya kullanımının da arttığı bildirildi. Diğer çalışmalarda uyku kalitesi ve yaşam kalitesinde kötüleşme bildirilmiştir (Leger, vd., 2020).

3. PANDEMİ DÖNEMİNİN YENİ MEDYAYA ETKİSİ

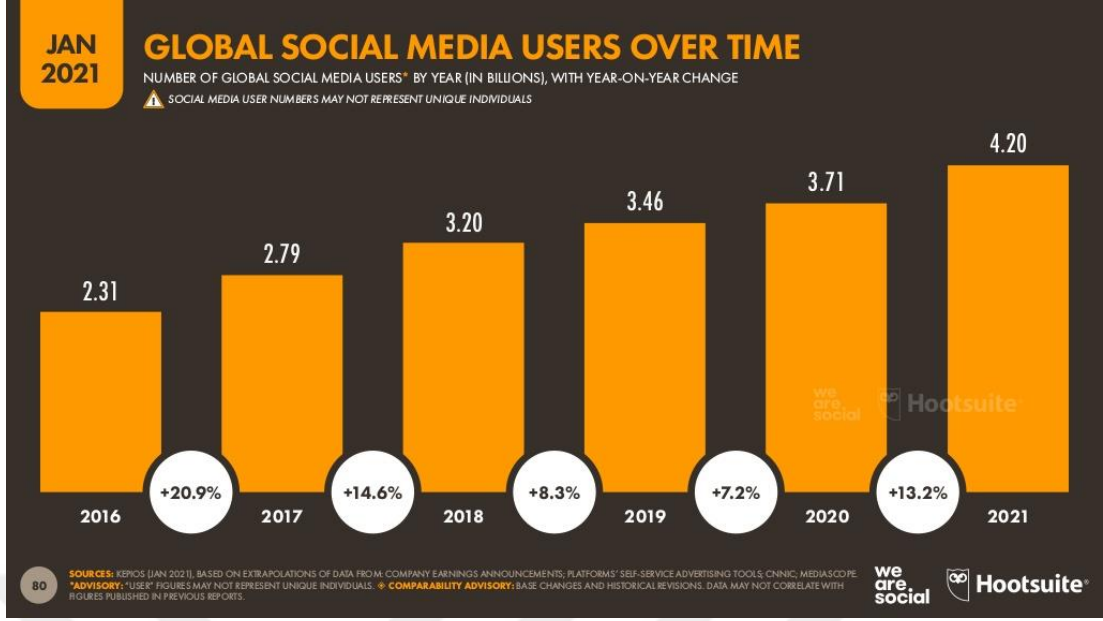
Pandemi dönemi yeni medyayı etkilemiştir. Artan kullanıcı sayısı ve paylaşımlar, yeni medyanında kendine özgü düzenlemeler yapmasını gerektirmiştir. Çünkü artan paylaşımlar, pandemi ile ilgili yanlış haberlerin ve nefret söyleminin yayılmasına neden olmuştur. Bu kapsamda sosyal medya ağlarının yaptığı bazı düzenlemeler şunlardır:

- Facebook, gerçekleri kontrol edip bir mesajlaşma robotu başlatmanın yanı sıra, maske veya dezenfektan gibi koronavirüs ile ilgili ürünleri satan reklamları veya listeleri yasakladı.
- Whatsapp, toplu içerik paylaşımına kısıtlama getirmiş, sistem tarafından sıkça paylaşıldığı saptanan bir mesajın en fazla bir kişi veya gruba gönderilmesine izin vermiştir.
- Kısa video uygulaması TikTok, hastalık hakkında yanlış bilgi veren yüzlerce videoyu kaldırmıştır (Tewari, 2020).
- Facebook, Whatsapp ve Twitter harekete geçmiştir. Facebook, Kovid-19 ile ilgili güncel bilgileri ve haberleri paylaşan “Koronavirüs (KOVİD-19) Bilgi Merkezi”ni hayata geçirmiştir.
- Twitter da Türkiye’deki resmi makamlardan ve medya kuruluşlarından açıklanan koronavirüsü ile ilgili anlık gelişmeleri paylaşan bir uygulama geliştirmiştir (Ersin, 2020: 114). Ayrıca Kovid-19 döneminde kullanıcıların hayır kurumlarına bağış yapmasını kolaylaştıracak bir özellik eklemiş, koronavirüs salgını sürecinde yanıltıcı bilgiler paylaşan tweetlerin yanına uyarı etiketleri ekleyerek diğer kullanıcıları ikaz edeceğini duyurmuştur (NTV, 2020).
- Youtube, koronavirüs hakkındaki videoların altına Sağlık Bakanlığı’nın sayfasına yönlendiren açıklamalar eklemiştir (Milliyet, 2020).

3.1. Pandemi Döneminde Dünya’da ve Türkiye’de Yeni Medya Kullanımı

Bilişim çağı veya enformasyon çağı olarak adlandırılan günümüzde; bilgiye erişmek ve iletişim kurmak için kullanılan başlıca kaynak internet olarak karşımıza çıkmaktadır. 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra icat edilen ve sürekli olarak güncellenip geliştirilen internet teknolojisi 21.yüzyıla gelindiğinde sosyal medya araçlarının ortaya çıkmasıyla dünyanın hemen her yerinde erişilebilir hale gelmiştir. Yeni medya insanların günlük yaşantılarını ve iletişim alışkanlıklarını değiştirmektedir. İnternet ve sosyal medya aracılığıyla dünyanın herhangi bir bölgesinde yaşanan olaylarla ilgili haberlere ulaşabilmekte; dünyanın herhangi bir bölgesinde yaşayan kişilerle iletişim kurulabilmektedir. Her geçen gün kullanıcı sayısını arttıran internet ve sosyal medyanın dünya geneli kullanım oranları her yıl bazı kurum ve kuruluşlar tarafından araştırılmaktadır.

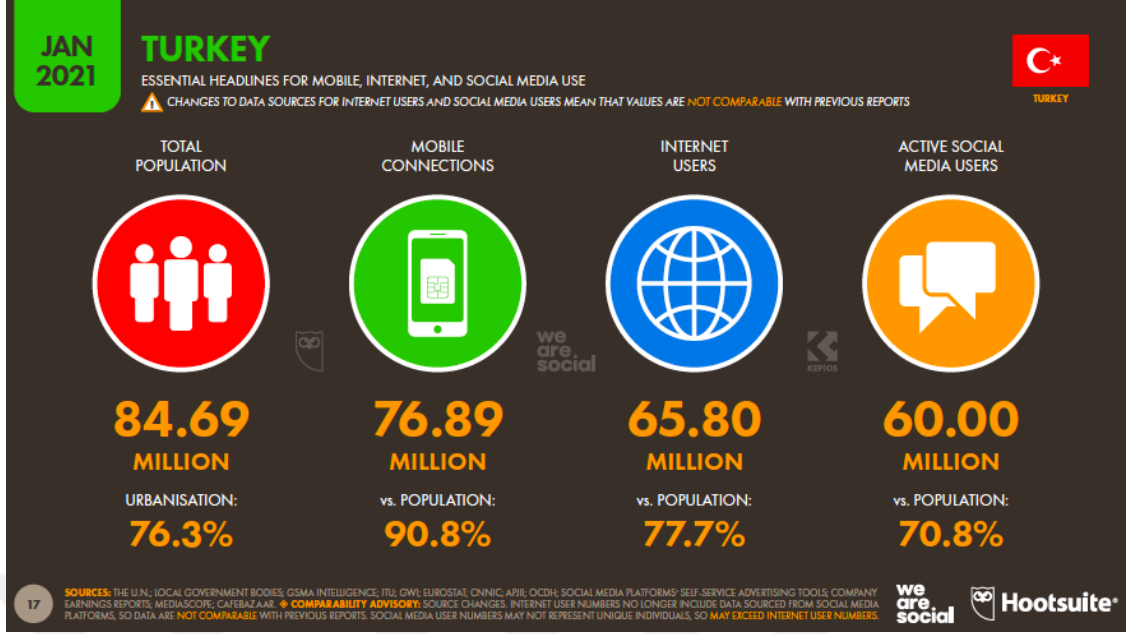
We Are Social verileri göre, dünya geneli nüfus Ocak 2021 yılı itibariyle 7 Milyar 830 milyon olarak belirlenmiştir. Dünya nüfusunun 5 milyardan fazlasının cep telefonu kullandığı ve 4,6 milyardan fazla kişinin aktif internet kullanıcısı olduğu görülmektedir. İnternet kullanan kişilerden 4 Milyar 200 milyonunun ise aktif sosyal medya kullanıcısı olduğu belirtilmiştir. Toplam nüfusun %59,5’inin internete erişimi bulunmaktadır. 2020 yılı verilerine göre internet kullanıcı sayısında %7,3’lük yani yaklaşık 316 milyon kişilik bir artış yaşanmıştır. Ayrıca, bir kişinin günde ortalama 6 saat 54 dakikasını internette geçirdiği belirlenmiştir.

Şekil 1. Dünyada internet kullanımı

Kaynak: We Are Social 2021, Dünya Raporu, <https://wearesocial.com/digital-2021>

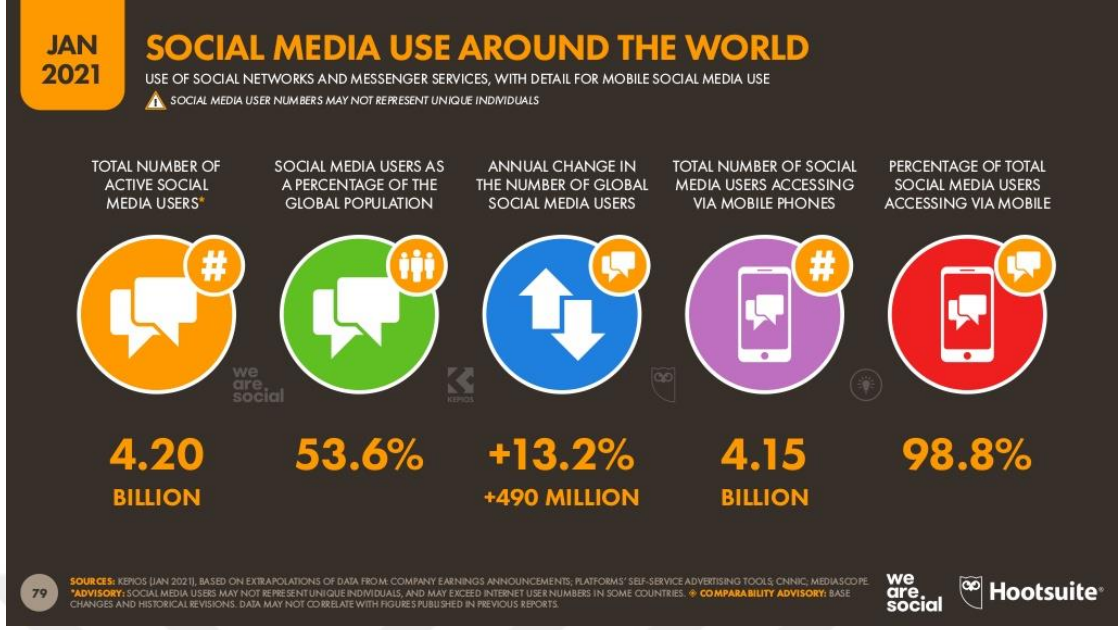
Türkiye’de ise yaklaşık 84 milyon 690 bin olan nüfusun 65 milyon 800 bin internet kullanıcısı olduğu belirlenmiştir. Bu sayı ülke nüfusunun %76,3’üne denktir. 65 milyon 800 bin internet kullanıcısının 60 milyonu ise aktif sosyal medya kullanıcısıdır. Sosyal medya araçlarına göre Türkiye’de 38 Milyon Facebook, 46 Milyon Instagram ve yaklaşık 13 Milyon 600 bin Twitter kullanıcısı bulunmaktadır. Ülkeler sıralamasında Türkiye bu uygulamalarda ilk 7 sırada yer almaktadır.

Şekil 2. Türkiye'de internet kullanımı

Kaynak: We Are Social 2021, Türkiye Raporu, <https://datareportal.com/reports/digital-2021-turkey>

Dünya üzerinde aktif sosyal medya kullanıcısı sayısının ise 4 Milyar 200 Milyon kişi olduğu görülmektedir. Dünya nüfusunun yarıdan fazlası sosyal medya kullanıcısıdır. Mobil iletişim teknolojilerinin gelişmesi iletişim alanını etkilemiş; sosyal medya siteleri mobil uygulamalar geliştirmişlerdir. Sosyal medya kullanıcılarının sosyal medya araçlarına mobil cihazlar kullanarak erişme oranı ise %98,8 olarak belirlenmiştir.

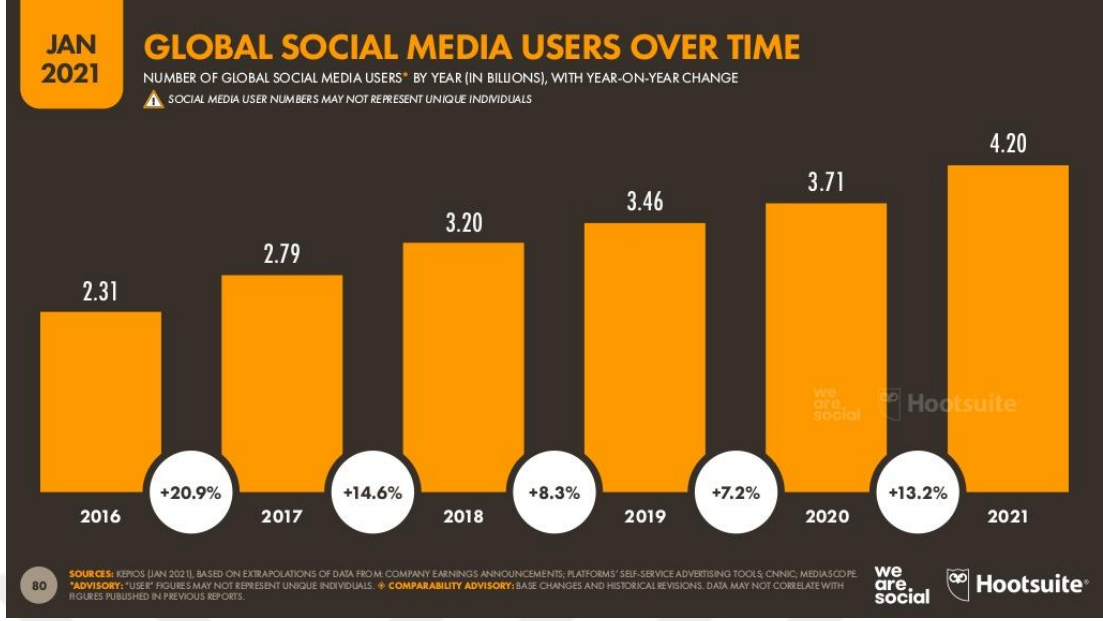

Şekil 3. Dünyada sosyal medya kullanımı

Kaynak: We Are Social 2021, Dünya Raporu, <https://wearesocial.com/digital-2021>

Zaman içerisinde sosyal medya araçlarının sayısında artış yaşanmış; buna paralel olarak kullanıcı sayısı da artmıştır. İnternetin yaygınlaşması, yeni sosyal ağların ortaya çıkması, sosyal ağların kullanımının kolay olması ve mobil iletişim teknolojilerinin gelişip ucuzlaması bunun en önemli sebepleri arasında gösterilebilir.

Sosyal medya kullanıcı sayısının 2016 yılında 2 Milyar 31 Milyon kişi olduğu görülürken bu sayı 2020 yılında neredeyse iki katına çıkmıştır. 2016 yılından itibaren her geçen yıl artış kaydederek 2021 yılında 4 Milyar 200 milyon olarak görülmüştür. Bu sayı gün geçtikçe daha da artmaktadır.

Şekil 4. Yıllara göre sosyal medya kullanıcı sayısı

Kaynak: We Are Social 2021, Dünya Raporu, <https://wearesocial.com/digital-2021>

Yaşanan teknolojik gelişmeler internetin yaygınlaşmasına neden olmuş, internet küresel çapta kullanılan bir ortam haline gelmiştir. Sosyal ağ siteleri internet kullanımının artmasını sağlamış, kullanıcılar gerek iletişim kurma gerek haberleşme gerek eğlenme ihtiyaçlarını bu araçları kullanarak gidermeye başlamışlardır. Yeni medya, bilişim ve enformasyon çağının en önemli aracı olmuştur.

Tankovska (2021) Sosyal medya kullanımı en popüler çevrimiçi etkinliklerden biri olduğunu, 2025 yılında neredeyse 4,41 milyar kişinin sosyal medya kullanıcısı olacağını ifade etmektedir. Türkiye’de ise 2025 yılında sosyal medya kullananların sayısının 71 milyon 44 bin kişiye ulaşacağını öngörmektedir. Sonuç olarak Kovid-19 salgınındaki izolasyon süreci ve aramıza koyduğumuz sosyal mesafe, sosyal medyada dijital yakınlık olarak yerini almıştır (Diker, 2020: 114).

3.2. Pandemi Döneminde Yeni Medya Kullanımının Toplum Üzerindeki Etkisi

KOVID-19 infodemisinin tehlikelerini hedef alan halk sağlığı kampanyalarının geliştirilmesi gerektiğini, bireyleri yanlış bilgi veya dezenformasyon kanalı olmaktan

nasıl kaçınacakları konusunda eğiten bilgilere ihtiyaçlarının olduğunu belirtmektedirler. Halkın önemli bir bölümünün güvenilir bilgiyi yanlış bilgidен veya yanlış bilgidен ayırt etmek için gereken sağlık ve medya okuryazarlığından yoksun olduğu göz önüne alındığında bilgi salgınlarının hem Kovid-19 sırasında hem de gelecekte daha az yaygın hale gelmesini sağlamak için eğitim programları oluşturulmasının gerekliliğini vurgulamaktadırlar (Su, vd., 2021).

Medyanın etkileri üzerine yapılan araştırmalar, olumsuz haberlerin tüketiciler arasında hafif ila şiddetli zihinsel sağlık sorunlarına yol açabileceğini uzun süredir belgelemiştir. Daha da önemlisi, Kovid-19'un ölçeği ve ciddiyeti nedeniyle, medyanın dikkati, halihazırda daha önemli zihinsel sağlık sorunlarıyla karşı karşıya olan bireyleri daha fazla etkileyebilecek salgınla ilgili haberlere orantısız bir şekilde odaklanmıştır (Olagoke, vd. 2020). Dengeli, gerçeklere dayalı Kovid-19 medya kapsamının elde edilmesi zor olsa da Medya kuruluşlarının Dördüncü Gücün temel direkleri olarak bu standartları karşılamaya çalışması önemlidir (Su, vd., 2021).

Haberler yanı ve yanıltıcı olduğunda, Kovid-19 medyasının kişisel, nüfus sağlığı ve refahı üzerindeki olumsuz etkileri daha belirgin olabilir. (Tasnim, Hossain ve Mazumder, 2020; Simonov, vd., 2020). 1 Ocak ile 25 Mayıs 2020 arasında 38 milyon medya raporunun bir örneğinin analizi, eski medya tarafından dağıtılan yanlış bilgilerin %84'ünün şaşırtıcı bir şekilde sorgulanmadığını veya halka ulaşmadan önce doğrulanmadığını ve sayısız insanı etkin bir şekilde ifşa ettiğini gösteriyor (Evenega, 2020).

Merkezi olarak yönetilen iletişim (ör. Twitter, Facebook) ve hizmet (ör. Uber, Airbnb) platformları, arama motorları ve veri toplama (ör. Google) ile veri analitiği ve yapay zekâ alanındaki gelişmeler, son on yılda bir dijital bozulma çağı yaratmıştır. Bireysel kullanıcı profilleri, platform sağlayıcılar tarafından, kullanıcılarının karar tercihlerini ve davranışlarını takip ederek, tahmin ederek, kullanarak ve etkileyerek para kazanmak için üretilirken, ürün ve hizmet sağlayıcılar, potansiyel müşterileri daha doğru bir şekilde hedefleyerek iş modellerini dönüştürüyor. Bu dijital bozulmanın birçok sosyal ve ekonomik faydası oldu, ancak aynı zamanda, yanlış bilgilerin yayılması yoluyla

zihinsel model uyumunun ve paylaşılan durumsal farkındalığın dijital olarak yok edilmesine de büyük ölçüde katkıda bulundu (Bunker, 2020).

Facebook ve Twitter, daha önce hiç olmadığı kadar çok kişi hakkında bilgi alışverişinde bulunulmasına izin verirken, WordPress gibi platformların yayınlanması herkesin kolaylıkla dinamik bir Web sitesi oluşturmasına olanak tanımıştır (Carson, 2019). Ancak bunun yanı sıra sosyal medya ve viral paylaşım için inşa edilen, kültürel araçlar vasıtasıyla kolayca yayılan zararlı ve yaygın düşünce biçimleri de mevcuttur. Yaratıcı bir biçimde değiştirilerek Facebook gibi sosyal medya mecralarında dolaşıma sokulan kaynakların izini sürmek zorlaşmaktadır. Çünkü bu tip içerikler herhangi bir kaynağa bağlı olmaksızın paylaşılmaktadır. Genellikle bir fotoğrafın üzerine büyük puntolarla yazılmış çeşitli yazılar yer almakta ve bu içerikler çok fazla okuyucuya ulaşma potansiyeli taşımaktadır (Renner, 2017).

Kovid-19 ile ilgili yanlış bilgilendirmenin yarattığı korku ve paniğin insanların ruh sağlığı üzerinde Kovid-19 medya döngülerinden daha uzun süren, uzun süreli bir etkisi olabileceğini de belirtmek önemlidir (Ahmed ve Murad, 2020). Kovid-19 ile ilişkili korku ve belirsizliğe, karantina ve sosyal mesafelinin neden olduğu endişeye, sıkıntıya ve ruh sağlığı hizmetlerine sınırlı erişime ek olarak, eski ve yeni medya platformlarından gelen bitmeyen haber yağmuru durumu daha da karmaşık hale getirmiştir. Medyanın, pandemi ile ilgili üretilen içeriler insanların ruh sağlığını nasıl etkileyebileceği konusunda çok az düşünceyle, orantısız bir şekilde Kovid-19 bilgi salgınına yönelmiştir. Ayrıca, Kovid-19'u çevreleyen yanlış ve yanıltıcı bir "Çin virüsü" anlatısından Kovid-19'u "tedavi etmek" için dezenfektan kullanmaya kadar uzanan yanlış bilgi ve dezenformasyon, bireylerin zihinsel, fiziksel sağlık ve esenliğini etkilemiştir. Bazı yararlı bilgiler mevcut olsa da az sayıda araştırma, Kovid-19 medyasının kapsamının zihinsel sağlık sonuçlarını azaltmanın yollarını araştırmıştır (Su, vd, 2021).

İKİNCİ BÖLÜM

İNFODEMİ VE POST-TURTH KAVRAMLARI

1. İNFODEMİ NEDİR?

Dünya Sağlık Örgütü Başkanı Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus 15 Şubat 2020'de Münih Güvenlik Konferansı'nda yaptığı konuşmada “Biz sadece bir salgınla değil, bir yanlış bilgi salgınıyla (infodemic) da mücadele ediyoruz. Sahte haberler virüsten daha hızlı yayılmakta ve onun kadar tehlike arz etmektedir.” diyerek sahte haberlerin salgın döneminde sebep olduğu tehditleri vurgulamıştır (Dünya Sağlık Örgütü, 2020).

“İnsanların bir kriz karşısında güvenilir kaynaklar ve rehberlik aradığı bir dönemde kısmen yanlış ve kısmen doğru çok fazla bilgiyle karşı karşıya kalmaları nedeniyle bu arayışlarının zorlaşması” olarak tanımlanıyor (Erdoğan, 2020). Diğer bir tanımda İnfodemi, “Salgınla ilgili, özellikle internet ve sosyal medya ortamında aşırı ve asılsız bir şekilde paylaşılan ve dolaşıma sokulan içeriklerden dolayı bilgi kirliliğinin yaşanması ve insanların doğru bilgiyi bulmakta zorlandıkları durum” olarak tanımlanmaktadır” (Diker, 2020: 114).

Haber üretiminin ve tüketiminin giderek dijitalleştiği günümüzde yeni iletişim ortamının olanakları sıklıkla hakikate ve güvene meydan okumak gayesiyle de kullanılmaktadır. Dünya çapında, bilgisayara dayalı ve bilgisayar ağı merkezli teknolojilerin benimsenmesiyle birlikte, dijital fotoğrafta görüntülerin manipülasyonu, enformasyonu elde etme hızı, içeriğin elenmesi ya da seçilmesi ve gerçeğin kontrol edilmesi ile ilgili sorunlar ve izin alınmaksızın enformasyonun yeniden dağıtılması, çevrimiçi haberin ve diğer dijital içeriğin güvenilirliği gibi çok sayıda etik sorun ortaya çıkmaktadır (Ramaprasad, vd., 2012: 103). Sosyal medyanın yükselişi, sahte haberlerin süratle yayılmasını engelleyen sınırların çoğunu ortadan kaldırmıştır.

Sosyal medya kullanıcılarının büyük bir kısmı yalnızca kendi görüşlerini destekleyen

düşünceleri ve yalnızca kendi fikirlerini doğrulayan haberleri tercih etmektedir. Bunun bir sonucu olarak haberleri tek tip kaynaklardan alan kullanıcılar, kendi söylediğinin yankısını dinlemekten farklı bir şey yapmamaktadır (Soydan, 2018). Kullanıcıların, forumlar, sosyal medya platformları gibi çevrimiçi medya biçimlerinde kendi düşüncelerinin yankılanması ve bu düşüncelerin tekrarlanarak pekiştirilmesi hali ‘yankı odası etkisi’ olarak adlandırılmaktadır (Karimella, Morales, Gionis & Mathioudakis, 2018: 914). İnsanların benzer düşünen diğer kullanıcıları takip etme eğilimi kutuplaşmayı arttıran filtre baloncuklarının oluşmasına neden olmaktadır (Baum, Lazer ve Mele & 2017). Benkler, Faris, Roberts ve Zukerman’a (2017) göre farklı düşüncelerden yalıtılmış sosyal gruplar içindeki yanlışlıkları veya genel fikir birliğini karşılayacak çelişkili bir bilgi bulunmadığı takdirde sonu, toplum için bölücü ve tehlikeli olabilecek ortak bir gerçeklik eksikliğine evrilmektedir. Bunun bir sonucu olarak bu ayrımcı dil ve tehlikeli ifadeler kamuoyunun söylemine girebilmekte ve infodemiler gerçek gibi kabul edilebilmektedir.

Kovid-19 sürecinde infodemiler de pandemi hızında büyümüştür (Kouzy, vd., 2020) İnfodemi, özellikle sosyal medya platformlarında medya aracılığıyla yanlış bilgi ve dezenformasyonun kasıtlı olarak yayılmasını içermektedir. Sosyal medyada infodemilerin gerçek haberlerden çok daha hızlı yayılırken (Vosoughi, Roy ve Aral, 2018: 1148) Kovid-19 pandemi döneminde kullanıcılar infodemiler ile daha fazla karşılaşmışlardır (Nielsen, Fletcher, Newman, Brennen, Howard, 2020: 20).

Kovid-19 salgını ile gelişen yanlış haber yayma çılgınlığı ile ilgili birçok araştırma ve inceleme yapılmıştır. Analizler, Kovid-19 salgını, salgının ölçeği ve hastalığın kökeni, önlenmesi, teşhisi ve tedavisi hakkında binlerce yanlış bilgi ve komplo teorisinin yayınlandığını göstermektedir. Yalan bilgiler özellikle sosyal medya üzerinden oldukça hızlı biçimde yayılmaktadır. Yapılan bir araştırmada, sosyal medya üzerinden kanıtlı gerçek veriye göre yalan bilgilerin daha hızlı paylaşıldığı ölçümlenmiştir (Geçer, 2020: 217).

Kovid-19 infodemileri, sağlık uzmanlarının çabalarını azaltarak, ciddi kişisel ve ekonomik sonuçlara yol açabilecek halk korkusunu, belirsizliği ve güvensizliği

körükleyebilir (Orso, vd., 2020; Fares, 2020; Kouzy, vd, 2020). İnfodemiler, çoğu zaman gizli siyasi ve ekonomik çıkarları olan ilgili bireyler veya gruplar tarafından desteklenen, tweetler ve Facebook gönderileri aracılığıyla yanlış ve yanlış bilgilerin kamuoyuna açıklandığı bir dizi konuyu içerir (Brennen, 2020). Tipik eğilimler arasında "Çin virüsü" anlatısı ve Kovid-19'u "tedavi etmek" için dezenfektanların kullanımını teşvik etmektedir (Orso, vd., 2020; Fares, 2020; Kouzy, vd, 2020).

Tüm Kovid-19 bilgi salgınları eşit şekilde yayılmamıştır. Virüsün sıcak su ile gargara yapmaya müsait boğazlarda uykuda olması, virüsü öldürmek için çay ve sarımsak kullanılması, sihir-dini uygulamalar yapılması, virüsün solunum yolunu temizlemek için nefes egzersizlerinin kullanılması vb. infodemilerde sosyal medya aracılığıyla hızla yayılmıştır (Cinelli, vd.2021). Ayrıca Kovid-19'a yakalanmamak için dezenfektan yutulmasını teşvik eden bilgi salgını, bir dizi birey için doğrudan fiziksel ve zihinsel sağlık üzerinde olumsuz etkiler, yaratmıştır (Liu, vd.2020). ABD'nin Arizona ve New Mexico eyaletlerinde 1 Mayıs ve 30 Haziran 2020 arasında, dezenfektan içme nedeniyle bildirilen 15 metanol zehirlenmesi vakası olmuştur; bu vakalardan dördü ölümle sonuçlanırken üçü görme bozukluğu ile taburcu edilmiştir (Yip, vd., 2020).

KOVID-19'un biyolojik silah olarak kullanılması ve virüslerin bir aydan uzun süre havada kalması gibi gerçekler de kitlesel olarak siyasi gerilimleri artırmıştır (WHO, 2021).

Birleşmiş Milletler, Kovid-19 krizinde yanlış bilgi ve siber suçla yani "infodemi" ile mücadele ettiğini belirtmiştir. Birleşmiş Milletler 9. Genel Sekreteri António Guterres: "Ortak düşmanımız #KOVID19, ancak düşmanımız aynı zamanda "infodemik" yanlış bilgidir." şeklinde infodeminin önemini vurgulamıştır (TRT Akdemi, 2020: 228).

2. POST – TRUTH KAVRAMI VE TARİHSEL GEÇMİŞİ

Gerçek, hakikat ve doğruluk çoğu zaman birbiri yerine kullanılabilen kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bazı dilbilimciler hakikat ve gerçeklik kavramlarının birbirinden farklı anlamlara karşılık geldiğini öne sürmektedir. Türkçede “truth” kelimesinin karşılığı “hakikat”, “real” kelimesinin karşılığı ise “gerçek”tir. Nesnel gerçekliği “gerçek”, gerçekliğin zihnimizdeki yansımaları ise “hakikat” kavramı karşılamaktadır (Alpay, 2017: 28). Özetle, duyular yordamıyla algılanabilen nesnel varlıklar gerçeği, zihnimizle anlamlandırdığımız varlıklar ise hakikati ifade eder (Uluk, 2018: 85). Ellul (2012: 35) ise hakikat ile gerçek arasındaki farkı, duymak ve görmek arasındaki farka benzetmiştir. Baudrillard, yeni iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte ortaya çıkan “hiper gerçeklik” adını verdiği yeni bir kavramı açıklarken bu gerçeklik biçiminin “televizyonun görmemize izin verdiği gerçeklik” olduğunu ifade etmiştir. Baudrillard’a göre bu gerçeklik, medyanın imgelerinden meydana gelen yepyeni bir gerçeklik anlayışıdır. Devran’a (2010: 26) göre ise; “Gerçeklik söylemle ve söylem içinde inşa edilen şeydir. Her söylem bir gerçeklik inşasıdır ve dolayısıyla artık söylemlere tekabül eden gerçeklikler söz konusudur.” Haberi söylem olarak ele alan yaklaşımlar, haberin gerçekliğin inşası olduğu fikrini somutlaştırmaktadır (Dursun, 2004: 37).

Oxford İngilizce Sözlüğü’nde (2016), ilk olarak 1992 yılında Sırp asıllı Amerikalı oyun yazarı Steve Tesich’in Nation dergisinde yayımlanan makalesinde geçen post-truth teriminin, Tesich’in makalesinden daha önce kullanımına dair kanıtlar gösterilse de güncel anlamıyla; doğruluğun önemsizleştirilmesi anlamıyla ilk kez Tesich tarafından kullanıldığına işaret edilmiş ve bundan önceki kullanımlarının “hakikat anlaşıldıktan sonra” anlamını taşıdığını belirtilmiştir. Kavramın güncel kullanımının ise 2015 yılına göre 2016 yılında yüzde 2 bin artış gösterdiği, bu artışın da 2016 yılındaki Birleşik Krallık Brexit referandumu ve Birleşik Devletler başkanlık seçimi sırasındaki ve sonrasındaki süreçte ortaya çıkan yalan haber meselesiyle ilgili olduğu ifade edilmiştir (Flood, 2016).

Şekil 5. Dünya genelinde ‘post-truth’ kavramına gösterilen ilgi – 2014 sonrası

Kaynak: Google Trends, ‘Post-Truth’ Kelimesine Zaman İçerisinde Gösterilen İlgi, (trends.google.com.tr).

1990-2016 tarihleri arasında ‘gerçek ötesi’ kavramının kullanımının %2000 arttığı belirtilmektedir (Yalçınkaya vd., 2018: 54). Medya arama motoru Factiva, ‘gerçek ötesi’ kavramının küresel medyadaki kullanımı için 2015 yılında 40, 2016 yılında 2535 ve 2017 yılının ilk üç ayında yaklaşık 2400 sonuç vermiştir (Lewandowsky, Ecker ve Cook, 2017: 354). Kullanımında yaşanan artış neticesinde, hakikat sonrası (post-truth), Oxford Sözlüğü tarafından 2016 yılında yılın kelimesi olarak seçilmiştir. Kavram, “Nesnel olguların, kamuoyunu şekillendirmede daha az etkili olduğu, duygu ve kişisel inanca hitap ettiği durumlara işaret eden şartlar” olarak açıklanmıştır (Kocabay Şener, 2018: 60). Hakikat sonrası çağda popülerliği artan bir diğer olgu ise yalandır. Tarihin ilk dönemlerinden bu yana var olan yalan, günümüzde yeni iletişim teknolojilerinin varlığıyla küresel bir sorun haline gelmiş ve bu sorunun haber üretim ve tüketim pratiklerine sirayet etmesi ile birlikte daha da görünür hale gelmiştir.

The Economist gazetesi (2016) hakikat sonrası kavramını “hakikatin tahrif edilmesi ve hakikatin tartışılmasından ziyade ikincil değerde kabul edilmesi” olarak tanımlamaktadır. Aynı makalede kurumlara ve uzmanlara karşı güven kaybını, medyada haber kaynaklarının fragmantasyonunu, yalanların dolaştığı çevrimiçi mecralara ana akım medyadan daha fazla güvenilmesini hakikat sonrası dönemin sebepleri olarak gösterilmektedir. Bu dönemden çıkılması için de siyasetçilerin hakikat destekçisi (Pro-truth) olmaları önerilmektedir. Lewandowsky, Echer ve Cook (2017) hakikat sonrası döneme girilmesinde yanlış enformasyon sorununu aşan siyasal ve

toplumsal değişimlerin getirdiği kişilerde güven kaybı, eşitsizliğin ve kutuplaşmanın artışı, medyaya, bilime ve kurumlara güvenin azalmasının etkili olduğu iddia etmektedir.

Kovid-19 pandemi sürecinde yanlış ve aldatıcı bilgiler oldukça fazla şekilde yeni medyada yer almıştır. Ulusal liderler bile ülkelerin karşı karşıya olduğu riskler ve aşı geliştirme hızı hakkında yanıltıcı ve yanlış açıklamalarda bulunmuşlardır. Yanlış bilgi yağmuru, halk sağlığı liderlerine olan güveni sarsmaya ve pandemiye kontrol altına alma çabalarını engellemeye yardımcı olmuştur. Halk, halk sağlığı önlemlerinin mevcut en iyi bilime dayandığına güvenmedikçe, bu bilim eksik ve değişiyor olsa bile, bireylerin halk sağlığı önerilerine uymaları beklenemez. Siyasi liderler bu şüphe iklimini yaratmada yalnız değiller. Birçok ünlü, uzman ve hatta bazı yerel sağlık yetkilileri tehlikeleri aylarca küçümsemişlerdir. Virüsün kökenleri, yaklaşmakta olan ulusal karantinalar ve yakında yapılacak tedaviler hakkındaki söylentiler hızlı bir şekilde geniş kitlelere yayılmıştır (Parment ve Paul, 2020).

Sosyal medya şirketleri, 2016 ABD başkanlık seçimlerinden beri sahte haberlerin yayılmasına karşı yeterli tedbir almadığı yönünde eleştirilmektedir. Diğer yandan sahte haberlerin yayılımını azaltmak için sosyal medya platformlarında paylaşılan gönderileri kaldırmasının da ifade özgürlüğünün sınırlandırabileceği görüşü dile getirilmektedir (Webb, vd., 2016). Ancak sahte haberlere karşı tedbir alınmaması durumunda da sosyal medya aracılığıyla kamuoyunun yanıltılması sorunu her fırsatta olumsuz tesirlerini hissettirmektedir.

Medya okuryazarlığı kampanyaları genellikle bu soruna en umut verici çözüm gibi görünüyor: insanlara sadece gerçekleri vermek yerine, onlara bilginin kalitesini kendi başlarına nasıl değerlendireceklerini öğretilmelidir. Ancak Danimarka'da bir grup araştırmacının yakın zamanda vardığı sonuca göre, insanlar yalan haberleri gerçek olduğunu düşündükleri için yaymıyorlar. Medya okuryazarlığı programları, gerçekleri kontrol etmeyle aynı türden saf akıl yürütmeye dayanır: dezenformasyonun yayılmasının kutuplaşma ve güvensizlik konularının aksine cehaletten kaynaklandığı fikri. Danimarka'da yapılan bir araştırmada, araştırmacılar 1.600 Twitter kullanıcısına

çevrimiçi olarak güvenilir içerikleri belirlemeyi öğreten bir dizi eğitici video gösterdi ve videoları izlemeden önce ve sonra Twitter etkileşimlerini inceledi. Çalışma, medya okuryazarlığı eğitiminin insanlara yanlış içeriği belirlemeyi etkili bir şekilde öğrettiğini, ancak bunun onları daha sonra paylaşmaktan caydırmadığını buldu. Araştırmacılar, “sahte haber’ testinde iyi performans gösteren katılımcıların güvenilir haber hikayelerini paylaşma olasılıkları kadar yüksekti” diye yazdı ve bu da onları, insanların genellikle içeriğin doğruluğuna inandıkları için sahte haberleri paylaşmadıkları, aksine değer verdikleri için paylaştıkları sonucuna varmalarına yol açtı (Holinsky, 2021).

Sosyal medya, yanlış bilgilerin yayılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bilim adamları ve yüksek öğretim kurumları, araştırma bulgularını daha geniş kitlelere iletmek için yaratıcı ve zorlayıcı yollar geliştirmede daha proaktif olmalıdır. Daha da önemlisi, kötü niyetli bir şekilde manipüle edilen bilgilerin insanların davranışlarını bireysel veya grup olarak nasıl etkileyebileceğini akıllarında tutmaları çok önemlidir. Bu sorunla yüzleşmek karmaşık bir iştir. Belirli bir konu hakkında düzeltici veya eğitici bilgiler sağlayarak, insanların bu konudaki mevcut gerçek dışılıklar hakkındaki farkındalığı güçlendirilmelidir. Önemli bir adım, insanların ideolojik inançlarına ve önyargılarına karşı direncin üstesinden gelmektir. Bir diğeri, insanların eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmek, böylece gerçek bilgi ile yanlış bilgi arasındaki farkı ayırt edebileceklerdir. Bilim adamları ve öğretim üyeleri de çalışmalarının anlaşıldığından ve değer verildiğinden ve kötüye kullanılmadığından emin olmak için çatışmaya daha fazla dahil olmalıdır. Halkla iletişim kurmak için yenilikçi ve ikna edici stratejiler kullanmalıdırlar. Bu, inançları değiştirmeyi ve davranışları etkilemeyi amaçlayan (hem kurumsal hem de kişisel düzeyde) sosyal medya içerikleri oluşturulmalıdır. Aksi takdirde, akademiden gelen sesler, kanıta dayalı olmayan mesajlaşmaların sıklığı ve vahşeti tarafından boğulmaya devam edecektir (Knobel, 2020).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PANDEMİ DÖNEMİNDE YENİ MEDYADA İNFODEMİ (TWITTER, YOUTUBE, TİKTOK VE FACEBOOK) VE KULLANICILAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

1. YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılara online sunulan anketin verileri SPSS ile analiz edilmiştir. Araştırma tarama modelinde kesitsel olarak tasarlanmıştır.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama araştırması kullanılmıştır. Tarama araştırmasında veri toplama yöntemi olarak anket metodu kullanılarak hazırlanmıştır. Anket yapılacak kişilerin seçilmesinde tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan amaçsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

'Pandemi Döneminde Sosyal Medyada İnfodemi ve Kullanıcılar Üzerinde Etkisi' isimli çalışma, sosyal medyada yayılan ve doğruluğu kanıtlanmamış kimi içeriklerin kullanıcılar üzerindeki etkisini araştırmaktadır.

Bu araştırmanın sonunda pandemi sürecinde infodeminin kullanıcılar üzerindeki etkisini, en sık kullanılan sosyal medya platformunu, bu platformlardan hangisinde daha fazla infodemiye maruz kaldığını, kullanıcıların infodemi kavramına ne kadar aşina olduğunu, hangi sosyal grubun sosyal medya kullanımında daha faal olduğunu,

eğitim ile infodemi kavramları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı, yaş gruplarına göre sosyal medya kullanım sıklığını ve pandemi döneminde yapılan yalan haberlerin insanlara etkisi ortaya koymaktadır.

1.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket demografik özellikler, sosyal medya kullanım özellikleri ve paylaşılan haberlere yönelik tutum ve davranış maddelerinden oluşmaktadır. Kullanıcılara ‘‘Pandemi Döneminde Sosyal Medyada İnfodemi ve Kullanıcılar zerinde Etkisi’’ anketi gönderilmiştir. Anket verileri online anket platformu SurveyMonkey üzerinden elde edilmiştir.

1.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Gruplu değişkenler arasındaki dağılım Ki-Kare analizi ile test edilmiştir.

2. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılanlardan anket yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 1. Tanımlayıcı Özellikler

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	450	44,2
Erkek	569	55,8
Yaş		
25 Ve Altı	232	22,8
25-34	450	44,2
35-44	227	22,3
45 Ve Sonrası	110	10,8
Eğitim Durumu		
İlköğretim	129	12,7
Lise	363	35,6
Üniversite	431	42,3
Lisansüstü	96	9,4
Meslek		
İşçi	202	19,8
Memur	177	17,4
Öğrenci	134	13,2
Emekli	68	6,7
İşsiz	105	10,3
Serbest Meslek	288	28,3
Diğer	45	4,4
Sosyal Medya Kullanım Sıklığı		
Bazen	46	4,5
Ara Sıra	229	22,5
Genellikle	569	55,8
Çok Sık	175	17,2
En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı		
Twitter	263	25,8
Instagram	375	36,8
Facebook	200	19,6
Whatsapp	181	17,8

Katılanlar cinsiyete göre 450'si (%44,2) kadın, 569'u (%55,8) erkek olarak dağılmaktadır.

Katılanlar yaşa göre 232'si (%22,8) 25 ve altı, 450'si (%44,2) 25-34, 227'si (%22,3) 35-44, 110'u (%10,8) 45 ve sonrası olarak dağılmaktadır.

Katılanlar eğitim durumuna göre 129'u (%12,7) ilköğretim, 363'ü (%35,6) lise, 431'i (%42,3) üniversite, 96'sı (%9,4) lisansüstü olarak dağılmaktadır.

Katılanlar mesleğe göre 202'si (%19,8) işçi, 177'si (%17,4) memur, 134'ü (%13,2) öğrenci, 68'i (%6,7) emekli, 105'i (%10,3) işsiz, 288'i (%28,3) serbest meslek, 45'i (%4,4) diğer olarak dağılmaktadır.

Katılanlar sosyal medya kullanım sıklığı göre 46'sı (%4,5) bazen, 229'u (%22,5) ara sıra, 569'u (%55,8) genellikle, 175'i (%17,2) çok sık olarak dağılmaktadır.

Katılanlar en çok kullanılan sosyal medya ağı göre 263'ü (%25,8) Twitter, 375'i (%36,8) Instagram, 200'ü (%19,6) Facebook, 181'i (%17,8) Whatsapp olarak dağılmaktadır.

Tablo 2. Pandemi Süreci Haber Alımı İle İlgili Özellikler

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım		
Kesinlikle Katılmıyorum	2	0,2
Katılmıyorum	20	2,0
Kısmen Katılıyorum	274	26,9
Katılıyorum	612	60,1
Kesinlikle Katılıyorum	111	10,9
Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı		
Katılmıyorum	73	7,2
Kısmen Katılıyorum	219	21,5
Katılıyorum	503	49,4
Kesinlikle Katılıyorum	224	22,0
Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum		
Katılmıyorum	58	5,7
Kısmen Katılıyorum	332	32,6
Katılıyorum	579	56,8

Kesinlikle Katılıyorum	50	4,9
Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum		
Katılmıyorum	183	18,0
Kısmen Katılıyorum	280	27,5
Katılıyorum	536	52,6
Kesinlikle Katılıyorum	20	2,0
İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum		
Katılmıyorum	207	20,3
Kısmen Katılıyorum	292	28,7
Katılıyorum	485	47,6
Kesinlikle Katılıyorum	35	3,4
Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum		
Katılmıyorum	184	18,1
Kısmen Katılıyorum	275	27,0
Katılıyorum	479	47,0
Kesinlikle Katılıyorum	81	7,9
Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmışım Oldu		
Katılmıyorum	528	51,8
Kısmen Katılıyorum	316	31,0
Katılıyorum	169	16,6
Kesinlikle Katılıyorum	6	0,6
Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım		
Katılmıyorum	698	68,5
Kısmen Katılıyorum	191	18,7
Katılıyorum	126	12,4
Kesinlikle Katılıyorum	4	0,4
Pandemi Sürecinde Yayınlanan Ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim		
Katılmıyorum	328	32,2
Kısmen Katılıyorum	481	47,2
Katılıyorum	199	19,5
Kesinlikle Katılıyorum	11	1,1
Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum		
Katılmıyorum	189	18,5
Kısmen Katılıyorum	426	41,8
Katılıyorum	376	36,9
Kesinlikle Katılıyorum	28	2,7
Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum		
Katılmıyorum	162	15,9

Kısmen Katılıyorum	279	27,4
Katılıyorum	468	45,9
Kesinlikle Katılıyorum	110	10,8
Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı Ve Korkularımı Artırdı		
Katılmıyorum	351	34,4
Kısmen Katılıyorum	412	40,4
Katılıyorum	214	21,0
Kesinlikle Katılıyorum	42	4,1
Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum		
Katılmıyorum	288	28,3
Kısmen Katılıyorum	259	25,4
Katılıyorum	369	36,2
Kesinlikle Katılıyorum	103	10,1
Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği		
Twitter	226	22,2
Instagram	201	19,7
Facebook	398	39,1
Whatsapp	88	8,6
Diğer	106	10,4

Katılanlar pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım göre 2'si (%0,2) kesinlikle katılmıyorum, 20'si (%2,0) katılmıyorum, 274'ü (%26,9) kısmen katılıyorum, 612'si (%60,1) katılıyorum, 111'i (%10,9) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi döneminde sosyal medya paylaşımlarım arttı göre 73'ü (%7,2) katılmıyorum, 219'u (%21,5) kısmen katılıyorum, 503'ü (%49,4) katılıyorum, 224'ü (%22,0) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi sürecinde sosyal medyadan elde edilen bilgilerin yararlı olduğunu düşünüyorum göre 58'i (%5,7) katılmıyorum, 332'si (%32,6) kısmen katılıyorum, 579'u (%56,8) katılıyorum, 50'si (%4,9) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi döneminde infodemi sözcüğünü duydum göre 183'ü (%18,0) katılmıyorum, 280'i (%27,5) kısmen katılıyorum, 536'sı (%52,6) katılıyorum, 20'si (%2,0) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar infodeminin ne olduğunu biliyorum göre 207'si (%20,3) katılmıyorum, 292'si (%28,7) kısmen katılıyorum, 485'i (%47,6) katılıyorum, 35'i (%3,4) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi sürecinde sosyal medyada yayınlanan çok sayıda haberin paylaşımın yalan haber olduğunu düşünüyorum göre 184'ü (%18,1) katılmıyorum, 275'i (%27,0) kısmen katılıyorum, 479'u (%47,0) katılıyorum, 81'i (%7,9) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan yalan haberlere inandığım oldu göre 528'i (%51,8) katılmıyorum, 316'sı (%31,0) kısmen katılıyorum, 169'u (%16,6) katılıyorum, 6'sı (%0,6) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan ve daha sonra yalan olduğu ortaya çıkan bir haberi teyit etmeden ben de paylaştım göre 698'i (%68,5) katılmıyorum, 191'i (%18,7) kısmen katılıyorum, 126'sı (%12,4) katılıyorum, 4'ü (%0,4) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi sürecinde yayınlanan ve paylaşılan haberleri teyit ettim göre 328'i (%32,2) katılmıyorum, 481'i (%47,2) kısmen katılıyorum, 199'u (%19,5) katılıyorum, 11'i (%1,1) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar sosyal medyada paylaşılan bilgileri teyit edeceğim mecraları biliyorum göre 189'u (%18,5) katılmıyorum, 426'sı (%41,8) kısmen katılıyorum, 376'sı (%36,9) katılıyorum, 28'i (%2,7) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin toplumu olumsuz etkilediğini düşünüyorum göre 162'si (%15,9) katılmıyorum, 279'u (%27,4) kısmen katılıyorum, 468'i (%45,9) katılıyorum, 110'u (%10,8) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorileri sahte haberler yanlış bilgiler psikolojimi olumsuz etkiledi stres, kaygı ve korkularımı artırdı göre 351'i (%34,4) katılmıyorum, 412'si (%40,4) kısmen katılıyorum, 214'ü (%21,0) katılıyorum, 42'si (%4,1) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi sürecinde Çin ile ilgili paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin tüm dünyada ırkçılık ve nefret söylemini tetiklediğini

düşünüyorum göre 288'i (%28,3) katılmıyorum, 259'u (%25,4) kısmen katılıyorum, 369'u (%36,2) katılıyorum, 103'ü (%10,1) kesinlikle katılıyorum olarak dağılmaktadır.

Katılanlar pandemi döneminde salgın hakkındaki yanlış bilgileri en çok hangi sosyal medyadan edinildiği göre 226'sı (%22,2) Twitter, 201'i (%19,7) Instagram, 398'i (%39,1) Facebook, 88'i (%8,6) Whatsapp, 106'sı (%10,4) diğer olarak dağılmaktadır.

Gruplu değişkenler arasındaki dağılımı incelemek Çin Ki-Kare analizi ile test edilmiştir. Hipotezler kurularak sonuçlar yorumlanmıştır. Değişkenler arasında birbirleri ile ilişki olup olmadığına araştırılmıştır.

➤ Cinsiyet ile Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullanım Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Cinsiyet ile Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullanılma arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Cinsiyet ile Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullanılma arasında bir ilişki vardır.

Tablo 3. Cinsiyet ile Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullanılma arasında bir ilişki arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım	Cinsiyet				Toplam		X^2/p
	Kadın		Erkek				
	n	%	n	%	n	%	
Kesinlikle Katılmıyorum	2	%0,4	0	%0,0	2	%0,2	$X^2=7,764$ $p=0,101$
Katılmıyorum	6	%1,3	14	%2,5	20	%2,0	
Kısmen Katılıyorum	109	%24,2	165	%29,0	274	%26,9	
Katılıyorum	285	%63,3	327	%57,5	612	%60,1	
Kesinlikle Katılıyorum	48	%10,7	63	%11,1	111	%10,9	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Cinsiyet ile Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullanılma” arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Cinsiyet ile Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullanılma arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmemektedir. ($X^2=7,764$; $p=0,101>0.05$). Cinsiyeti kadın olanların 2'si (%0,4) kesinlikle katılmıyorum, 6'sının (%1,3) katılmıyorum, 109'unun (%24,2) kısmen katılıyorum, 285'i (%63,3) katılıyorum, 48'i (%10,7) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 14'ünün (%2,5) katılmıyorum, 165'i (%29,0) kısmen katılıyorum, 327'si (%57,5) katılıyorum, 63'ünün (%11,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ile yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ile yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 4. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Yaş Arasındaki İlişki arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım	Yaş										X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Kesinlikle Katılmıyorum	0	%0,0	1	%0,2	0	%0,0	1	%0,9	2	%0,2	X ² =43,095 p=0,000
Katılmıyorum	4	%1,7	6	%1,3	6	%2,6	4	%3,6	20	%2,0	
Kısmen Katılıyorum	45	%19,4	118	%26,2	63	%27,8	48	%43,6	274	%26,9	
Katılıyorum	158	%68,1	287	%63,8	126	%55,5	41	%37,3	612	%60,1	
Kesinlikle Katılıyorum	25	%10,8	38	%8,4	32	%14,1	16	%14,5	111	%10,9	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ile yaş arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=43,095$; $p=0,000<0,05$). yaşı 25 ve altı olanların 4’ünün (%1,7) katılmıyorum, 45’i (%19,4) kısmen katılıyorum, 158’i (%68,1) katılıyorum, 25’i (%10,8) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 1’i (%0,2) kesinlikle katılmıyorum, 6’sının (%1,3) katılmıyorum, 118’i (%26,2) kısmen katılıyorum, 287’si (%63,8) katılıyorum, 38’i (%8,4) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 6’sının (%2,6) katılmıyorum, 63’ünün (%27,8) kısmen katılıyorum, 126’sının (%55,5) katılıyorum, 32’si (%14,1) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 1’i (%0,9) kesinlikle katılmıyorum, 4’ünün (%3,6) katılmıyorum, 48’i (%43,6) kısmen katılıyorum, 41’i (%37,3) katılıyorum, 16’sının (%14,5) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ile yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ile yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 5. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Kesinlikle Katılmıyorum	1	%0,8	0	%0,0	1	%0,2	0	%0,0	2	%0,2	X ² =68,509 p=0,000
Katılmıyorum	0	%0,0	6	%1,7	8	%1,9	6	%6,2	20	%2,0	
Kısmen Katılıyorum	48	%37,2	108	%29,8	103	%23,9	15	%15,6	274	%26,9	
Katılıyorum	78	%60,5	230	%63,4	248	%57,5	56	%58,3	612	%60,1	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%1,6	19	%5,2	71	%16,5	19	%19,8	111	%10,9	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Eğitim” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Eğitim arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=68,509$; $p=0,000<0,05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 1’i (%0,8) kesinlikle katılmıyorum, 48’i (%37,2) kısmen katılıyorum, 78’i (%60,5) katılıyorum, 2’si (%1,6) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 6’sının (%1,7) katılmıyorum, 108’i (%29,8) kısmen katılıyorum, 230’unun (%63,4) katılıyorum, 19’unun (%5,2) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 1’i (%0,2) kesinlikle katılmıyorum, 8’i (%1,9) katılmıyorum, 103’ünün (%23,9) kısmen katılıyorum, 248’i (%57,5) katılıyorum, 71’i (%16,5) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 6’sının (%6,2) katılmıyorum, 15’i (%15,6) kısmen katılıyorum, 56’sının (%58,3) katılıyorum, 19’unun (%19,8) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ile meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ile meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 6. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım	Meslek														X ² /p		
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Kesinlikle Katılmıyorum	1	%0,5	0	%0,0	0	%0,0	0	%0,0	1	%1,0	0	%0,0	0	%0,0	2	%0,2	X ² =168,936 p=0,000
Katılmıyorum	0	%0,0	5	%2,8	2	%1,5	1	%1,5	2	%1,9	3	%1,0	7	%15,6	20	%2,0	
Kısmen Katılıyorum	48	%23,8	33	%18,6	19	%14,2	39	%57,4	34	%32,4	90	%31,2	11	%24,4	274	%26,9	
Katılıyorum	141	%69,8	110	%62,1	90	%67,2	26	%38,2	58	%55,2	177	%61,5	10	%22,2	612	%60,1	
Kesinlikle Katılıyorum	12	%5,9	29	%16,4	23	%17,2	2	%2,9	10	%9,5	18	%6,2	17	%37,8	111	%10,9	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Meslek arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=168,936$; $p=0,000<0.05$). mesleği işçi olanların 1’i (%0,5) kesinlikle katılmıyorum, 48’i (%23,8) kısmen katılıyorum, 141’i (%69,8) katılıyorum, 12’si (%5,9) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 5’i (%2,8) katılmıyorum, 33’ünün (%18,6) kısmen katılıyorum, 110’unun (%62,1) katılıyorum, 29’unun (%16,4) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 2’si (%1,5) katılmıyorum, 19’unun (%14,2) kısmen katılıyorum, 90’ının (%67,2) katılıyorum, 23’ünün (%17,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 1’i (%1,5) katılmıyorum, 39’unun (%57,4) kısmen katılıyorum, 26’sının (%38,2) katılıyorum, 2’si (%2,9) kesinlikle katılıyorum; mesleği işsiz olanların 1’i (%1,0) kesinlikle katılmıyorum, 2’si (%1,9) katılmıyorum, 34’ünün (%32,4) kısmen katılıyorum, 58’i (%55,2) katılıyorum, 10’unun (%9,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 3’ünün (%1,0) katılmıyorum, 90’ının (%31,2) kısmen katılıyorum, 177’si (%61,5) katılıyorum, 18’i (%6,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 7’si (%15,6) katılmıyorum, 11’i (%24,4) kısmen katılıyorum, 10’unun (%22,2) katılıyorum, 17’si (%37,8) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ile sosyal medya kullanım sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ile sosyal medya kullanım sıklığı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 7. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı										X ² /p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Kesinlikle Katılmıyorum	1	%2,2	1	%0,4	0	%0,0	0	%0,0	2	%0,2	X ² =411,679 p=0,000
Katılmıyorum	7	%15,2	8	%3,5	5	%0,9	0	%0,0	20	%2,0	
Kısmen Katılıyorum	34	%73,9	133	%58,1	103	%18,1	4	%2,3	274	%26,9	
Katılıyorum	3	%6,5	80	%34,9	418	%73,5	111	%63,4	612	%60,1	
Kesinlikle Katılıyorum	1	%2,2	7	%3,1	43	%7,6	60	%34,3	111	%10,9	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=411,679$; $p=0,000<0,05$). Sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 1’i (%2,2) kesinlikle katılmıyorum, 7’si (%15,2) katılmıyorum, 34’ünün (%73,9) kısmen katılıyorum, 3’ünün (%6,5) katılıyorum, 1’i (%2,2) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 1’i (%0,4) kesinlikle katılmıyorum, 8’i (%3,5) katılmıyorum, 133’ünün (%58,1) kısmen katılıyorum, 80’i (%34,9) katılıyorum, 7’si (%3,1) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 5’i (%0,9) katılmıyorum, 103’ünün (%18,1) kısmen katılıyorum, 418’i (%73,5) katılıyorum, 43’ünün (%7,6) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 4’ünün (%2,3) kısmen katılıyorum, 111’i (%63,4) katılıyorum, 60’ının (%34,3) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 8. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı										X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Kesinlikle Katılmıyorum	1	%0,4	0	%0,0	0	%0,0	1	%0,6	2	%0,2	X ² =89,705 p=0,000
Katılmıyorum	2	%0,8	2	%0,5	3	%1,5	13	%7,2	20	%2,0	
Kısmen Katılıyorum	45	%17,1	86	%22,9	82	%41,0	61	%33,7	274	%26,9	
Katılıyorum	177	%67,3	250	%66,7	105	%52,5	80	%44,2	612	%60,1	
Kesinlikle Katılıyorum	38	%14,4	37	%9,9	10	%5,0	26	%14,4	111	%10,9	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Daha Çok Sosyal Medya Kullandım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=89,705$; $p=0,000<0,05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 1’i (%0,4) kesinlikle katılmıyorum, 2’si (%0,8) katılmıyorum, 45’i (%17,1) kısmen katılıyorum, 177’si (%67,3) katılıyorum, 38’i (%14,4) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 2’si (%0,5) katılmıyorum, 86’sının (%22,9) kısmen katılıyorum, 250’si (%66,7) katılıyorum, 37’si (%9,9) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 3’ünün (%1,5) katılmıyorum, 82’si (%41,0) kısmen katılıyorum, 105’i (%52,5) katılıyorum, 10’unun (%5,0) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 1’i (%0,6) kesinlikle katılmıyorum, 13’ünün (%7,2) katılmıyorum, 61’i (%33,7) kısmen katılıyorum, 80’i (%44,2) katılıyorum, 26’sının (%14,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Tablo 9. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	23	%5,1	50	%8,8	73	%7,2	X ² =15,060 p=0,002
Kısmen Katılıyorum	84	%18,7	135	%23,7	219	%21,5	
Katılıyorum	224	%49,8	279	%49,0	503	%49,4	
Kesinlikle Katılıyorum	119	%26,4	105	%18,5	224	%22,0	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile Cinsiyet arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=15,060$; $p=0,002<0,05$). Cinsiyeti kadın olanların 23'ünün (%5,1) katılmıyorum, 84'ünün (%18,7) kısmen katılıyorum, 224'ünün (%49,8) katılıyorum, 119'unun (%26,4) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 50'si (%8,8) katılmıyorum, 135'i (%23,7) kısmen katılıyorum, 279'unun (%49,0) katılıyorum, 105'i (%18,5) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile Yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 10. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı	Yaş										X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	21	%9,1	27	%6,0	15	%6,6	10	%9,1	73	%7,2	X ² =38,016 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	34	%14,7	91	%20,2	60	%26,4	34	%30,9	219	%21,5	
Katılıyorum	100	%43,1	246	%54,7	108	%47,6	49	%44,5	503	%49,4	
Kesinlikle Katılıyorum	77	%33,2	86	%19,1	44	%19,4	17	%15,5	224	%22,0	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Yaş arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=38,016$; $p=0,000<0.05$). yaşı 25 ve altı olanların 21'i (%9,1) katılmıyorum, 34'ünün (%14,7) kısmen katılıyorum, 100'ünün (%43,1) katılıyorum, 77'si (%33,2) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 27'si (%6,0) katılmıyorum, 91'i (%20,2) kısmen katılıyorum, 246'sının (%54,7) katılıyorum, 86'sının (%19,1) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 15'i (%6,6) katılmıyorum, 60'ının (%26,4) kısmen katılıyorum, 108'i (%47,6) katılıyorum, 44'ünün (%19,4) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 10'unun (%9,1) katılmıyorum, 34'ünün (%30,9) kısmen katılıyorum, 49'unun (%44,5) katılıyorum, 17'si (%15,5) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Eğitim Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Eğitim arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Eğitim arasında bir ilişki vardır.

Tablo 11. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	2	%1,6	11	%3,0	47	%10,9	13	%13,5	73	%7,2	X ² =44,733 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	31	%24,0	78	%21,5	100	%23,2	10	%10,4	219	%21,5	
Katılıyorum	73	%56,6	198	%54,5	187	%43,4	45	%46,9	503	%49,4	
Kesinlikle Katılıyorum	23	%17,8	76	%20,9	97	%22,5	28	%29,2	224	%22,0	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Eğitim” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Eğitim arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=44,733$; $p=0,000<0.05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 2'si (%1,6) katılmıyorum, 31'i (%24,0) kısmen katılıyorum, 73'ünün (%56,6) katılıyorum, 23'ünün (%17,8) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 11'i (%3,0) katılmıyorum, 78'i (%21,5) kısmen katılıyorum, 198'i (%54,5) katılıyorum, 76'sının (%20,9) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 47'si (%10,9) katılmıyorum, 100'ünün

(%23,2) kısmen katılıyorum, 187'si (%43,4) katılıyorum, 97'si (%22,5) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 13'ünün (%13,5) katılmıyorum, 10'unun (%10,4) kısmen katılıyorum, 45'i (%46,9) katılıyorum, 28'i (%29,2) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 12. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı	Meslek														X ² /p		
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	7	%3,5	16	%9,0	17	%12,7	3	%4,4	3	%2,9	10	%3,5	17	%37,8	73	%7,2	X ² =159,143 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	32	%15,8	39	%22,0	18	%13,4	27	%39,7	23	%21,9	68	%23,6	12	%26,7	219	%21,5	
Katılıyorum	119	%58,9	88	%49,7	42	%31,3	33	%48,5	53	%50,5	161	%55,9	7	%15,6	503	%49,4	
Kesinlikle Katılıyorum	44	%21,8	34	%19,2	57	%42,5	5	%7,4	26	%24,8	49	%17,0	9	%20,0	224	%22,0	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Meslek arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. (X²=159,143; p=0,000<0.05). mesleği işçi olanların 7'si (%3,5) katılmıyorum, 32'si (%15,8) kısmen katılıyorum, 119'unun (%58,9) katılıyorum, 44'ünün (%21,8) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 16'sının (%9,0) katılmıyorum, 39'unun (%22,0) kısmen katılıyorum, 88'i (%49,7) katılıyorum, 34'ünün (%19,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 17'si (%12,7) katılmıyorum, 18'i (%13,4) kısmen katılıyorum, 42'si (%31,3) katılıyorum, 57'si (%42,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 3'ünün (%4,4) katılmıyorum, 27'si (%39,7)

kısmen katılıyorum, 33'ünün (%48,5) katılıyorum, 5'i (%7,4) kesinlikle katılıyorum; mesleği işsiz olanların 3'ünün (%2,9) katılmıyorum, 23'ünün (%21,9) kısmen katılıyorum, 53'ünün (%50,5) katılıyorum, 26'sının (%24,8) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 10'unun (%3,5) katılmıyorum, 68'i (%23,6) kısmen katılıyorum, 161'i (%55,9) katılıyorum, 49'unun (%17,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 17'si (%37,8) katılmıyorum, 12'si (%26,7) kısmen katılıyorum, 7'si (%15,6) katılıyorum, 9'unun (%20,0) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 13. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								X ² /p		
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	14	%30,4	24	%10,5	27	%4,7	8	%4,6	73	%7,2	X ² =397,242 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	25	%54,3	95	%41,5	85	%14,9	14	%8,0	219	%21,5	
Katılıyorum	7	%15,2	100	%43,7	358	%62,9	38	%21,7	503	%49,4	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	10	%4,4	99	%17,4	115	%65,7	224	%22,0	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşımlarım Arttı ile Meslek arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=397,242$; $p=0,000<0.05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 14'ünün (%30,4) katılmıyorum, 25'i (%54,3) kısmen katılıyorum, 7'si (%15,2) katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 24'ünün (%10,5) katılmıyorum, 95'i (%41,5) kısmen katılıyorum, 100'ünün (%43,7) katılıyorum, 10'unun (%4,4) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 27'si (%4,7) katılmıyorum, 85'i (%14,9) kısmen katılıyorum, 358'i (%62,9) katılıyorum, 99'unun (%17,4) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 8'i (%4,6) katılmıyorum, 14'ünün (%8,0) kısmen katılıyorum, 38'i (%21,7) katılıyorum, 115'i (%65,7) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 14. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı										X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	12	%4,6	19	%5,1	8	%4,0	34	%18,8	73	%7,2	X ² =99,041 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	39	%14,8	66	%17,6	60	%30,0	54	%29,8	219	%21,5	
Katılıyorum	138	%52,5	185	%49,3	112	%56,0	68	%37,6	503	%49,4	
Kesinlikle Katılıyorum	74	%28,1	105	%28,0	20	%10,0	25	%13,8	224	%22,0	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Sosyal Medya Paylaşım Arttı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=99,041$; $p=0,000<0.05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 12'si (%4,6) katılmıyorum, 39'unun (%14,8) kısmen katılıyorum, 138'i (%52,5) katılıyorum, 74'ünün (%28,1) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 19'unun (%5,1) katılmıyorum, 66'sının (%17,6) kısmen katılıyorum, 185'i (%49,3) katılıyorum, 105'i (%28,0) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 8'i (%4,0) katılmıyorum, 60'ının (%30,0) kısmen katılıyorum, 112'si (%56,0) katılıyorum, 20'si (%10,0) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 34'ünün (%18,8) katılmıyorum, 54'ünün (%29,8) kısmen katılıyorum, 68'i (%37,6) katılıyorum, 25'i (%13,8) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Tablo 15. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum	Cinsiyet				Toplam		X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	22	%4,9	36	%6,3	58	%5,7	X ² =3,608 p=0,307
Kısmen Katılıyorum	140	%31,1	192	%33,7	332	%32,6	
Katılıyorum	261	%58,0	318	%55,9	579	%56,8	
Kesinlikle Katılıyorum	27	%6,0	23	%4,0	50	%4,9	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=3,608$; $p=0,307>0.05$). Cinsiyeti kadın olanların 22'si (%4,9) katılmıyorum, 140'ının (%31,1) kısmen katılıyorum, 261'i (%58,0) katılıyorum, 27'si (%6,0) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 36'sının (%6,3) katılmıyorum, 192'si (%33,7) kısmen katılıyorum, 318'i (%55,9) katılıyorum, 23'ünün (%4,0) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 16. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum	Yaş										X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	13	%5,6	19	%4,2	14	%6,2	12	%10,9	58	%5,7	X ² =17,342 p=0,044
Kısmen Katılıyorum	67	%28,9	145	%32,2	77	%33,9	43	%39,1	332	%32,6	
Katılıyorum	134	%57,8	267	%59,3	127	%55,9	51	%46,4	579	%56,8	
Kesinlikle Katılıyorum	18	%7,8	19	%4,2	9	%4,0	4	%3,6	50	%4,9	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir. ($X^2=17,342$; $p=0,044<0.05$). yaşı 25 ve altı olanların 13'ünün (%5,6) katılmıyorum, 67'si (%28,9) kısmen katılıyorum, 134'ünün (%57,8) katılıyorum, 18'i (%7,8) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 19'unun (%4,2) katılmıyorum, 145'i (%32,2) kısmen katılıyorum, 267'si (%59,3) katılıyorum, 19'unun (%4,2) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 14'ünün (%6,2) katılmıyorum, 77'si (%33,9) kısmen katılıyorum, 127'si (%55,9) katılıyorum, 9'unun (%4,0) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 12'si (%10,9) katılmıyorum, 43'ünün (%39,1) kısmen katılıyorum, 51'i (%46,4) katılıyorum, 4'ünün (%3,6) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır.

Tablo 17. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki İlişki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	5	%3,9	6	%1,7	33	%7,7	14	%14,6	58	%5,7	X ² =32,836 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	48	%37,2	120	%33,1	135	%31,3	29	%30,2	332	%32,6	
Katılıyorum	70	%54,3	222	%61,2	237	%55,0	50	%52,1	579	%56,8	
Kesinlikle Katılıyorum	6	%4,7	15	%4,1	26	%6,0	3	%3,1	50	%4,9	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir ($X^2=32,836$; $p=0,000<0.05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 5'i (%3,9) katılmıyorum, 48'i (%37,2) kısmen katılıyorum, 70'i (%54,3) katılıyorum, 6'sının (%4,7) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 6'sının (%1,7) katılmıyorum, 120'si (%33,1) kısmen katılıyorum, 222'si (%61,2) katılıyorum, 15'i (%4,1) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 33'ünün (%7,7) katılmıyorum, 135'i (%31,3) kısmen katılıyorum, 237'si (%55,0) katılıyorum, 26'sının (%6,0) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 14'ünün (%14,6) katılmıyorum, 29'unun (%30,2) kısmen katılıyorum, 50'si (%52,1) katılıyorum, 3'ünün (%3,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 18. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum	Meslek														X ² /p		
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	7	%3,5	13	%7,3	9	%6,7	4	%5,9	5	%4,8	8	%2,8	12	%26,7	58	%5,7	X ² =65,594 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	66	%32,7	56	%31,6	41	%30,6	28	%41,2	37	%35,2	88	%30,6	16	%35,6	332	%32,6	
Katılıyorum	121	%59,9	98	%55,4	74	%55,2	35	%51,5	54	%51,4	184	%63,9	13	%28,9	579	%56,8	
Kesinlikle Katılıyorum	8	%4,0	10	%5,6	10	%7,5	1	%1,5	9	%8,6	8	%2,8	4	%8,9	50	%4,9	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir ($X^2=65,594$; $p=0,000<0.05$). mesleği işçi olanların 7'si (%3,5) katılmıyorum, 66'sının (%32,7) kısmen katılıyorum, 121'i (%59,9) katılıyorum, 8'i (%4,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 13'ünün (%7,3) katılmıyorum, 56'sının (%31,6) kısmen katılıyorum, 98'i (%55,4) katılıyorum, 10'unun (%5,6) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 9'unun (%6,7) katılmıyorum, 41'i (%30,6) kısmen katılıyorum, 74'ünün (%55,2) katılıyorum, 10'unun (%7,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 4'ünün (%5,9) katılmıyorum, 28'i (%41,2) kısmen katılıyorum, 35'i (%51,5) katılıyorum, 1'i (%1,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği işsiz olanların 5'i (%4,8) katılmıyorum, 37'si (%35,2) kısmen katılıyorum, 54'ünün (%51,4) katılıyorum, 9'unun (%8,6) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 8'i (%2,8) katılmıyorum, 88'i (%30,6) kısmen katılıyorum, 184'ünün (%63,9) katılıyorum, 8'i (%2,8) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 12'si (%26,7) katılmıyorum, 16'sının (%35,6) kısmen katılıyorum, 13'ünün (%28,9) katılıyorum, 4'ünün (%8,9) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 19. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								Toplam		X ² /p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	8	%17,4	20	%8,7	17	%3,0	13	%7,4	58	%5,7	X ² =92,470 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	24	%52,2	103	%45,0	164	%28,8	41	%23,4	332	%32,6	
Katılıyorum	12	%26,1	102	%44,5	366	%64,3	99	%56,6	579	%56,8	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%4,3	4	%1,7	22	%3,9	22	%12,6	50	%4,9	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir ($X^2=92,470$; $p=0,000<0,05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 8'i (%17,4) katılmıyorum, 24'ünün (%52,2) kısmen katılıyorum, 12'si (%26,1) katılıyorum, 2'si (%4,3) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 20'si (%8,7) katılmıyorum, 103'ünün (%45,0) kısmen katılıyorum, 102'si (%44,5) katılıyorum, 4'ünün (%1,7) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 17'si (%3,0) katılmıyorum, 164'ünün (%28,8) kısmen katılıyorum, 366'sının (%64,3) katılıyorum, 22'si (%3,9) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 13'ünün (%7,4) katılmıyorum, 41'i (%23,4) kısmen katılıyorum, 99'unun (%56,6) katılıyorum, 22'si (%12,6) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 20. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı										X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	17	%6,5	12	%3,2	9	%4,5	20	%11,0	58	%5,7	X ² =29,024 p=0,001
Kısmen Katılıyorum	72	%27,4	125	%33,3	62	%31,0	73	%40,3	332	%32,6	
Katılıyorum	162	%61,6	214	%57,1	122	%61,0	81	%44,8	579	%56,8	
Kesinlikle Katılıyorum	12	%4,6	24	%6,4	7	%3,5	7	%3,9	50	%4,9	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Yararlı Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya arasında anlam taşıyan bir ilişki görülmektedir ($X^2=29,024$; $p=0,001<0,05$). En çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 17'si (%6,5) katılmıyorum, 72'si (%27,4) kısmen katılıyorum, 162'si (%61,6) katılıyorum, 12'si (%4,6) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 12'si (%3,2) katılmıyorum, 125'i (%33,3) kısmen katılıyorum, 214'ünün (%57,1) katılıyorum, 24'ünün (%6,4) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 9'unun (%4,5) katılmıyorum, 62'si (%31,0) kısmen katılıyorum, 122'si (%61,0) katılıyorum, 7'si (%3,5) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 20'si (%11,0) katılmıyorum, 73'ünün (%40,3) kısmen katılıyorum, 81'i (%44,8) katılıyorum, 7'si (%3,9) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Tablo 21. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	62	%13,8	121	%21,3	183	%18,0	X ² =11,537 p=0,009
Kısmen Katılıyorum	139	%30,9	141	%24,8	280	%27,5	
Katılıyorum	241	%53,6	295	%51,8	536	%52,6	
Kesinlikle Katılıyorum	8	%1,8	12	%2,1	20	%2,0	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=11,537$; $p=0,009<0.05$). Cinsiyeti kadın olanların 62'si (%13,8) katılmıyorum, 139'unun (%30,9) kısmen katılıyorum, 241'i (%53,6) katılıyorum, 8'i (%1,8) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 121'i (%21,3) katılmıyorum, 141'i (%24,8) kısmen katılıyorum, 295'i (%51,8) katılıyorum, 12'si (%2,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 22. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	36	%15,5	61	%13,6	47	%20,7	39	%35,5	183	%18,0	X ² =42,495 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	59	%25,4	125	%27,8	66	%29,1	30	%27,3	280	%27,5	
Katılıyorum	129	%55,6	259	%57,6	107	%47,1	41	%37,3	536	%52,6	
Kesinlikle Katılıyorum	8	%3,4	5	%1,1	7	%3,1	0	%0,0	20	%2,0	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=42,495$; $p=0,000<0,05$). Yaşı 25 ve altı olanların 36'sının (%15,5) katılmıyorum, 59'unun (%25,4) kısmen katılıyorum, 129'unun (%55,6) katılıyorum, 8'i (%3,4) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 61'i (%13,6) katılmıyorum, 125'i (%27,8) kısmen katılıyorum, 259'unun (%57,6) katılıyorum, 5'i (%1,1) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 47'si (%20,7) katılmıyorum, 66'sının (%29,1) kısmen katılıyorum, 107'si (%47,1) katılıyorum, 7'si (%3,1) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 39'unun (%35,5) katılmıyorum, 30'unun (%27,3) kısmen katılıyorum, 41'i (%37,3) katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır.

Tablo 23. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum	Eğitim Durumu								Toplam		X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	26	%20,2	41	%11,3	97	%22,5	19	%19,8	183	%18,0	X ² =37,828 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	46	%35,7	126	%34,7	86	%20,0	22	%22,9	280	%27,5	
Katılıyorum	55	%42,6	190	%52,3	238	%55,2	53	%55,2	536	%52,6	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%1,6	6	%1,7	10	%2,3	2	%2,1	20	%2,0	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=37,828$; $p=0,000<0.05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 26'sının (%20,2) katılmıyorum, 46'sının (%35,7) kısmen katılıyorum, 55'i (%42,6) katılıyorum, 2'si (%1,6) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 41'i (%11,3) katılmıyorum, 126'sının (%34,7) kısmen katılıyorum, 190'ının (%52,3) katılıyorum, 6'sının (%1,7) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 97'si (%22,5) katılmıyorum, 86'sının (%20,0) kısmen katılıyorum, 238'i (%55,2) katılıyorum, 10'unun (%2,3) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 19'unun (%19,8) katılmıyorum, 22'si (%22,9) kısmen katılıyorum, 53'ünün (%55,2) katılıyorum, 2'si (%2,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 24. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum	Meslek														X ² /p		
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	23	%11,4	31	%17,5	28	%20,9	20	%29,4	17	%16,2	35	%12,2	29	%64,4	183	%18,0	X ² =110,833 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	69	%34,2	40	%22,6	28	%20,9	22	%32,4	30	%28,6	85	%29,5	6	%13,3	280	%27,5	
Katılıyorum	106	%52,5	103	%58,2	72	%53,7	26	%38,2	57	%54,3	165	%57,3	7	%15,6	536	%52,6	
Kesinlikle Katılıyorum	4	%2,0	3	%1,7	6	%4,5	0	%0,0	1	%1,0	3	%1,0	3	%6,7	20	%2,0	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=110,833$; $p=0,000<0.05$). mesleği işçi

olanların 23'ünün (%11,4) katılmıyorum, 69'unun (%34,2) kısmen katılıyorum, 106'sının (%52,5) katılıyorum, 4'ünün (%2,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 31'i (%17,5) katılmıyorum, 40'inin (%22,6) kısmen katılıyorum, 103'ünün (%58,2) katılıyorum, 3'ünün (%1,7) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 28'i (%20,9) katılmıyorum, 28'i (%20,9) kısmen katılıyorum, 72'si (%53,7) katılıyorum, 6'sının (%4,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 20'si (%29,4) katılmıyorum, 22'si (%32,4) kısmen katılıyorum, 26'sının (%38,2) katılıyorum; mesleği işsiz olanların 17'si (%16,2) katılmıyorum, 30'unun (%28,6) kısmen katılıyorum, 57'si (%54,3) katılıyorum, 1'i (%1,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 35'i (%12,2) katılmıyorum, 85'i (%29,5) kısmen katılıyorum, 165'i (%57,3) katılıyorum, 3'ünün (%1,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 29'unun (%64,4) katılmıyorum, 6'sının (%13,3) kısmen katılıyorum, 7'si (%15,6) katılıyorum, 3'ünün (%6,7) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 25. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								Toplam		X ² /p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	21	%45,7	65	%28,4	64	%11,2	33	%18,9	183	%18,0	X ² =96,041 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	15	%32,6	76	%33,2	155	%27,2	34	%19,4	280	%27,5	
Katılıyorum	8	%17,4	86	%37,6	343	%60,3	99	%56,6	536	%52,6	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%4,3	2	%0,9	7	%1,2	9	%5,1	20	%2,0	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir

($X^2=96,041$; $p=0,000<0,05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 21'i (%45,7) katılmıyorum, 15'i (%32,6) kısmen katılıyorum, 8'i (%17,4) katılıyorum, 2'si (%4,3) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 65'i (%28,4) katılmıyorum, 76'sının (%33,2) kısmen katılıyorum, 86'sının (%37,6) katılıyorum, 2'si (%0,9) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 64'ünün (%11,2) katılmıyorum, 155'i (%27,2) kısmen katılıyorum, 343'ünün (%60,3) katılıyorum, 7'si (%1,2) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 33'ünün (%18,9) katılmıyorum, 34'ünün (%19,4) kısmen katılıyorum, 99'unun (%56,6) katılıyorum, 9'unun (%5,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 26. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı								Toplam		X^2/p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	24	%9,1	54	%14,4	46	%23,0	59	%32,6	183	%18,0	$X^2=68,488$ $p=0,000$
Kısmen Katılıyorum	56	%21,3	117	%31,2	68	%34,0	39	%21,5	280	%27,5	
Katılıyorum	175	%66,5	197	%52,5	84	%42,0	80	%44,2	536	%52,6	
Kesinlikle Katılıyorum	8	%3,0	7	%1,9	2	%1,0	3	%1,7	20	%2,0	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=68,488$; $p=0,000<0,05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 24'ünün (%9,1) katılmıyorum, 56'sının (%21,3) kısmen katılıyorum, 175'i (%66,5) katılıyorum, 8'i (%3,0) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 54'ünün (%14,4) katılmıyorum, 117'si

(%31,2) kısmen katılıyorum, 197'si (%52,5) katılıyorum, 7'si (%1,9) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 46'sının (%23,0) katılmıyorum, 68'i (%34,0) kısmen katılıyorum, 84'ünün (%42,0) katılıyorum, 2'si (%1,0) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 59'unun (%32,6) katılmıyorum, 39'unun (%21,5) kısmen katılıyorum, 80'i (%44,2) katılıyorum, 3'ünün (%1,7) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Tablo 27. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum	Cinsiyet				Toplam		X^2/p
	Kadın		Erkek		n	%	
	n	%	n	%			
Katılmıyorum	76	%16,9	131	%23,0	207	%20,3	$X^2=11,200$ $p=0,011$
Kısmen Katılıyorum	150	%33,3	142	%25,0	292	%28,7	
Katılıyorum	210	%46,7	275	%48,3	485	%47,6	
Kesinlikle Katılıyorum	14	%3,1	21	%3,7	35	%3,4	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=11,200$; $p=0,011<0.05$). Cinsiyeti kadın olanların 76'sının (%16,9) katılmıyorum, 150'si (%33,3) kısmen katılıyorum, 210'unun (%46,7) katılıyorum, 14'ünün (%3,1) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 131'i (%23,0) katılmıyorum, 142'si (%25,0) kısmen katılıyorum, 275'i (%48,3) katılıyorum, 21'i (%3,7) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 28. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	41	%17,7	69	%15,3	54	%23,8	43	%39,1	207	%20,3	X ² =38,534 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	68	%29,3	129	%28,7	69	%30,4	26	%23,6	292	%28,7	
Katılıyorum	113	%48,7	239	%53,1	97	%42,7	36	%32,7	485	%47,6	
Kesinlikle Katılıyorum	10	%4,3	13	%2,9	7	%3,1	5	%4,5	35	%3,4	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=38,534$; $p=0,000<0.05$). yaşı 25 ve altı olanların 41'i (%17,7) katılmıyorum, 68'i (%29,3) kısmen katılıyorum, 113'ünün (%48,7) katılıyorum, 10'unun (%4,3) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 69'unun (%15,3) katılmıyorum, 129'unun (%28,7) kısmen katılıyorum, 239'unun (%53,1) katılıyorum, 13'ünün (%2,9) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 54'ünün (%23,8) katılmıyorum, 69'unun (%30,4) kısmen katılıyorum, 97'si (%42,7) katılıyorum, 7'si (%3,1) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 43'ünün (%39,1) katılmıyorum, 26'sının (%23,6) kısmen katılıyorum, 36'sının (%32,7) katılıyorum, 5'i (%4,5) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır.

Tablo 29. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum	Eğitim Durumu								Toplam		X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	28	%21,7	50	%13,8	107	%24,8	22	%22,9	207	%20,3	X ² =30,719 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	41	%31,8	130	%35,8	99	%23,0	22	%22,9	292	%28,7	
Katılıyorum	58	%45,0	174	%47,9	207	%48,0	46	%47,9	485	%47,6	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%1,6	9	%2,5	18	%4,2	6	%6,2	35	%3,4	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=30,719$; $p=0,000<0.05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 28'i (%21,7) katılmıyorum, 41'i (%31,8) kısmen katılıyorum, 58'i (%45,0) katılıyorum, 2'si (%1,6) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 50'si (%13,8) katılmıyorum, 130'unun (%35,8) kısmen katılıyorum, 174'ünün (%47,9) katılıyorum, 9'unun (%2,5) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 107'si (%24,8) katılmıyorum, 99'unun (%23,0) kısmen katılıyorum, 207'si (%48,0) katılıyorum, 18'i (%4,2) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 22'si (%22,9) katılmıyorum, 22'si (%22,9) kısmen katılıyorum, 46'sının (%47,9) katılıyorum, 6'sının (%6,2) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 30. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

İnfodemi nin Ne Olduğun u Biliyoro m	Meslek														Toplam		X ² /p
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyo rum	26	%12, 9	32	%18, 1	33	%24, 6	2	%32, 4	21	%20, 0	39	%13, 5	3	%75, 6	207	%20, 3	X ² =120, 949 p=0,000
Kısmen Katılıyoro m	73	%36, 1	46	%26, 0	34	%25, 4	2	%32, 4	28	%26, 7	86	%29, 9	3	%6,7	292	%28, 7	
Katılıyoro m	96	%47, 5	91	%51, 4	60	%44, 8	2	%32, 4	54	%51, 4	15	%54, 2	6	%13, 3	485	%47, 6	
Kesinlikle Katılıyoro m	7	%3,5	8	%4,5	7	%5,2	2	%2,9	2	%1,9	7	%2,4	2	%4,4	35	%3,4	
Toplam	20 2	%10 0,0	17 7	%10 0,0	13 4	%10 0,0	6 8	%10 0,0	10 5	%10 0,0	28 8	%10 0,0	4 5	%10 0,0	101 9	%10 0,0	

Tablo incelendiğinde, “İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=120,949$; $p=0,000<0.05$). mesleği işçi olanların 26'sının (%12,9) katılmıyorum, 73'ünün (%36,1) kısmen katılıyorum, 96'sının (%47,5) katılıyorum, 7'si (%3,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 32'si (%18,1) katılmıyorum,

46'sının (%26,0) kısmen katılıyorum, 91'i (%51,4) katılıyorum, 8'i (%4,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 33'ünün (%24,6) katılmıyorum, 34'ünün (%25,4) kısmen katılıyorum, 60'ının (%44,8) katılıyorum, 7'si (%5,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 22'si (%32,4) katılmıyorum, 22'si (%32,4) kısmen katılıyorum, 22'si (%32,4) katılıyorum, 2'si (%2,9) kesinlikle katılıyorum; mesleği işsiz olanların 21'i (%20,0) katılmıyorum, 28'i (%26,7) kısmen katılıyorum, 54'ünün (%51,4) katılıyorum, 2'si (%1,9) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 39'unun (%13,5) katılmıyorum, 86'sının (%29,9) kısmen katılıyorum, 156'sının (%54,2) katılıyorum, 7'si (%2,4) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 34'ünün (%75,6) katılmıyorum, 3'ünün (%6,7) kısmen katılıyorum, 6'sının (%13,3) katılıyorum, 2'si (%4,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 31. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								Toplam		X ² /p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	27	%58,7	68	%29,7	76	%13,4	36	%20,6	207	%20,3	X ² =138,916 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	12	%26,1	83	%36,2	166	%29,2	31	%17,7	292	%28,7	
Katılıyorum	7	%15,2	73	%31,9	317	%55,7	88	%50,3	485	%47,6	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	5	%2,2	10	%1,8	20	%11,4	35	%3,4	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=138,916$; $p=0,000<0.05$). Sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 27'si (%58,7) katılmıyorum, 12'si (%26,1) kısmen katılıyorum, 7'si (%15,2) katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 68'i (%29,7) katılmıyorum, 83'ünün (%36,2) kısmen katılıyorum, 73'ünün (%31,9) katılıyorum, 5'i (%2,2) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 76'sının (%13,4)

katılmıyorum, 166'sının (%29,2) kısmen katılıyorum, 317'si (%55,7) katılıyorum, 10'unun (%1,8) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 36'sının (%20,6) katılmıyorum, 31'i (%17,7) kısmen katılıyorum, 88'i (%50,3) katılıyorum, 20'si (%11,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 32. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı										X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	27	%10,3	64	%17,1	46	%23,0	70	%38,7	207	%20,3	X ² =73,959 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	64	%24,3	117	%31,2	67	%33,5	44	%24,3	292	%28,7	
Katılıyorum	160	%60,8	177	%47,2	83	%41,5	65	%35,9	485	%47,6	
Kesinlikle Katılıyorum	12	%4,6	17	%4,5	4	%2,0	2	%1,1	35	%3,4	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. İnfodeminin Ne Olduğunu Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=73,959$; $p=0,000<0.05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 27'si (%10,3) katılmıyorum, 64'ünün (%24,3) kısmen katılıyorum, 160'ının (%60,8) katılıyorum, 12'si (%4,6) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 64'ünün (%17,1) katılmıyorum, 117'si (%31,2) kısmen katılıyorum, 177'si (%47,2) katılıyorum, 17'si (%4,5) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 46'sının (%23,0) katılmıyorum, 67'si (%33,5) kısmen katılıyorum, 83'ünün (%41,5) katılıyorum, 4'ünün (%2,0) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 70'i (%38,7) katılmıyorum, 44'ünün (%24,3) kısmen katılıyorum, 65'i (%35,9) katılıyorum, 2'si (%1,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Tablo 33. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	74	%16,4	110	%19,3	184	%18,1	X ² =8,954 p=0,030
Kısmen Katılıyorum	106	%23,6	169	%29,7	275	%27,0	
Katılıyorum	234	%52,0	245	%43,1	479	%47,0	
Kesinlikle Katılıyorum	36	%8,0	45	%7,9	81	%7,9	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=8,954$; $p=0,030<0.05$). Cinsiyeti kadın olanların 74'ünün (%16,4) katılmıyorum, 106'sının (%23,6) kısmen katılıyorum, 234'ünün (%52,0) katılıyorum, 36'sının (%8,0) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 110'unun (%19,3) katılmıyorum, 169'unun (%29,7) kısmen katılıyorum, 245'i (%43,1) katılıyorum, 45'i (%7,9) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 34. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	31	%13,4	90	%20,0	45	%19,8	18	%16,4	184	%18,1	X ² =21,345 p=0,011
Kısmen Katılıyorum	54	%23,3	112	%24,9	67	%29,5	42	%38,2	275	%27,0	
Katılıyorum	123	%53,0	220	%48,9	96	%42,3	40	%36,4	479	%47,0	
Kesinlikle Katılıyorum	24	%10,3	28	%6,2	19	%8,4	10	%9,1	81	%7,9	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=21,345$; $p=0,011<0,05$). yaşı 25 ve altı olanların 31'i (%13,4) katılmıyorum, 54'ünün (%23,3) kısmen katılıyorum, 123'ünün (%53,0) katılıyorum, 24'ünün (%10,3) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 90'ının (%20,0) katılmıyorum, 112'si (%24,9) kısmen katılıyorum, 220'si (%48,9) katılıyorum, 28'i (%6,2) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 45'i (%19,8) katılmıyorum, 67'si (%29,5) kısmen katılıyorum, 96'sının (%42,3) katılıyorum, 19'unun (%8,4) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 18'i (%16,4) katılmıyorum, 42'si (%38,2) kısmen katılıyorum, 40'ının (%36,4) katılıyorum, 10'unun (%9,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır.

Tablo 35. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin

Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	30	%23,3	71	%19,6	73	%16,9	10	%10,4	184	%18,1	X ² =32,517 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	38	%29,5	99	%27,3	117	%27,1	21	%21,9	275	%27,0	
Katılıyorum	59	%45,7	175	%48,2	197	%45,7	48	%50,0	479	%47,0	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%1,6	18	%5,0	44	%10,2	17	%17,7	81	%7,9	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=32,517$; $p=0,000<0,05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 30'unun (%23,3) katılmıyorum, 38'i (%29,5) kısmen katılıyorum, 59'unun (%45,7) katılıyorum, 2'si (%1,6) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 71'i (%19,6) katılmıyorum, 99'unun (%27,3) kısmen katılıyorum, 175'i (%48,2) katılıyorum, 18'i (%5,0) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 73'ünün (%16,9) katılmıyorum, 117'si (%27,1) kısmen katılıyorum, 197'si (%45,7) katılıyorum, 44'ünün (%10,2) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 10'unun (%10,4) katılmıyorum, 21'i (%21,9) kısmen katılıyorum, 48'i (%50,0) katılıyorum, 17'si (%17,7) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 36. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

	Meslek																X ² /p
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	42	%20,8	33	%18,6	13	%9,7	15	%22,1	13	%12,4	62	%21,5	6	%13,3	184	%18,1	X ² =46,083 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	53	%26,2	47	%26,6	25	%18,7	24	%35,3	32	%30,5	73	%25,3	21	%46,7	275	%27,0	
Katılıyorum	97	%48,0	79	%44,6	77	%57,5	23	%33,8	55	%52,4	135	%46,9	13	%28,9	479	%47,0	
Kesinlikle Katılıyorum	10	%5,0	18	%10,2	19	%14,2	6	%8,8	5	%4,8	18	%6,2	5	%11,1	81	%7,9	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=46,083$; $p=0,000<0,05$). mesleği işçi olanların 42'si (%20,8) katılmıyorum, 53'ünün (%26,2) kısmen katılıyorum, 97'si (%48,0) katılıyorum, 10'unun (%5,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 33'ünün (%18,6) katılmıyorum, 47'si (%26,6) kısmen katılıyorum, 79'unun (%44,6) katılıyorum, 18'i (%10,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 13'ünün (%9,7) katılmıyorum, 25'i (%18,7) kısmen katılıyorum, 77'si (%57,5) katılıyorum, 19'unun (%14,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 15'i (%22,1) katılmıyorum, 24'ünün (%35,3) kısmen katılıyorum, 23'ünün (%33,8) katılıyorum, 6'sının (%8,8) kesinlikle katılıyorum; mesleği işsiz olanların 13'ünün (%12,4) katılmıyorum, 32'si (%30,5) kısmen katılıyorum, 55'i (%52,4) katılıyorum, 5'i (%4,8) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 62'si (%21,5) katılmıyorum, 73'ünün (%25,3) kısmen katılıyorum, 135'i (%46,9) katılıyorum, 18'i (%6,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 6'sının (%13,3) katılmıyorum, 21'i (%46,7) kısmen katılıyorum, 13'ünün (%28,9) katılıyorum, 5'i (%11,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 37. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı										X ² /p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	16	%34,8	49	%21,4	107	%18,8	12	%6,9	184	%18,1	X ² =137,129 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	22	%47,8	91	%39,7	127	%22,3	35	%20,0	275	%27,0	
Katılıyorum	8	%17,4	86	%37,6	298	%52,4	87	%49,7	479	%47,0	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	3	%1,3	37	%6,5	41	%23,4	81	%7,9	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=137,129$; $p=0,000<0,05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 16'sının (%34,8) katılmıyorum, 22'si (%47,8) kısmen katılıyorum, 8'i (%17,4) katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 49'unun (%21,4) katılmıyorum, 91'i (%39,7) kısmen katılıyorum, 86'sının (%37,6) katılıyorum, 3'ünün (%1,3) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 107'si (%18,8) katılmıyorum, 127'si (%22,3) kısmen katılıyorum, 298'i (%52,4) katılıyorum, 37'si (%6,5) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 12'si (%6,9) katılmıyorum, 35'i (%20,0) kısmen katılıyorum, 87'si (%49,7) katılıyorum, 41'i (%23,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 38. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı										X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	54	%20,5	58	%15,5	38	%19,0	34	%18,8	184	%18,1	X ² =36,502 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	49	%18,6	100	%26,7	59	%29,5	67	%37,0	275	%27,0	
Katılıyorum	126	%47,9	184	%49,1	97	%48,5	72	%39,8	479	%47,0	
Kesinlikle Katılıyorum	34	%12,9	33	%8,8	6	%3,0	8	%4,4	81	%7,9	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Yayınlanan Çok Sayıda Haberin Paylaşımın Yalan Haber Olduğunu Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=36,502$; $p=0,000<0,05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 54'ünün (%20,5) katılmıyorum, 49'unun (%18,6) kısmen katılıyorum, 126'sının (%47,9) katılıyorum, 34'ünün (%12,9) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 58'i (%15,5) katılmıyorum, 100'ünün (%26,7) kısmen katılıyorum, 184'ünün (%49,1) katılıyorum, 33'ünün (%8,8) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 38'i (%19,0) katılmıyorum, 59'unun (%29,5) kısmen katılıyorum, 97'si (%48,5) katılıyorum, 6'sının (%3,0) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 34'ünün (%18,8) katılmıyorum, 67'si (%37,0) kısmen katılıyorum, 72'si (%39,8) katılıyorum, 8'i (%4,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Tablo 39. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	243	%54,0	285	%50,1	528	%51,8	X ² =7,302 p=0,063
Kısmen Katılıyorum	141	%31,3	175	%30,8	316	%31,0	
Katılıyorum	66	%14,7	103	%18,1	169	%16,6	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	6	%1,1	6	%0,6	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=7,302$; $p=0,063>0,05$). Cinsiyeti kadın olanların 243'ünün (%54,0) katılmıyorum, 141'i (%31,3) kısmen katılıyorum, 66'sının (%14,7) katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 285'i (%50,1) katılmıyorum, 175'i (%30,8) kısmen katılıyorum, 103'ünün (%18,1) katılıyorum, 6'sının (%1,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile Yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 40. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldım Oldu ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldım Oldu	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	112	%48,3	240	%53,3	121	%53,3	55	%50,0	528	%51,8	X ² =16,633 p=0,055
Kısmen Katılıyorum	75	%32,3	126	%28,0	69	%30,4	46	%41,8	316	%31,0	
Katılıyorum	42	%18,1	83	%18,4	35	%15,4	9	%8,2	169	%16,6	
Kesinlikle Katılıyorum	3	%1,3	1	%0,2	2	%0,9	0	%0,0	6	%0,6	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldım Oldu ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldım Oldu ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=16,633$; $p=0,055>0,05$). yaşı 25 ve altı olanların 112'si (%48,3) katılmıyorum, 75'i (%32,3) kısmen katılıyorum, 42'si (%18,1) katılıyorum, 3'ünün (%1,3) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 240'ının (%53,3) katılmıyorum, 126'sının (%28,0) kısmen katılıyorum, 83'ünün (%18,4) katılıyorum, 1'i (%0,2) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 121'i (%53,3) katılmıyorum, 69'unun (%30,4) kısmen katılıyorum, 35'i (%15,4) katılıyorum, 2'si (%0,9) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 55'i (%50,0) katılmıyorum, 46'sının (%41,8) kısmen katılıyorum, 9'unun (%8,2) katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır.

Tablo 41. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	81	%62,8	194	%53,4	204	%47,3	49	%51,0	528	%51,8	X ² =14,119 p=0,118
Kısmen Katılıyorum	28	%21,7	113	%31,1	148	%34,3	27	%28,1	316	%31,0	
Katılıyorum	20	%15,5	55	%15,2	75	%17,4	19	%19,8	169	%16,6	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	1	%0,3	4	%0,9	1	%1,0	6	%0,6	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=14,119$; $p=0,118>0,05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 81’i (%62,8) katılmıyorum, 28’i (%21,7) kısmen katılıyorum, 20’si (%15,5) katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 194’ünün (%53,4) katılmıyorum, 113’ünün (%31,1) kısmen katılıyorum, 55’i (%15,2) katılıyorum, 1’i (%0,3) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 204’ünün (%47,3) katılmıyorum, 148’i (%34,3) kısmen katılıyorum, 75’i (%17,4) katılıyorum, 4’ünün (%0,9) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 49’unun (%51,0) katılmıyorum, 27’si (%28,1) kısmen katılıyorum, 19’unun (%19,8) katılıyorum, 1’i (%1,0) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığı Oldu ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığı Oldu ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığı Oldu ile Meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 42. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığı Oldu ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığı Oldu	Meslek														Toplam	X ² /p
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer			
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Katılmıyorum	98	%48,5	89	%50,3	61	%45,5	37	%54,4	56	%53,3	166	%57,6	217	%46,7	528	%51,8
Kısmen Katılıyorum	69	%34,2	56	%31,6	39	%29,1	27	%39,7	30	%28,6	78	%27,1	178	%37,8	316	%31,0
Katılıyorum	34	%16,8	31	%17,5	33	%24,6	4	%5,9	18	%17,1	44	%15,3	55	%11,1	169	%16,6
Kesinlikle Katılıyorum	1	%0,5	1	%0,6	1	%0,7	0	%0,0	1	%1,0	0	%0,0	2	%4,4	6	%0,6
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	455	%100,0	1019	%100,0

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığı Oldu ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığı Oldu ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=33,493$; $p=0,015<0,05$). mesleği işçi olanların 98'i (%48,5) katılmıyorum, 69'unun (%34,2) kısmen katılıyorum, 34'ünün (%16,8) katılıyorum, 1'i (%0,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 89'unun (%50,3) katılmıyorum, 56'sının (%31,6) kısmen katılıyorum, 31'i (%17,5) katılıyorum, 1'i (%0,6) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 61'i (%45,5) katılmıyorum, 39'unun (%29,1) kısmen katılıyorum, 33'ünün (%24,6) katılıyorum, 1'i (%0,7) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 37'si (%54,4) katılmıyorum, 27'si (%39,7) kısmen katılıyorum, 4'ünün (%5,9) katılıyorum; mesleği işsiz olanların 56'sının (%53,3) katılmıyorum, 30'unun (%28,6) kısmen katılıyorum, 18'i (%17,1) katılıyorum, 1'i (%1,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların

166'sının (%57,6) katılmıyorum, 78'i (%27,1) kısmen katılıyorum, 44'ünün (%15,3) katılıyorum; mesleği diğer olanların 21'i (%46,7) katılmıyorum, 17'si (%37,8) kısmen katılıyorum, 5'i (%11,1) katılıyorum, 2'si (%4,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Sosyal Medya Kullanım arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Sosyal Medya Kullanım arasında bir ilişki vardır.

Tablo 43. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								Toplam		X ² /p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	33	%71,7	121	%52,8	295	%51,8	79	%45,1	528	%51,8	X ² =22,518 p=0,007
Kısmen Katılıyorum	8	%17,4	82	%35,8	168	%29,5	58	%33,1	316	%31,0	
Katılıyorum	4	%8,7	25	%10,9	104	%18,3	36	%20,6	169	%16,6	
Kesinlikle Katılıyorum	1	%2,2	1	%0,4	2	%0,4	2	%1,1	6	%0,6	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Sosyal Medya Kullanım” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanmış Oldu ile Sosyal Medya Kullanım arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=22,518$; $p=0,007<0,05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 33'ünün (%71,7) katılmıyorum, 8'i (%17,4) kısmen katılıyorum, 4'ünün (%8,7) katılıyorum, 1'i (%2,2) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 121'i (%52,8) katılmıyorum, 82'si (%35,8) kısmen katılıyorum, 25'i (%10,9) katılıyorum, 1'i (%0,4) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 295'i (%51,8) katılmıyorum, 168'i (%29,5) kısmen katılıyorum, 104'ünün (%18,3) katılıyorum, 2'si (%0,4) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 79'unun (%45,1) katılmıyorum, 58'i (%33,1) kısmen katılıyorum, 36'sının (%20,6) katılıyorum, 2'si (%1,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya arasında bir ilişki vardır.

Tablo 44. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı								Toplam		X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	146	%55,5	180	%48,0	96	%48,0	106	%58,6	528	%51,8	X ² =10,217 p=0,333
Kısmen Katılıyorum	73	%27,8	126	%33,6	67	%33,5	50	%27,6	316	%31,0	
Katılıyorum	42	%16,0	66	%17,6	37	%18,5	24	%13,3	169	%16,6	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%0,8	3	%0,8	0	%0,0	1	%0,6	6	%0,6	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnanıldığım Oldu ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=10,217$; $p=0,333>0.05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 146'sının (%55,5) katılmıyorum, 73'ünün (%27,8) kısmen katılıyorum, 42'si (%16,0) katılıyorum, 2'si (%0,8) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 180'i (%48,0) katılmıyorum, 126'sının (%33,6) kısmen katılıyorum, 66'sının (%17,6) katılıyorum, 3'ünün (%0,8) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 96'sının (%48,0) katılmıyorum, 67'si (%33,5) kısmen katılıyorum, 37'si (%18,5) katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 106'sının (%58,6) katılmıyorum, 50'si (%27,6) kısmen katılıyorum, 24'ünün (%13,3) katılıyorum, 1'i (%0,6) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Tablo 45. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	313	%69,6	385	%67,7	698	%68,5	X ² =2,297 p=0,513
Kısmen Katılıyorum	87	%19,3	104	%18,3	191	%18,7	
Katılıyorum	49	%10,9	77	%13,5	126	%12,4	
Kesinlikle Katılıyorum	1	%0,2	3	%0,5	4	%0,4	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=2,297$; $p=0,513>0.05$). Cinsiyeti kadın olanların 313'ünün (%69,6) katılmıyorum, 87'si (%19,3) kısmen katılıyorum, 49'unun (%10,9) katılıyorum, 1'i (%0,2) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 385'i (%67,7) katılmıyorum, 104'ünün (%18,3) kısmen katılıyorum, 77'si (%13,5) katılıyorum, 3'ünün (%0,5) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 46. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	156	%67,2	299	%66,4	160	%70,5	83	%75,5	698	%68,5	X ² =11,198 p=0,262
Kısmen Katılıyorum	48	%20,7	81	%18,0	42	%18,5	20	%18,2	191	%18,7	
Katılıyorum	26	%11,2	69	%15,3	24	%10,6	7	%6,4	126	%12,4	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%0,9	1	%0,2	1	%0,4	0	%0,0	4	%0,4	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=11,198$; $p=0,262>0,05$). yaşı 25 ve altı olanların 156'sının (%67,2) katılmıyorum, 48'i (%20,7) kısmen katılıyorum, 26'sının (%11,2) katılıyorum, 2'si (%0,9) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 299'unun (%66,4) katılmıyorum, 81'i (%18,0) kısmen katılıyorum, 69'unun (%15,3) katılıyorum, 1'i (%0,2) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 160'ının (%70,5) katılmıyorum, 42'si (%18,5) kısmen katılıyorum, 24'ünün (%10,6) katılıyorum, 1'i (%0,4) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 83'ünün (%75,5) katılmıyorum, 20'si (%18,2) kısmen katılıyorum, 7'si (%6,4) katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır.

Tablo 47. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	97	%75,2	249	%68,6	287	%66,6	65	%67,7	698	%68,5	X ² =8,664 p=0,469
Kısmen Katılıyorum	19	%14,7	71	%19,6	87	%20,2	14	%14,6	191	%18,7	
Katılıyorum	13	%10,1	42	%11,6	54	%12,5	17	%17,7	126	%12,4	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	1	%0,3	3	%0,7	0	%0,0	4	%0,4	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=8,664$; $p=0,469>0.05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 97'si (%75,2) katılmıyorum, 19'unun (%14,7) kısmen katılıyorum, 13'ünün (%10,1) katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 249'unun (%68,6) katılmıyorum, 71'i (%19,6) kısmen katılıyorum, 42'si (%11,6) katılıyorum, 1'i (%0,3) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 287'si (%66,6) katılmıyorum, 87'si (%20,2) kısmen katılıyorum, 54'ünün (%12,5) katılıyorum, 3'ünün (%0,7) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 65'i (%67,7) katılmıyorum, 14'ünün (%14,6) kısmen katılıyorum, 17'si (%17,7) katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 48. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

	Meslek														Toplam	X ² /p	
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
Katılmıyorum	127	%62,9	123	%69,5	91	%67,9	53	%77,9	72	%68,6	196	%68,1	36	%80,0	698	%68,5	X ² =27,989 p=0,062
Kısmen Katılıyorum	50	%24,8	25	%14,1	24	%17,9	11	%16,2	18	%17,1	55	%19,1	8	%17,8	191	%18,7	
Katılıyorum	25	%12,4	27	%15,3	18	%13,4	4	%5,9	15	%14,3	37	%12,8	0	%0,0	126	%12,4	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	2	%1,1	1	%0,7	0	%0,0	0	%0,0	0	%0,0	1	%2,2	4	%0,4	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=27,989$; $p=0,062>0,05$). mesleği işçi olanların 127'si (%62,9) katılmıyorum, 50'si (%24,8) kısmen katılıyorum, 25'i (%12,4) katılıyorum; mesleği memur olanların 123'ünün (%69,5) katılmıyorum, 25'i (%14,1) kısmen katılıyorum, 27'si (%15,3) katılıyorum, 2'si (%1,1) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 91'i (%67,9) katılmıyorum, 24'ünün (%17,9) kısmen katılıyorum, 18'i (%13,4) katılıyorum, 1'i (%0,7) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 53'ünün (%77,9) katılmıyorum, 11'i (%16,2) kısmen katılıyorum, 4'ünün (%5,9) katılıyorum; mesleği işsiz olanların 72'si (%68,6) katılmıyorum, 18'i (%17,1) kısmen katılıyorum, 15'i (%14,3) katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 196'sının (%68,1) katılmıyorum, 55'i

(%19,1) kısmen katılıyorum, 37'si (%12,8) katılıyorum; mesleği diğer olanların 36'sının (%80,0) katılmıyorum, 8'i (%17,8) kısmen katılıyorum, 1'i (%2,2) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 49. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								Toplam		X ² /p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	39	%84,8	162	%70,7	385	%67,7	112	%64,0	698	%68,5	X ² =17,926 p=0,036
Kısmen Katılıyorum	6	%13,0	48	%21,0	104	%18,3	33	%18,9	191	%18,7	
Katılıyorum	1	%2,2	18	%7,9	79	%13,9	28	%16,0	126	%12,4	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	1	%0,4	1	%0,2	2	%1,1	4	%0,4	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=17,926$; $p=0,036<0,05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 39'unun (%84,8) katılmıyorum, 6'sının (%13,0) kısmen katılıyorum, 1'i (%2,2) katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 162'si (%70,7) katılmıyorum, 48'i (%21,0) kısmen katılıyorum, 18'i (%7,9) katılıyorum, 1'i (%0,4) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 385'i (%67,7) katılmıyorum, 104'ünün (%18,3) kısmen katılıyorum, 79'unun (%13,9) katılıyorum, 1'i (%0,2) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 112'si (%64,0) katılmıyorum, 33'ünün (%18,9) kısmen katılıyorum, 28'i (%16,0) katılıyorum, 2'si (%1,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 50. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı								Toplam		X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	188	%71,5	250	%66,7	122	%61,0	138	%76,2	698	%68,5	X ² =13,924 p=0,125
Kısmen Katılıyorum	42	%16,0	75	%20,0	45	%22,5	29	%16,0	191	%18,7	
Katılıyorum	32	%12,2	49	%13,1	32	%16,0	13	%7,2	126	%12,4	
Kesinlikle Katılıyorum	1	%0,4	1	%0,3	1	%0,5	1	%0,6	4	%0,4	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=13,924$; $p=0,125>0,05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 188'i (%71,5) katılmıyorum, 42'si (%16,0) kısmen katılıyorum, 32'si (%12,2) katılıyorum, 1'i (%0,4) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 250'si (%66,7) katılmıyorum, 75'i (%20,0) kısmen katılıyorum, 49'unun (%13,1) katılıyorum, 1'i (%0,3) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 122'si (%61,0) katılmıyorum, 45'i (%22,5) kısmen katılıyorum, 32'si (%16,0) katılıyorum, 1'i (%0,5) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 138'i (%76,2) katılmıyorum, 29'unun (%16,0) kısmen katılıyorum, 13'ünün (%7,2) katılıyorum, 1'i (%0,6) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Tablo 51. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	143	%31,8	185	%32,5	328	%32,2	X ² =4,860 p=0,182
Kısmen Katılıyorum	226	%50,2	255	%44,8	481	%47,2	
Katılıyorum	78	%17,3	121	%21,3	199	%19,5	
Kesinlikle Katılıyorum	3	%0,7	8	%1,4	11	%1,1	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=4,860$; $p=0,182>0,05$). Cinsiyeti kadın olanların 143'ünün (%31,8) katılmıyorum, 226'sının (%50,2) kısmen katılıyorum, 78'i (%17,3) katılıyorum, 3'ünün (%0,7) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 185'i (%32,5) katılmıyorum, 255'i (%44,8) kısmen katılıyorum, 121'i (%21,3) katılıyorum, 8'i (%1,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 52. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	66	%28,4	148	%32,9	78	%34,4	36	%32,7	328	%32,2	X ² =9,322 p=0,408
Kısmen Katılıyorum	108	%46,6	210	%46,7	109	%48,0	54	%49,1	481	%47,2	
Katılıyorum	57	%24,6	88	%19,6	36	%15,9	18	%16,4	199	%19,5	
Kesinlikle Katılıyorum	1	%0,4	4	%0,9	4	%1,8	2	%1,8	11	%1,1	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=9,322$; $p=0,408>0.05$). yaşı 25 ve altı olanların 66'sının (%28,4) katılmıyorum, 108'i (%46,6) kısmen katılıyorum, 57'si (%24,6) katılıyorum, 1'i (%0,4) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 148'i (%32,9) katılmıyorum, 210'unun (%46,7) kısmen katılıyorum, 88'i (%19,6) katılıyorum, 4'ünün (%0,9) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 78'i (%34,4) katılmıyorum, 109'unun (%48,0) kısmen katılıyorum, 36'sının (%15,9) katılıyorum, 4'ünün (%1,8) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 36'sının (%32,7) katılmıyorum, 54'ünün (%49,1) kısmen katılıyorum, 18'i (%16,4) katılıyorum, 2'si (%1,8) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır.

Tablo 53. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim	Eğitim Durumu								Toplam		X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	56	%43,4	122	%33,6	127	%29,5	23	%24,0	328	%32,2	X ² =34,340 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	55	%42,6	187	%51,5	200	%46,4	39	%40,6	481	%47,2	
Katılıyorum	17	%13,2	52	%14,3	99	%23,0	31	%32,3	199	%19,5	
Kesinlikle Katılıyorum	1	%0,8	2	%0,6	5	%1,2	3	%3,1	11	%1,1	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=34,340$; $p=0,000<0.05$). Eğitim durumu ilköğretim olanların 56'sının (%43,4) katılmıyorum, 55'i (%42,6) kısmen katılıyorum, 17'si (%13,2) katılıyorum, 1'i (%0,8) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 122'si (%33,6) katılmıyorum, 187'si (%51,5) kısmen katılıyorum, 52'si (%14,3) katılıyorum, 2'si (%0,6) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 127'si (%29,5) katılmıyorum, 200'ünün (%46,4) kısmen katılıyorum, 99'unun (%23,0) katılıyorum, 5'i (%1,2) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 23'ünün (%24,0) katılmıyorum, 39'unun (%40,6) kısmen katılıyorum, 31'i (%32,3) katılıyorum, 3'ünün (%3,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 54. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Yayınlanan Ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim	Meslek														X ² /p		
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	60	%29,7	55	%31,1	34	%25,4	27	%39,7	35	%33,3	105	%36,5	12	%26,7	328	%32,2	
Kısmen Katılıyorum	108	%53,5	76	%42,9	65	%48,5	35	%51,5	51	%48,6	132	%45,8	14	%31,1	481	%47,2	
Katılıyorum	32	%15,8	42	%23,7	35	%26,1	5	%7,4	19	%18,1	50	%17,4	16	%35,6	199	%19,5	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%1,0	4	%2,3	0	%0,0	1	%1,5	0	%0,0	1	%0,3	3	%6,7	11	%1,1	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

X²=48,269
p=0,000

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata)

ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=48,269$; $p=0,000<0.05$). mesleği işçi olanların 60'ının (%29,7) katılmıyorum, 108'i (%53,5) kısmen katılıyorum, 32'si (%15,8) katılıyorum, 2'si (%1,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 55'i (%31,1) katılmıyorum, 76'sının (%42,9) kısmen katılıyorum, 42'si (%23,7) katılıyorum, 4'ünün (%2,3) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 34'ünün (%25,4) katılmıyorum, 65'i (%48,5) kısmen katılıyorum, 35'i (%26,1) katılıyorum; mesleği emekli olanların 27'si (%39,7) katılmıyorum, 35'i (%51,5) kısmen katılıyorum, 5'i (%7,4) katılıyorum, 1'i (%1,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği işsiz olanların 35'i (%33,3) katılmıyorum, 51'i (%48,6) kısmen katılıyorum, 19'unun (%18,1) katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 105'i (%36,5) katılmıyorum, 132'si (%45,8) kısmen katılıyorum, 50'si (%17,4) katılıyorum, 1'i (%0,3) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 12'si (%26,7) katılmıyorum, 14'ünün (%31,1) kısmen katılıyorum, 16'sının (%35,6) katılıyorum, 3'ünün (%6,7) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 55. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı										X^2/p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	27	%58,7	88	%38,4	182	%32,0	31	%17,7	328	%32,2	$X^2=46,452$ $p=0,000$
Kısmen Katılıyorum	16	%34,8	107	%46,7	267	%46,9	91	%52,0	481	%47,2	
Katılıyorum	3	%6,5	32	%14,0	116	%20,4	48	%27,4	199	%19,5	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	2	%0,9	4	%0,7	5	%2,9	11	%1,1	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=46,452$; $p=0,000<0.05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 27'si (%58,7) katılmıyorum, 16'sının (%34,8) kısmen

katılıyorum, 3'ünün (%6,5) katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 88'i (%38,4) katılmıyorum, 107'si (%46,7) kısmen katılıyorum, 32'si (%14,0) katılıyorum, 2'si (%0,9) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 182'si (%32,0) katılmıyorum, 267'si (%46,9) kısmen katılıyorum, 116'sının (%20,4) katılıyorum, 4'ünün (%0,7) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 31'i (%17,7) katılmıyorum, 91'i (%52,0) kısmen katılıyorum, 48'i (%27,4) katılıyorum, 5'i (%2,9) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 56. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Yayınlanan e Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı										X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	86	%32,7	105	%28,0	70	%35,0	67	%37,0	328	%32,2	X ² =8,505 p=0,484
Kısmen Katılıyorum	128	%48,7	189	%50,4	88	%44,0	76	%42,0	481	%47,2	
Katılıyorum	47	%17,9	76	%20,3	41	%20,5	35	%19,3	199	%19,5	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%0,8	5	%1,3	1	%0,5	3	%1,7	11	%1,1	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=8,505$; $p=0,484>0.05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 86'sının (%32,7) katılmıyorum, 128'i (%48,7) kısmen katılıyorum, 47'si (%17,9) katılıyorum, 2'si (%0,8) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 105'i (%28,0) katılmıyorum, 189'unun (%50,4) kısmen katılıyorum, 76'sının (%20,3) katılıyorum, 5'i (%1,3) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 70'i (%35,0) katılmıyorum, 88'i (%44,0) kısmen katılıyorum, 41'i (%20,5) katılıyorum, 1'i (%0,5) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp

olanların 67'si (%37,0) katılmıyorum, 76'sının (%42,0) kısmen katılıyorum, 35'i (%19,3) katılıyorum, 3'ünün (%1,7) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır.

Tablo 57. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	76	%16,9	113	%19,9	189	%18,5	X ² =4,130 p=0,248
Kısmen Katılıyorum	188	%41,8	238	%41,8	426	%41,8	
Katılıyorum	177	%39,3	199	%35,0	376	%36,9	
Kesinlikle Katılıyorum	9	%2,0	19	%3,3	28	%2,7	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=4,130$; $p=0,248>0.05$). Cinsiyeti kadın olanların 76'sının (%16,9) katılmıyorum, 188'i (%41,8) kısmen katılıyorum, 177'si (%39,3) katılıyorum, 9'unun (%2,0) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 113'ünün (%19,9) katılmıyorum, 238'i (%41,8) kısmen katılıyorum, 199'unun (%35,0) katılıyorum, 19'unun (%3,3) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Yaş arasında bir ilişki vardır.

Tablo 58. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası		n	%	
	n	%	n	%	n	%	n	%			
Katılmıyorum	37	%15,9	80	%17,8	50	%22,0	22	%20,0	189	%18,5	X ² =12,674 p=0,178
Kısmen Katılıyorum	93	%40,1	191	%42,4	88	%38,8	54	%49,1	426	%41,8	
Katılıyorum	95	%40,9	171	%38,0	81	%35,7	29	%26,4	376	%36,9	
Kesinlikle Katılıyorum	7	%3,0	8	%1,8	8	%3,5	5	%4,5	28	%2,7	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=12,674$; $p=0,178>0,05$). Yaşı 25 ve altı olanların 37'si (%15,9) katılmıyorum, 93'ünün (%40,1) kısmen katılıyorum, 95'i (%40,9) katılıyorum, 7'si (%3,0) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 80'i (%17,8) katılmıyorum, 191'i (%42,4) kısmen katılıyorum, 171'i (%38,0) katılıyorum, 8'i (%1,8) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 50'si (%22,0) katılmıyorum, 88'i (%38,8) kısmen katılıyorum, 81'i (%35,7) katılıyorum, 8'i (%3,5) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 22'si (%20,0) katılmıyorum, 54'ünün (%49,1) kısmen katılıyorum, 29'unun (%26,4) katılıyorum, 5'i (%4,5) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır.

Tablo 59. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum	Eğitim Durumu								Toplam		X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		n	%	
	n	%	n	%	n	%	n	%			
Katılmıyorum	30	%23,3	65	%17,9	80	%18,6	14	%14,6	189	%18,5	X ² =20,087 p=0,017
Kısmen Katılıyorum	56	%43,4	164	%45,2	174	%40,4	32	%33,3	426	%41,8	
Katılıyorum	41	%31,8	131	%36,1	158	%36,7	46	%47,9	376	%36,9	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%1,6	3	%0,8	19	%4,4	4	%4,2	28	%2,7	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=20,087$; $p=0,017<0,05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 30'unun (%23,3) katılmıyorum, 56'sının (%43,4) kısmen katılıyorum, 41'i (%31,8) katılıyorum, 2'si (%1,6) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 65'i (%17,9) katılmıyorum, 164'ünün (%45,2) kısmen katılıyorum, 131'i (%36,1) katılıyorum, 3'ünün (%0,8) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 80'i (%18,6) katılmıyorum, 174'ünün (%40,4) kısmen katılıyorum, 158'i (%36,7) katılıyorum, 19'unun (%4,4) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 14'ünün (%14,6) katılmıyorum, 32'si (%33,3) kısmen katılıyorum, 46'sının (%47,9) katılıyorum, 4'ünün (%4,2) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Meslek arasında bir ilişki vardır.

Tablo 60. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum	Meslek														X ² /p		
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	34	%16,8	39	%22,0	20	%14,9	14	%20,6	23	%21,9	51	%17,7	8	%17,8	189	%18,5	X ² =70,0 58 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	89	%44,1	56	%31,6	56	%41,8	40	%58,8	40	%38,1	133	%46,2	12	%26,7	426	%41,8	
Katılıyorum	75	%37,1	74	%41,8	54	%40,3	13	%19,1	41	%39,0	102	%35,4	17	%37,8	376	%36,9	
Kesinlikle Katılıyorum	4	%2,0	8	%4,5	4	%3,0	1	%1,5	1	%1,0	2	%0,7	8	%17,8	28	%2,7	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5

hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=70,058$; $p=0,000<0,05$). mesleği işçi olanların 34'ünün (%16,8) katılmıyorum, 89'unun (%44,1) kısmen katılıyorum, 75'i (%37,1) katılıyorum, 4'ünün (%2,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 39'unun (%22,0) katılmıyorum, 56'sının (%31,6) kısmen katılıyorum, 74'ünün (%41,8) katılıyorum, 8'i (%4,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 20'si (%14,9) katılmıyorum, 56'sının (%41,8) kısmen katılıyorum, 54'ünün (%40,3) katılıyorum, 4'ünün (%3,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 14'ünün (%20,6) katılmıyorum, 40'ının (%58,8) kısmen katılıyorum, 13'ünün (%19,1) katılıyorum, 1'i (%1,5) kesinlikle katılıyorum; mesleği işsiz olanların 23'ünün (%21,9) katılmıyorum, 40'ının (%38,1) kısmen katılıyorum, 41'i (%39,0) katılıyorum, 1'i (%1,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 51'i (%17,7) katılmıyorum, 133'ünün (%46,2) kısmen katılıyorum, 102'si (%35,4) katılıyorum, 2'si (%0,7) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 8'i (%17,8) katılmıyorum, 12'si (%26,7) kısmen katılıyorum, 17'si (%37,8) katılıyorum, 8'i (%17,8) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 61. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı										X^2/p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	18	%39,1	56	%24,5	103	%18,1	12	%6,9	189	%18,5	$X^2=60,621$ $p=0,000$
Kısmen Katılıyorum	19	%41,3	107	%46,7	236	%41,5	64	%36,6	426	%41,8	
Katılıyorum	9	%19,6	60	%26,2	219	%38,5	88	%50,3	376	%36,9	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	6	%2,6	11	%1,9	11	%6,3	28	%2,7	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile Sosyal Medya Kullanım

Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=60,621$; $p=0,000<0.05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 18'i (%39,1) katılmıyorum, 19'unun (%41,3) kısmen katılıyorum, 9'unun (%19,6) katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 56'sının (%24,5) katılmıyorum, 107'si (%46,7) kısmen katılıyorum, 60'ının (%26,2) katılıyorum, 6'sının (%2,6) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 103'ünün (%18,1) katılmıyorum, 236'sının (%41,5) kısmen katılıyorum, 219'unun (%38,5) katılıyorum, 11'i (%1,9) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 12'si (%6,9) katılmıyorum, 64'ünün (%36,6) kısmen katılıyorum, 88'i (%50,3) katılıyorum, 11'i (%6,3) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

➤ Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır.

Tablo 62. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı								Toplam		X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp		n	%	
	n	%	n	%	n	%	n	%			
Katılmıyorum	53	%20,2	50	%13,3	47	%23,5	39	%21,5	189	%18,5	X ² =19,831 p=0,019
Kısmen Katılıyorum	98	%37,3	166	%44,3	83	%41,5	79	%43,6	426	%41,8	
Katılıyorum	106	%40,3	147	%39,2	68	%34,0	55	%30,4	376	%36,9	
Kesinlikle Katılıyorum	6	%2,3	12	%3,2	2	%1,0	8	%4,4	28	%2,7	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=19,831$; $p=0,019<0.05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 53'ünün (%20,2) katılmıyorum, 98'i (%37,3) kısmen katılıyorum, 106'sının (%40,3) katılıyorum, 6'sının (%2,3) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 50'si (%13,3) katılmıyorum, 166'sının (%44,3) kısmen katılıyorum, 147'si (%39,2) katılıyorum, 12'si (%3,2) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 47'si (%23,5) katılmıyorum, 83'ünün (%41,5) kısmen katılıyorum, 68'i (%34,0)

katılıyorum, 2'si (%1,0) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 39'unun (%21,5) katılmıyorum, 79'unun (%43,6) kısmen katılıyorum, 55'i (%30,4) katılıyorum, 8'i (%4,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır

Tablo 63. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	64	%14,2	98	%17,2	162	%15,9	X ² =8,122 p=0,044
Kısmen Katılıyorum	114	%25,3	165	%29,0	279	%27,4	
Katılıyorum	229	%50,9	239	%42,0	468	%45,9	
Kesinlikle Katılıyorum	43	%9,6	67	%11,8	110	%10,8	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir (X²=8,122; p=0,044<0.05). cinsiyeti kadın olanların 64'ünün (%14,2) katılmıyorum, 114'ünün (%25,3) kısmen katılıyorum, 229'unun (%50,9) katılıyorum, 43'ünün (%9,6) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 98'i (%17,2) katılmıyorum, 165'i (%29,0) kısmen katılıyorum, 239'unun (%42,0) katılıyorum, 67'si (%11,8) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Yaş arasında bir ilişki vardır

Tablo 64. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	30	%12,9	84	%18,7	33	%14,5	15	%13,6	162	%15,9	X ² =11,117 p=0,268
Kısmen Katılıyorum	61	%26,3	122	%27,1	64	%28,2	32	%29,1	279	%27,4	
Katılıyorum	116	%50,0	206	%45,8	98	%43,2	48	%43,6	468	%45,9	
Kesinlikle Katılıyorum	25	%10,8	38	%8,4	32	%14,1	15	%13,6	110	%10,8	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=11,117$; $p=0,268>0,05$). yaşı 25 ve altı olanların 30'unun (%12,9) katılmıyorum, 61'i (%26,3) kısmen katılıyorum, 116'sının (%50,0) katılıyorum, 25'i (%10,8) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 84'ünün (%18,7) katılmıyorum, 122'si (%27,1) kısmen katılıyorum, 206'sının (%45,8) katılıyorum, 38'i (%8,4) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 33'ünün (%14,5) katılmıyorum, 64'ünün (%28,2) kısmen katılıyorum, 98'i (%43,2) katılıyorum, 32'si (%14,1) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 15'i (%13,6) katılmıyorum, 32'si (%29,1) kısmen katılıyorum, 48'i (%43,6) katılıyorum, 15'i (%13,6) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır

Tablo 65. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	28	%21,7	64	%17,6	64	%14,8	6	%6,2	162	%15,9	X ² =83,724 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	45	%34,9	108	%29,8	102	%23,7	24	%25,0	279	%27,4	
Katılıyorum	54	%41,9	179	%49,3	196	%45,5	39	%40,6	468	%45,9	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%1,6	12	%3,3	69	%16,0	27	%28,1	110	%10,8	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=83,724$; $p=0,000<0,05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 28'i (%21,7) katılmıyorum, 45'i (%34,9) kısmen katılıyorum, 54'ünün (%41,9) katılıyorum, 2'si (%1,6) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 64'ünün (%17,6) katılmıyorum, 108'i (%29,8) kısmen katılıyorum, 179'unun (%49,3) katılıyorum, 12'si (%3,3) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 64'ünün (%14,8) katılmıyorum, 102'si (%23,7) kısmen katılıyorum, 196'sının (%45,5) katılıyorum, 69'unun (%16,0) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 6'sının (%6,2) katılmıyorum, 24'ünün (%25,0) kısmen katılıyorum, 39'unun (%40,6) katılıyorum, 27'si (%28,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Meslek arasında bir ilişki vardır

Tablo 66. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

	Meslek														X ² /p		
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	38	%18,8	33	%18,6	10	%7,5	13	%19,1	14	%13,3	53	%18,4	1	%2,2	162	%15,9	X ² =102,28 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	62	%30,7	39	%22,0	26	%19,4	26	%38,2	33	%31,4	87	%30,2	6	%13,3	279	%27,4	
Katılıyorum	89	%44,1	75	%42,4	75	%56,0	25	%36,8	52	%49,5	133	%46,2	19	%42,2	468	%45,9	
Kesinlikle Katılıyorum	13	%6,4	30	%16,9	23	%17,2	4	%5,9	6	%5,7	15	%5,2	19	%42,2	110	%10,8	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=102,228$; $p=0,000<0.05$). mesleği işçi olanların 38'i (%18,8) katılmıyorum, 62'si (%30,7) kısmen katılıyorum, 89'unun (%44,1) katılıyorum, 13'ünün (%6,4) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 33'ünün (%18,6) katılmıyorum, 39'unun (%22,0) kısmen katılıyorum, 75'i (%42,4) katılıyorum, 30'unun (%16,9) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 10'unun (%7,5) katılmıyorum, 26'sının (%19,4) kısmen katılıyorum, 75'i (%56,0) katılıyorum, 23'ünün (%17,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 13'ünün (%19,1) katılmıyorum, 26'sının (%38,2) kısmen katılıyorum, 25'i (%36,8) katılıyorum, 4'ünün (%5,9) kesinlikle katılıyorum; mesleği işsiz olanların 14'ünün

(%13,3) katılmıyorum, 33'ünün (%31,4) kısmen katılıyorum, 52'si (%49,5) katılıyorum, 6'sının (%5,7) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 53'ünün (%18,4) katılmıyorum, 87'si (%30,2) kısmen katılıyorum, 133'ünün (%46,2) katılıyorum, 15'i (%5,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 1'i (%2,2) katılmıyorum, 6'sının (%13,3) kısmen katılıyorum, 19'unun (%42,2) katılıyorum, 19'unun (%42,2) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır

Tablo 67. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								Toplam		X ² /p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	10	%21,7	34	%14,8	108	%19,0	10	%5,7	162	%15,9	X ² =64,974 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	22	%47,8	83	%36,2	138	%24,3	36	%20,6	279	%27,4	
Katılıyorum	9	%19,6	98	%42,8	268	%47,1	93	%53,1	468	%45,9	
Kesinlikle Katılıyorum	5	%10,9	14	%6,1	55	%9,7	36	%20,6	110	%10,8	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=64,974$; $p=0,000<0,05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 10'unun (%21,7) katılmıyorum, 22'si (%47,8) kısmen katılıyorum, 9'unun (%19,6) katılıyorum, 5'i (%10,9) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 34'ünün (%14,8) katılmıyorum, 83'ünün (%36,2) kısmen katılıyorum, 98'i (%42,8) katılıyorum, 14'ünün (%6,1) kesinlikle katılıyorum; sosyal

medya kullanım sıklığı genellikle olanların 108'i (%19,0) katılmıyorum, 138'i (%24,3) kısmen katılıyorum, 268'i (%47,1) katılıyorum, 55'i (%9,7) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 10'unun (%5,7) katılmıyorum, 36'sının (%20,6) kısmen katılıyorum, 93'ünün (%53,1) katılıyorum, 36'sının (%20,6) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır

Tablo 68. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı								X ² /p		
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	55	%20,9	53	%14,1	31	%15,5	23	%12,7	162	%15,9	X ² =37,667 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	53	%20,2	96	%25,6	66	%33,0	64	%35,4	279	%27,4	
Katılıyorum	119	%45,2	191	%50,9	93	%46,5	65	%35,9	468	%45,9	
Kesinlikle Katılıyorum	36	%13,7	35	%9,3	10	%5,0	29	%16,0	110	%10,8	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplamı Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=37,667$; $p=0,000<0.05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 55'i (%20,9) katılmıyorum, 53'ünün (%20,2) kısmen katılıyorum, 119'unun (%45,2) katılıyorum, 36'sının (%13,7) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 53'ünün (%14,1) katılmıyorum, 96'sının (%25,6) kısmen katılıyorum, 191'i (%50,9) katılıyorum, 35'i (%9,3) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 31'i (%15,5)

katılmıyorum, 66'sının (%33,0) kısmen katılıyorum, 93'ünün (%46,5) katılıyorum, 10'unun (%5,0) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 23'ünün (%12,7) katılmıyorum, 64'ünün (%35,4) kısmen katılıyorum, 65'i (%35,9) katılıyorum, 29'unun (%16,0) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır

Tablo 69. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı Ve Korkularımı Artırdı	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	145	%32,2	206	%36,2	351	%34,4	X ² =7,820 p=0,050
Kısmen Katılıyorum	201	%44,7	211	%37,1	412	%40,4	
Katılıyorum	83	%18,4	131	%23,0	214	%21,0	
Kesinlikle Katılıyorum	21	%4,7	21	%3,7	42	%4,1	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=7,820$; $p=0,050<0,05$). cinsiyeti kadın olanların 145'i (%32,2) katılmıyorum, 201'i (%44,7) kısmen katılıyorum, 83'ünün (%18,4) katılıyorum, 21'i (%4,7) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların 206'sının (%36,2) katılmıyorum, 211'i (%37,1) kısmen katılıyorum, 131'i (%23,0) katılıyorum, 21'i (%3,7) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Yaş arasında bir ilişki vardır

Tablo 70. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı Ve Korkularımı Artırdı	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	72	%31,0	161	%35,8	78	%34,4	40	%36,4	351	%34,4	X ² =5,195 p=0,817
Kısmen Katılıyorum	95	%40,9	177	%39,3	96	%42,3	44	%40,0	412	%40,4	
Katılıyorum	57	%24,6	95	%21,1	41	%18,1	21	%19,1	214	%21,0	
Kesinlikle Katılıyorum	8	%3,4	17	%3,8	12	%5,3	5	%4,5	42	%4,1	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=5,195$; $p=0,817>0.05$). yaşı 25 ve altı olanların 72'si (%31,0) katılmıyorum, 95'i (%40,9) kısmen katılıyorum, 57'si (%24,6) katılıyorum, 8'i (%3,4) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 161'i (%35,8) katılmıyorum, 177'si (%39,3) kısmen katılıyorum, 95'i (%21,1) katılıyorum, 17'si (%3,8) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 78'i (%34,4) katılmıyorum, 96'sının (%42,3) kısmen katılıyorum, 41'i (%18,1) katılıyorum, 12'si (%5,3) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 40'ınının (%36,4) katılmıyorum, 44'ünün (%40,0) kısmen katılıyorum, 21'i (%19,1) katılıyorum, 5'i (%4,5) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır

Tablo 71. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı Ve Korkularımı Artırdı	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	49	%38,0	127	%35,0	152	%35,3	23	%24,0	351	%34,4	X ² =39,621 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	54	%41,9	166	%45,7	156	%36,2	36	%37,5	412	%40,4	
Katılıyorum	26	%20,2	66	%18,2	93	%21,6	29	%30,2	214	%21,0	
Kesinlikle Katılıyorum	0	%0,0	4	%1,1	30	%7,0	8	%8,3	42	%4,1	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=39,621$; $p=0,000<0.05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 49'unun (%38,0) katılmıyorum, 54'ünün (%41,9) kısmen katılıyorum, 26'sının (%20,2) katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 127'si (%35,0) katılmıyorum, 166'sının (%45,7) kısmen katılıyorum, 66'sının (%18,2) katılıyorum, 4'ünün (%1,1) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 152'si (%35,3) katılmıyorum, 156'sının (%36,2) kısmen katılıyorum, 93'ünün (%21,6) katılıyorum, 30'unun (%7,0) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 23'ünün (%24,0) katılmıyorum, 36'sının (%37,5) kısmen katılıyorum, 29'unun (%30,2) katılıyorum, 8'i (%8,3) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Meslek arasında bir ilişki vardır

Tablo 72. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

	Meslek														X ² /p		
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	75	%37,1	66	%37,3	30	%22,4	29	%42,6	29	%27,6	106	%36,8	16	%35,6	351	%34,4	X ² =67,865 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	81	%40,1	65	%36,7	55	%41,0	23	%33,8	50	%47,6	129	%44,8	9	%20,0	412	%40,4	
Katılıyorum	44	%21,8	35	%19,8	41	%30,6	15	%22,1	24	%22,9	44	%15,3	11	%24,4	214	%21,0	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%1,0	11	%6,2	8	%6,0	1	%1,5	2	%1,9	9	%3,1	9	%20,0	42	%4,1	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=67,865$; $p=0,000<0.05$). mesleği işçi olanların 75'i (%37,1) katılmıyorum, 81'i (%40,1) kısmen katılıyorum, 44'ünün (%21,8) katılıyorum, 2'si (%1,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 66'sının (%37,3) katılmıyorum, 65'i (%36,7) kısmen katılıyorum, 35'i (%19,8) katılıyorum, 11'i (%6,2) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 30'unun (%22,4) katılmıyorum, 55'i (%41,0) kısmen katılıyorum, 41'i (%30,6) katılıyorum, 8'i (%6,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 29'unun (%42,6) katılmıyorum, 23'ünün (%33,8) kısmen katılıyorum, 15'i (%22,1) katılıyorum, 1'i (%1,5) kesinlikle

katılıyorum; mesleği işsiz olanların 29'unun (%27,6) katılmıyorum, 50'si (%47,6) kısmen katılıyorum, 24'ünün (%22,9) katılıyorum, 2'si (%1,9) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 106'sının (%36,8) katılmıyorum, 129'unun (%44,8) kısmen katılıyorum, 44'ünün (%15,3) katılıyorum, 9'unun (%3,1) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 16'sının (%35,6) katılmıyorum, 9'unun (%20,0) kısmen katılıyorum, 11'i (%24,4) katılıyorum, 9'unun (%20,0) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır

Tablo 73. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı Ve Korkularımı Artırdı	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								X ² /p		
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	25	%54,3	90	%39,3	193	%33,9	43	%24,6	351	%34,4	X ² =39,643 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	12	%26,1	98	%42,8	236	%41,5	66	%37,7	412	%40,4	
Katılıyorum	7	%15,2	37	%16,2	121	%21,3	49	%28,0	214	%21,0	
Kesinlikle Katılıyorum	2	%4,3	4	%1,7	19	%3,3	17	%9,7	42	%4,1	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=39,643$; $p=0,000<0,05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 25'i (%54,3) katılmıyorum, 12'si (%26,1) kısmen katılıyorum, 7'si (%15,2) katılıyorum, 2'si (%4,3) kesinlikle katılıyorum; sosyal

medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 90'ının (%39,3) katılmıyorum, 98'i (%42,8) kısmen katılıyorum, 37'si (%16,2) katılıyorum, 4'ünün (%1,7) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 193'ünün (%33,9) katılmıyorum, 236'sının (%41,5) kısmen katılıyorum, 121'i (%21,3) katılıyorum, 19'unun (%3,3) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 43'ünün (%24,6) katılmıyorum, 66'sının (%37,7) kısmen katılıyorum, 49'unun (%28,0) katılıyorum, 17'si (%9,7) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır

Tablo 74. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı										X^2/p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	94	%35,7	118	%31,5	62	%31,0	77	%42,5	351	%34,4	$X^2=19,596$ $p=0,021$
Kısmen Katılıyorum	111	%42,2	147	%39,2	81	%40,5	73	%40,3	412	%40,4	
Katılıyorum	46	%17,5	93	%24,8	52	%26,0	23	%12,7	214	%21,0	
Kesinlikle Katılıyorum	12	%4,6	17	%4,5	5	%2,5	8	%4,4	42	%4,1	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=19,596$; $p=0,021<0,05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 94'ünün (%35,7) katılmıyorum, 111'i (%42,2) kısmen katılıyorum, 46'sının (%17,5) katılıyorum, 12'si (%4,6) kesinlikle

katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 118'i (%31,5) katılmıyorum, 147'si (%39,2) kısmen katılıyorum, 93'ünün (%24,8) katılıyorum, 17'si (%4,5) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 62'si (%31,0) katılmıyorum, 81'i (%40,5) kısmen katılıyorum, 52'si (%26,0) katılıyorum, 5'i (%2,5) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 77'si (%42,5) katılmıyorum, 73'ünün (%40,3) kısmen katılıyorum, 23'ünün (%12,7) katılıyorum, 8'i (%4,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır

Tablo 75. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum	Cinsiyet						X ² /p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	105	%23,3	183	%32,2	288	%28,3	X ² =24,388 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	98	%21,8	161	%28,3	259	%25,4	
Katılıyorum	190	%42,2	179	%31,5	369	%36,2	
Kesinlikle Katılıyorum	57	%12,7	46	%8,1	103	%10,1	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=24,388$; $p=0,000<0.05$). cinsiyeti kadın olanların 105'i (%23,3) katılmıyorum, 98'i (%21,8) kısmen katılıyorum, 190'ının (%42,2) katılıyorum, 57'si (%12,7) kesinlikle katılıyorum; cinsiyeti erkek olanların

183'ünün (%32,2) katılmıyorum, 161'i (%28,3) kısmen katılıyorum, 179'unun (%31,5) katılıyorum, 46'sının (%8,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Yaş arasında bir ilişki vardır

Tablo 76. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	59	%25,4	136	%30,2	60	%26,4	33	%30,0	288	%28,3	X ² =5,351 p=0,803
Kısmen Katılıyorum	55	%23,7	113	%25,1	60	%26,4	31	%28,2	259	%25,4	
Katılıyorum	89	%38,4	159	%35,3	83	%36,6	38	%34,5	369	%36,2	
Kesinlikle Katılıyorum	29	%12,5	42	%9,3	24	%10,6	8	%7,3	103	%10,1	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=5,351$; $p=0,803>0.05$). yaşı 25 ve altı olanların 59'unun (%25,4) katılmıyorum, 55'i (%23,7) kısmen katılıyorum, 89'unun (%38,4) katılıyorum, 29'unun (%12,5) kesinlikle katılıyorum; yaşı 25-34 olanların 136'sının (%30,2) katılmıyorum, 113'ünün (%25,1) kısmen katılıyorum, 159'unun (%35,3) katılıyorum, 42'si (%9,3) kesinlikle katılıyorum; yaşı 35-44 olanların 60'ının (%26,4) katılmıyorum, 60'ının (%26,4) kısmen katılıyorum, 83'ünün (%36,6) katılıyorum, 24'ünün (%10,6) kesinlikle katılıyorum; yaşı 45 ve sonrası olanların 33'ünün (%30,0)

katılmıyorum, 31'i (%28,2) kısmen katılıyorum, 38'i (%34,5) katılıyorum, 8'i (%7,3) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır

Tablo 77. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	40	%31,0	98	%27,0	127	%29,5	23	%24,0	288	%28,3	X ² =15,412 p=0,080
Kısmen Katılıyorum	30	%23,3	102	%28,1	106	%24,6	21	%21,9	259	%25,4	
Katılıyorum	51	%39,5	137	%37,7	144	%33,4	37	%38,5	369	%36,2	
Kesinlikle Katılıyorum	8	%6,2	26	%7,2	54	%12,5	15	%15,6	103	%10,1	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=15,412$; $p=0,080>0,05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 40'ının (%31,0) katılmıyorum, 30'unun (%23,3) kısmen katılıyorum, 51'i (%39,5) katılıyorum, 8'i (%6,2) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lise olanların 98'i (%27,0) katılmıyorum, 102'si (%28,1) kısmen katılıyorum, 137'si (%37,7) katılıyorum, 26'sının (%7,2) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu üniversite olanların 127'si (%29,5) katılmıyorum, 106'sının (%24,6) kısmen katılıyorum, 144'ünün (%33,4) katılıyorum, 54'ünün (%12,5) kesinlikle katılıyorum; eğitim durumu lisansüstü olanların 23'ünün (%24,0)

katılmıyorum, 21'i (%21,9) kısmen katılıyorum, 37'si (%38,5) katılıyorum, 15'i (%15,6) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Meslek arasında bir ilişki vardır

Tablo 78. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

	Meslek														Toplam	X ² /p	
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
Katılmıyorum	58	%28,7	50	%28,2	29	%21,6	27	%39,7	24	%22,9	90	%31,2	10	%22,2	288	%28,3	X ² =28,421 p=0,056
Kısmen Katılıyorum	54	%26,7	47	%26,6	29	%21,6	15	%22,1	28	%26,7	72	%25,0	14	%31,1	259	%25,4	
Katılıyorum	73	%36,1	53	%29,9	55	%41,0	21	%30,9	47	%44,8	103	%35,8	17	%37,8	369	%36,2	
Kesinlikle Katılıyorum	17	%8,4	27	%15,3	21	%15,7	5	%7,4	6	%5,7	23	%8,0	4	%8,9	103	%10,1	
Toplam	202	%100,0	170	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=28,421$; $p=0,056>0.05$). mesleği işçi olanların 58'i (%28,7) katılmıyorum, 54'ünün (%26,7) kısmen katılıyorum, 73'ünün (%36,1) katılıyorum, 17'si (%8,4) kesinlikle katılıyorum; mesleği memur olanların 50'si (%28,2) katılmıyorum, 47'si (%26,6) kısmen katılıyorum, 53'ünün (%29,9) katılıyorum, 27'si (%15,3) kesinlikle katılıyorum; mesleği öğrenci olanların 29'unun

(%21,6) katılmıyorum, 29'unun (%21,6) kısmen katılıyorum, 55'i (%41,0) katılıyorum, 21'i (%15,7) kesinlikle katılıyorum; mesleği emekli olanların 27'si (%39,7) katılmıyorum, 15'i (%22,1) kısmen katılıyorum, 21'i (%30,9) katılıyorum, 5'i (%7,4) kesinlikle katılıyorum; mesleği işsiz olanların 24'ünün (%22,9) katılmıyorum, 28'i (%26,7) kısmen katılıyorum, 47'si (%44,8) katılıyorum, 6'sının (%5,7) kesinlikle katılıyorum; mesleği serbest meslek olanların 90'ının (%31,2) katılmıyorum, 72'si (%25,0) kısmen katılıyorum, 103'ünün (%35,8) katılıyorum, 23'ünün (%8,0) kesinlikle katılıyorum; mesleği diğer olanların 10'unun (%22,2) katılmıyorum, 14'ünün (%31,1) kısmen katılıyorum, 17'si (%37,8) katılıyorum, 4'ünün (%8,9) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır

Tablo 79. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								X ² /p		
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık			Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%
Katılmıyorum	18	%39,1	74	%32,3	173	%30,4	23	%13,1	288	%28,3	X ² =61,101 p=0,000
Kısmen Katılıyorum	18	%39,1	74	%32,3	126	%22,1	41	%23,4	259	%25,4	
Katılıyorum	9	%19,6	69	%30,1	214	%37,6	77	%44,0	369	%36,2	
Kesinlikle Katılıyorum	1	%2,2	12	%5,2	56	%9,8	34	%19,4	103	%10,1	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler

Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=61,101$; $p=0,000<0.05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 18'i (%39,1) katılmıyorum, 18'i (%39,1) kısmen katılıyorum, 9'unun (%19,6) katılıyorum, 1'i (%2,2) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 74'ünün (%32,3) katılmıyorum, 74'ünün (%32,3) kısmen katılıyorum, 69'unun (%30,1) katılıyorum, 12'si (%5,2) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 173'ünün (%30,4) katılmıyorum, 126'sının (%22,1) kısmen katılıyorum, 214'ünün (%37,6) katılıyorum, 56'sının (%9,8) kesinlikle katılıyorum; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 23'ünün (%13,1) katılmıyorum, 41'i (%23,4) kısmen katılıyorum, 77'si (%44,0) katılıyorum, 34'ünün (%19,4) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır

Tablo 80. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı								Toplam		X^2/p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Katılmıyorum	94	%35,7	88	%23,5	49	%24,5	57	%31,5	288	%28,3	$X^2=42,263$ $p=0,000$
Kısmen Katılıyorum	44	%16,7	92	%24,5	57	%28,5	66	%36,5	259	%25,4	
Katılıyorum	91	%34,6	152	%40,5	79	%39,5	47	%26,0	369	%36,2	
Kesinlikle Katılıyorum	34	%12,9	43	%11,5	15	%7,5	11	%6,1	103	%10,1	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret

Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=42,263$; $p=0,000<0.05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 94'ünün (%35,7) katılmıyorum, 44'ünün (%16,7) kısmen katılıyorum, 91'i (%34,6) katılıyorum, 34'ünün (%12,9) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 88'i (%23,5) katılmıyorum, 92'si (%24,5) kısmen katılıyorum, 152'si (%40,5) katılıyorum, 43'ünün (%11,5) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 49'unun (%24,5) katılmıyorum, 57'si (%28,5) kısmen katılıyorum, 79'unun (%39,5) katılıyorum, 15'i (%7,5) kesinlikle katılıyorum; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 57'si (%31,5) katılmıyorum, 66'sının (%36,5) kısmen katılıyorum, 47'si (%26,0) katılıyorum, 11'i (%6,1) kesinlikle katılıyorum olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Cinsiyet arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Cinsiyet arasında bir ilişki vardır

Tablo 81. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Cinsiyet Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği	Cinsiyet						X^2/p
	Kadın		Erkek		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	
Twitter	112	%24,9	114	%20,0	226	%22,2	$X^2=7,965$ $p=0,093$
Instagram	98	%21,8	103	%18,1	201	%19,7	
Facebook	159	%35,3	239	%42,0	398	%39,1	
Whatsapp	35	%7,8	53	%9,3	88	%8,6	
Diğer	46	%10,2	60	%10,5	106	%10,4	
Toplam	450	%100,0	569	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Cinsiyet” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmemiştir. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi kabul edilir. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($X^2=7,965$;

$p=0,093>0.05$). cinsiyeti kadın olanların 112'si (%24,9) Twitter, 98'i (%21,8) Instagram, 159'unun (%35,3) Facebook, 35'i (%7,8) Whatsapp, 46'sının (%10,2) diğer; cinsiyeti erkek olanların 114'ünün (%20,0) Twitter, 103'ünün (%18,1) Instagram, 239'unun (%42,0) Facebook, 53'ünün (%9,3) Whatsapp, 60'ının (%10,5) diğer olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Yaş Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Yaş arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Yaş arasında bir ilişki vardır

Tablo 82. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Yaş Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği	Yaş								Toplam		X ² /p
	25 Ve Altı		25-34		35-44		45 Ve Sonrası				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Twitter	62	%26,7	93	%20,7	51	%22,5	20	%18,2	226	%22,2	X ² =34,267 p=0,001
Instagram	54	%23,3	91	%20,2	45	%19,8	11	%10,0	201	%19,7	
Facebook	74	%31,9	200	%44,4	78	%34,4	46	%41,8	398	%39,1	
Whatsapp	20	%8,6	27	%6,0	23	%10,1	18	%16,4	88	%8,6	
Diğer	22	%9,5	39	%8,7	30	%13,2	15	%13,6	106	%10,4	
Toplam	232	%100,0	450	%100,0	227	%100,0	110	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Yaş” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Yaş arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=34,267$; $p=0,001<0.05$). yaşı 25 ve altı olanların 62'si (%26,7) Twitter, 54'ünün (%23,3) Instagram, 74'ünün (%31,9) Facebook, 20'si (%8,6) Whatsapp, 22'si (%9,5) diğer; yaşı 25-34 olanların 93'ünün (%20,7) Twitter, 91'i (%20,2) Instagram, 200'ünün (%44,4) Facebook, 27'si (%6,0) Whatsapp, 39'unun (%8,7) diğer; yaşı 35-44 olanların 51'i (%22,5) Twitter, 45'i (%19,8) Instagram, 78'i (%34,4) Facebook, 23'ünün (%10,1) Whatsapp, 30'unun (%13,2) diğer; yaşı 45 ve sonrası olanların 20'si (%18,2) Twitter, 11'i (%10,0) Instagram, 46'sının (%41,8) Facebook, 18'i (%16,4) Whatsapp, 15'i (%13,6) diğer olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Eğitim durumu Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Eğitim durumu arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Eğitim durumu arasında bir ilişki vardır

Tablo 83. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Eğitim Durumu Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği	Eğitim Durumu										X ² /p
	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Twitter	16	%12,4	77	%21,2	102	%23,7	31	%32,3	226	%22,2	X ² =21,733 p=0,041
Instagram	26	%20,2	78	%21,5	83	%19,3	14	%14,6	201	%19,7	
Facebook	62	%48,1	150	%41,3	156	%36,2	30	%31,2	398	%39,1	
Whatsapp	12	%9,3	26	%7,2	39	%9,0	11	%11,5	88	%8,6	
Diğer	13	%10,1	32	%8,8	51	%11,8	10	%10,4	106	%10,4	
Toplam	129	%100,0	363	%100,0	431	%100,0	96	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Eğitim durumu” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=21,733$; $p=0,041<0,05$). eğitim durumu ilköğretim olanların 16'sının (%12,4) Twitter, 26'sının (%20,2) Instagram, 62'si (%48,1) Facebook, 12'si (%9,3) Whatsapp, 13'ünün (%10,1) diğer; eğitim durumu lise olanların 77'si (%21,2) Twitter, 78'i (%21,5) Instagram, 150'si (%41,3) Facebook, 26'sının (%7,2) Whatsapp, 32'si (%8,8) diğer; eğitim durumu üniversite olanların 102'si (%23,7) Twitter, 83'ünün (%19,3) Instagram, 156'sının (%36,2) Facebook, 39'unun (%9,0) Whatsapp, 51'i (%11,8) diğer; eğitim durumu lisansüstü olanların 31'i (%32,3) Twitter, 14'ünün (%14,6) Instagram, 30'unun (%31,2) Facebook, 11'i (%11,5) Whatsapp, 10'unun (%10,4) diğer olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Meslek Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Meslek arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Meslek arasında bir ilişki vardır

Tablo 84. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Meslek Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği	Meslek														Toplam	X ² /p	
	İşçi		Memur		Öğrenci		Emekli		İşsiz		Serbest Meslek		Diğer				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%			
Twitter	39	%19,3	38	%21,5	49	%36,6	11	%16,2	24	%22,9	56	%19,4	9	%20,0	226	%22,2	X ² =83,911 p=0,000
Instagram	41	%20,3	26	%14,7	32	%23,9	11	%16,2	27	%25,7	52	%18,1	12	%26,7	201	%19,7	
Facebook	82	%40,6	77	%43,5	29	%21,6	31	%45,6	41	%39,0	135	%46,9	3	%6,7	398	%39,1	
Whatsapp	16	%7,9	13	%7,3	13	%9,7	6	%8,8	8	%7,6	19	%6,6	13	%28,9	88	%8,6	
Diğer	24	%11,9	23	%13,0	11	%8,2	9	%13,2	5	%4,8	26	%9,0	8	%17,8	106	%10,4	
Toplam	202	%100,0	177	%100,0	134	%100,0	68	%100,0	105	%100,0	288	%100,0	45	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Meslek” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Meslek arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=83,911$; $p=0,000<0.05$). mesleği işçi olanların 39'unun (%19,3) Twitter, 41'i (%20,3) Instagram, 82'si (%40,6) Facebook, 16'sının (%7,9) Whatsapp, 24'ünün (%11,9) diğer; mesleği memur olanların 38'i (%21,5) Twitter, 26'sının (%14,7) Instagram, 77'si (%43,5) Facebook, 13'ünün (%7,3) Whatsapp, 23'ünün (%13,0) diğer; mesleği öğrenci olanların 49'unun (%36,6) Twitter, 32'si (%23,9) Instagram, 29'unun (%21,6) Facebook, 13'ünün (%9,7) Whatsapp, 11'i (%8,2) diğer; mesleği emekli olanların 11'i (%16,2) Twitter, 11'i (%16,2) Instagram, 31'i (%45,6) Facebook, 6'sının (%8,8) Whatsapp, 9'unun (%13,2) diğer; mesleği işsiz olanların 24'ünün (%22,9) Twitter, 27'si (%25,7) Instagram, 41'i (%39,0) Facebook, 8'i (%7,6) Whatsapp, 5'i (%4,8)

diğer; mesleği serbest meslek olanların 56'sının (%19,4) Twitter, 52'si (%18,1) Instagram, 135'i (%46,9) Facebook, 19'unun (%6,6) Whatsapp, 26'sının (%9,0) diğer; mesleği diğer olanların 9'unun (%20,0) Twitter, 12'si (%26,7) Instagram, 3'ünün (%6,7) Facebook, 13'ünün (%28,9) Whatsapp, 8'i (%17,8) diğer olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında bir ilişki vardır

Tablo 85. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği	Sosyal Medya Kullanım Sıklığı								Toplam		X ² /p
	Bazen		Ara Sıra		Genellikle		Çok Sık				
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Twitter	7	%15,2	32	%14,0	127	%22,3	60	%34,3	226	%22,2	X ² =37,038 p=0,000
Instagram	7	%15,2	39	%17,0	113	%19,9	42	%24,0	201	%19,7	
Facebook	22	%47,8	109	%47,6	220	%38,7	47	%26,9	398	%39,1	
Whatsapp	5	%10,9	23	%10,0	48	%8,4	12	%6,9	88	%8,6	
Diğer	5	%10,9	26	%11,4	61	%10,7	14	%8,0	106	%10,4	
Toplam	46	%100,0	229	%100,0	569	%100,0	175	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile Sosyal Medya Kullanım Sıklığı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=37,038$; $p=0,000<0.05$). sosyal medya kullanım sıklığı bazen olanların 7'si (%15,2) Twitter, 7'si (%15,2) Instagram, 22'si (%47,8) Facebook, 5'i (%10,9) Whatsapp, 5'i (%10,9) diğer; sosyal medya kullanım sıklığı ara sıra olanların 32'si (%14,0) Twitter, 39'unun (%17,0) Instagram, 109'unun (%47,6) Facebook, 23'ünün (%10,0) Whatsapp, 26'sının (%11,4) diğer; sosyal medya kullanım sıklığı genellikle olanların 127'si (%22,3) Twitter, 113'ünün (%19,9) Instagram, 220'si (%38,7) Facebook, 48'i (%8,4) Whatsapp, 61'i (%10,7) diğer; sosyal medya kullanım sıklığı çok sık olanların 60'ının (%34,3) Twitter, 42'si (%24,0) Instagram, 47'si

(%26,9) Facebook, 12'si (%6,9) Whatsapp, 14'ünün (%8,0) diğeri olduğu görülmektedir.

- Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare Analizi

H_0 Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki yoktur.

H_1 : Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında bir ilişki vardır

Tablo 86. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı Arasındaki Ki-Kare analiz tablosu

Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği	En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı										X ² /p
	Twitter		Instagram		Facebook		Whatsapp		Toplam		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Twitter	107	%40,7	70	%18,7	23	%11,5	26	%14,4	226	%22,2	X ² =222,392 p=0,000
Instagram	25	%9,5	124	%33,1	30	%15,0	22	%12,2	201	%19,7	
Facebook	87	%33,1	127	%33,9	119	%59,5	65	%35,9	398	%39,1	
Whatsapp	10	%3,8	24	%6,4	7	%3,5	47	%26,0	88	%8,6	
Diğer	34	%12,9	30	%8,0	21	%10,5	21	%11,6	106	%10,4	
Toplam	263	%100,0	375	%100,0	200	%100,0	181	%100,0	1019	%100,0	

Tablo incelendiğinde, “Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı” arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. %95 güven (%5 hata) ile H_0 hipotezi reddedilir. Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ile En Çok Kullanılan Sosyal Medya Ağı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir ($X^2=222,392$; $p=0,000<0,05$). en çok kullanılan sosyal medya ağı Twitter olanların 107'si (%40,7) Twitter, 25'i (%9,5) Instagram, 87'si (%33,1) Facebook, 10'unun (%3,8) Whatsapp, 34'ünün (%12,9) diğeri; en çok kullanılan sosyal medya ağı Instagram olanların 70'i (%18,7) Twitter, 124'ünün (%33,1) Instagram, 127'si (%33,9) Facebook, 24'ünün (%6,4) Whatsapp, 30'unun (%8,0) diğeri; en çok kullanılan sosyal medya ağı Facebook olanların 23'ünün (%11,5) Twitter, 30'unun (%15,0) Instagram, 119'unun (%59,5) Facebook, 7'si (%3,5) Whatsapp, 21'i (%10,5) diğeri; en çok kullanılan sosyal medya ağı Whatsapp olanların 26'sının (%14,4) Twitter, 22'si (%12,2) Instagram, 65'i (%35,9) Facebook, 47'si (%26,0) Whatsapp, 21'i (%11,6) diğeri olduğu görülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. SONUÇ

Sosyal medyada infodemi ve kullanıcılar üzerinde etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmaya 1019 sosyal medya kullanıcısı gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmaya katılanların %55,8 genellikle ve %17,2'si sıklıkla sosyal medya kullandığını bildirirken en fazla kullanılan ağ %36,8 ile Instagram, bunu sırasıyla Twitter (%25,8), Facebook (%19,6) ve Whatsapp (%17,8) takip etmiştir.

Katılımcıların pandemi döneminde daha fazla sosyal medya kullandığı (%90,9), sosyal medya paylaşımlarının arttığı (%92,8) ve pandemi döneminde sosyal medyadan edindiği bilgilerin kısmen veya tamamen yararlı olduğunu düşündüğü (%94,3) belirlenmiştir.

Katılımcıların çoğunluğu (%82) pandemi döneminde infodemi sözcüğünü duyduklarını ve infodeminin ne olduğunu kısmen veya tamamen (%79,1) bildiği saptanmıştır.

Pandemi sürecinde sosyal medyada paylaşılan çok sayıda yalan haber olduğunu kısmen veya tamamen düşünenlerin oranı %81,9 olup, bu yalan haberlere kısmen veya tamamen inandığını belirtenlerin oranı %48,2'dir. %31,5'i ise pandemi sürecinde paylaşılan ve sonrasında yalan olduğu ortaya çıkan bir haberi teyit etmeden paylaştığını bildirmiştir.

Pandemi sürecinde paylaşılan haberleri kısmen veya tamamen teyit ettiğini belirtenlerin oranı %67,8 olup %71,5'i sosyal medyada paylaşılan bilgileri teyit edebileceği mecraları bildiğini ifade etmiştir.

Pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorilerini sahte haber ve yanlış bilgilerin toplumu olumsuz etkilediğini düşünmeyenlerin oranı %15,9 olup, bu haberlerin psikolojisini olumsuz etkilemediği, stres ve kaygılarını arttırmadığını belirtenlerin oranı %34,4'tür.

Pandemi Sürecinde Çin İle İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık ve Nefret Söylemini Tetiklemediğini düşünmeyenlerin oranı %28,3 olup, pandemi döneminde salgın hakkındaki yanlış bilgiler sırasıyla Facebook (%39,1), Twitter (%22,2), Instagram (%19,7) ve Whatsapp'tan(%8,6) edindiklerini bildirmişlerdir.

Pandemi döneminde kadın ve erkeklerin sosyal medya kullanım oranları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Pandemi döneminde kadın ve erkeklerin sosyal medya kullanım oranları benzer düzeyde artış göstermiştir. Pandemi döneminde katılımcıların cinsiyetlerine göre paylaşım oranları istatistiksel olarak farklılık göstermiştir. Sosyal medyada kadınların paylaşımları erkeklerden daha fazla artış göstermiştir. Pandemi sürecinde sosyal medyadan elde edilen bilgilerin yararlı olduğunu düşünüyorum ifadesine katılım düzeyi cinsiyetlere göre farklılık göstermemiştir. Sosyal medyadaki bilgilerin yararlı olduğuna dair kadın ve erkeklerin düşünceleri benzerlik göstermektedir. Pandemi döneminde infodemi sözcüğünü duydum ve infodeminin ne olduğunu biliyorum ile cinsiyet arasındaki ilişki saptanmıştır. Buna göre kadınlar infodemi sözcüğünü erkeklerden daha fazla pandemi döneminde duymuşlardır ve erkeklerden daha fazla infodeminin ne olduğunu bilmektedirler. Katılımcıların cinsiyetlerine göre pandemi sürecinde sosyal medyada yayınlanan çok sayıda haberin paylaşımın yalan haber olduğunu düşünüyorum görüşüne katılma düzeyleri arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Kadınlar erkeklerden daha fazla düzeyde sosyal medyada çok sayıda yanlış haber paylaşıldığını düşünmektedirler. Katılımcıların cinsiyetlerine göre pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan yalan haberlere inandığım oldu, pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan ve daha sonra yalan olduğu ortaya çıkan bir haberi teyit etmeden ben de paylaştım, sosyal medyada paylaşılan bilgileri teyit edeceğim mecraları biliyorum ve pandemi sürecinde yayınlanan ve paylaşılan haberleri teyit ettim

ifadelerine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olmadığı belirlenmiştir. Buradan pandemi sürecinde yalan haberlere kadın ve erkeklerin benzer düzeyde inandıkları, benzer düzeyde teyit etmeden paylaştıkları, benzer düzeyde haberleri teyit ettikleri ve benzer düzeyde teyit edecekleri mecraları bildikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada katılımcıların cinsiyetlerine göre pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin toplumu olumsuz etkilediğini düşünüyorum ve pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorileri sahte haberler yanlış bilgiler psikolojimi olumsuz etkiledi stres, kaygı ve korkularımı artırdı ile pandemi sürecinde Çin ile ilgili paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin tüm dünyada ırkçılık ve nefret söylemini tetiklediğini düşünüyorum ifadelerine katılım düzeylerinde istatistiksel olarak farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Tüm bu ifadelere katılım düzeyinin kadınlarda erkeklerden daha fazla olduğu, kadınların pandemi sürecindeki infodemilerden daha olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların cinsiyetlerine göre pandemi döneminde salgın hakkındaki yanlış bilgileri en çok hangi sosyal medyadan edinildiği arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Diğer bir ifade ile kadın ve erkekler pandemi döneminde salgın hakkındaki yanlış bilgileri en çok hangi sosyal medyadan edinildiği hakkında benzer görüşler içerisindedirler.

Araştırmada katılımcıların yaşları ile pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ifadesine düzeyi arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. 25 yaş ve altında bulunan katılımcılar pandemi döneminde daha fazla sosyal medya kullanmışlardır. Katılımcıların yaşlarına göre pandemi döneminde sosyal medya paylaşımlarım arttı ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. 34 ve altı yaş grubunda daha büyük yaş gruplarına göre pandemi döneminde sosyal medya paylaşımları artış göstermiştir. Katılımcıların yaşları ile pandemi sürecinde sosyal medyadan elde edilen bilgilerin yararlı olduğunu düşünüyorum, pandemi döneminde infodemi sözcüğünü duydum, Infodeminin ne olduğunu biliyorum ve pandemi sürecinde sosyal medyada yayınlanan çok sayıda haberin paylaşımın yalan haber olduğunu düşünüyorum ifadelerine katılım düzeyi arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Tüm bu ifadelere 34 ve altı yaş grubundakilerin daha büyük yaşlardakilere göre katılımlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buradan sosyal medyada yer alan infodemilerin 34 yaş ve altındaki grup üzerinde daha fazla etkilerinin

olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada katılımcıların yaşlarına göre pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan yalan haberlere inandığım oldu, pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan ve daha sonra yalan olduğu ortaya çıkan bir haberi teyit etmeden ben de paylaştım, pandemi sürecinde yayınlanan ve paylaşılan haberleri teyit ettim, sosyal medyada paylaşılan bilgileri teyit edeceğim mecraları biliyorum, pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin toplumu olumsuz etkilediğini dşnyorum, pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorileri sahte haberler yanlış bilgiler psikolojimi olumsuz etkiledi stres, kaygı ve korkularımı artırdı ve pandemi sürecinde Çin ile ilgili paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin tüm dünyada ırkçılık ve nefret söylemini tetiklediğini dşnyorum ifadelerine katılım düzeyleri arasında ilişki olmadığı belirlenmiştir. Buradan bahsi geçen ifadelerin katılımcıların yaşlarından bağımsız olduğu farklı yaşlardaki katılımcıların bu ifadelere katılımlarının benzer düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların yaşlarına göre pandemi döneminde salgın hakkındaki yanlış bilgileri en çok hangi sosyal medyadan edinildiği arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. 25-34 ve 45 ve üzeri yaş grubunda bulunanların Facebook üzerinden yanlış bilgi edinme düzeyleri daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların eğitim durumları ile pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Pandemi döneminde niversite ve lisansüstü mezunlarının sosyal medya kullanımları artış göstermiştir. Katılımcıların eğitim durumları ile pandemi döneminde sosyal medya paylaşımların arttı ve pandemi sürecinde sosyal medyadan elde edilen bilgilerin yararlı olduğunu dşnyorum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Pandemi döneminde ilköğretim ve lise mezunlarının sosyal medya paylaşımları daha yüksek eğitim dzeyindekilerden daha fazla artmıştır. Pandemi sürecinde sosyal medyadan elde edilen bilgilerin yararlı olduğunu ilköğretim ve lise mezunları daha fazla inanmışlardır. Araştırmada katılımcıların eğitim durumlarına göre pandemi döneminde infodemi sözcüğünü duydum ifadesine katılım düzeyleri arasında ilişki belirlenmiştir. Lisansüstü eğitim düzeyindekiler pandemi döneminde infodemi sözcüğünü duydum ifadesine diğer eğitim durumundakilere göre daha fazla katılmışlardır. Katılımcıların eğitim durumlarına göre infodeminin ne olduğunu

biliyorum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Lise mezunları diğer eğitim düzeyindekilere göre infodeminin ne olduğunu biliyorum ifadesine daha yüksek düzeyde katılım sağlamışlardır. Pandemi sürecinde sosyal medyada yayınlanan çok sayıda haberin paylaşımın yalan haber olduğunu düşünüyorum ifadesine katılım düzeyi ile eğitim durumu arasında anlamlı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Araştırmada katılımcıların eğitim düzeylerine göre pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan yalan haberlere inandığım oldu ve pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan ve daha sonra yalan olduğu ortaya çıkan bir haberi teyit etmeden ben de paylaştım ifadelerine katılım düzeyleri arasında ilişki olmadığı belirlenmiştir. Söz konusu ifadelere farklı eğitim düzeyindeki katılımcılar benzer düzeyde katılım sağlamışlardır. Araştırmada katılımcıların eğitim düzeylerine göre pandemi sürecinde yayınlanan ve paylaşılan haberleri teyit ettim, sosyal medyada paylaşılan bilgileri teyit edeceğim mecraları biliyorum, pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin toplumu olumsuz etkilediğini ve pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorileri sahte haberler yanlış bilgiler psikolojimi olumsuz etkiledi stres, kaygı ve korkularımı artırdı ifadelerine katılım düzeyi arasında anlamlı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Genel olarak eğitim düzeyi arttıkça bu ifadelere katılım artmıştır. En fazla lisansüstü eğitim düzeyindekiler bu ifadelere katılım sağlamıştır. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre Pandemi Sürecinde Çin ile İlgili Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık Ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ifadesine katılım düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Farklı eğitim düzeyindeki katılımcılar bu ifadeye benzer düzeyde katılım sağlamışlardır. Katılımcıların eğitim durumu ile pandemi döneminde salgın hakkındaki yanlış bilgileri en çok hangi sosyal medyadan edindikleri arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. İlköğretim mezunları olanlar salgın hakkındaki yanlış bilgileri daha fazla Facebook'tan edinmişlerdir.

Katılımcıların mesleklerine göre pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Mesleğini memur ve öğrenci olarak belirtenlerde pandemi döneminde sosyal medya kullanımı daha fazla artış göstermiştir. Katılımcıların mesleklerine göre pandemi döneminde sosyal medya paylaşımlarım arttı ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki

belirlenmiştir. Pandemi döneminde işçi ve öğrencilerde sosyal medya paylaşımları daha fazla artış göstermiştir. Katılımcıların pandemi sürecinde sosyal medyadan elde edilen bilgilerin yararlı olduğunu düşünüyorum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. İşçi ve serbest meslek mensupları bu görüşe daha fazla katılım sağlamışlardır. Katılımcıların pandemi döneminde infodemi sözcüğünü duydum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Emekli olanlar infodemi sözcüğünü pandemi sürecinde daha az duymuşlardır. Katılımcıların infodeminin ne olduğunu biliyorum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Emekli ve diğer meslek mensupları infodemi sözcüğünü daha az bilmektedirler. Katılımcıların pandemi sürecinde sosyal medyada yayınlanan çok sayıda haberin paylaşımın yalan haber olduğunu düşünüyorum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Öğrenciler bu ifadeye daha yüksek düzeyde katılım sağlamışlardır. Katılımcıların Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan Yalan Haberlere İnandığım Oldu ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Emekli ve diğer meslek mensupları bu ifadeye daha az katılmışlardır. Pandemi Süresince Sosyal Medyada Paylaşılan ve Daha Sonra Yalan Olduğu Ortaya Çıkan Bir Haberi Teyit Etmeden Ben De Paylaştım ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir. Farklı mesleklerdeki katılımcılar bu ifadeye benzer düzeyde katılım sağlamışlardır. Katılımcıların Pandemi Sürecinde Yayınlanan ve Paylaşılan Haberleri Teyit Ettim ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Emekli ve serbest meslek mensupları bu ifadeye daha az katılmışlardır. Katılımcıların Sosyal Medyada Paylaşılan Bilgileri Teyit Edeceğim Mecraları Biliyorum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Memur ve işsiz olanlar bu ifadeye daha düşük düzeyde katılım sağlamışlardır. Katılımcıların Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Toplumu Olumsuz Etkilediğini Düşünüyorum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Öğrenciler bu ifadeye daha yüksek düzeyde katılım sağlamışlardır. Katılımcıların Pandemi Sürecinde Paylaşılan Komplo Teorileri Sahte Haberler Yanlış Bilgiler Psikolojimi Olumsuz Etkiledi Stres, Kaygı ve Korkularımı Artırdı ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Öğrenci ve diğer meslek mensupları bu ifadeye daha yüksek düzeyde katılım sağlamışlardır. Katılımcıların Pandemi Sürecinde Çin ile İlgili Paylaşılan Komplo

Teorilerinin Sahte Haberler Yanlış Bilgilerin Tüm Dünyada Irkçılık ve Nefret Söylemini Tetiklediğini Düşünüyorum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmemiştir. Farklı mesleklerdeki katılımcılar bu ifadeye benzer düzeyde katılım sağlamışlardır. Katılımcıların Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Öğrenciler salgın hakkındaki yanlış bilgileri daha fazla Twitter'dan emekliler ise Facebook'tan edinmişlerdir.

Araştırmada sosyal medya kullanım sıklığına göre pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ifadesine katılım arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Genellikle ve çok sık sosyal medya kullananların pandemi döneminde sosyal medya kullanımları daha da artmıştır. Araştırmada sosyal medya kullanım sıklığına göre pandemi döneminde sosyal medya paylaşımlarım arttı, pandemi sürecinde sosyal medyadan elde edilen bilgilerin yararlı olduğunu düşünüyorum, pandemi döneminde infodemi sözcüğünü duydum, infodeminin ne olduğunu biliyorum, pandemi sürecinde sosyal medyada yayınlanan çok sayıda haberin paylaşımın yalan haber olduğunu düşünüyorum ifadelerine katılım düzeyi arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Tüm bu ifadelere sosyal medyayı genellikle ve çok sık kullananlar yüksek düzeyde katılım sağlamışlardır. Sosyal medya kullanım sıklığına göre pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan yalan haberlere inandığım oldu ifadesine katılım arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Bu ifadeye sosyal medyayı bazen kullananlar çok düşük düzeyde katılım sağlamışlardır. Araştırmada Sosyal medya kullanım sıklığına göre pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan ve daha sonra yalan olduğu ortaya çıkan bir haberi teyit etmeden ben de paylaştım, pandemi sürecinde yayınlanan ve paylaşılan haberleri teyit ettim, sosyal medyada paylaşılan bilgileri teyit edeceğim mecraları biliyorum, pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin toplumu olumsuz etkilediğini düşünüyorum, pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorileri sahte haberler yanlış bilgiler psikolojimi olumsuz etkiledi stres, kaygı ve korkularımı artırdı ve pandemi sürecinde Çin ile ilgili paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin tüm dünyada ırkçılık ve nefret söylemini tetiklediğini düşünüyorum ifadelerine katılım düzeyi arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Tüm bu ifadelere sosyal medyayı genellikle ve çok sık kullananlar yüksek düzeyde katılım

sağlamışlardır. Bu sonuçlardan sosyal medyadaki infomedilerden en fazla etkilenen grubun sosyal medyayı en fazla kullanan kişilerin olduğu söylenebilir. Araştırmada sosyal medya kullanım sıklığına göre Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Sosyal medyayı bazen, arasıra ve genellikle kullananlar yanlış bilgileri Facebook'tan, çok sık kullananlar ise Twitter'dan edinmişlerdir.

Araştırmada en çok kullanılan sosyal medya ağına göre pandemi döneminde daha çok sosyal medya kullandım ve pandemi döneminde sosyal medya paylaşımlarım arttı ifadesine katılım düzeyi arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. En çok Twitter ve Instagram kullandığımı ifade edenlerin sosyal medya kullanımları ve paylaşımları daha fazla artış göstermiştir. Araştırmada en çok kullanılan sosyal medya ağına göre pandemi sürecinde sosyal medyadan elde edilen bilgilerin yararlı olduğunu düşünüyorum ifadesine katılım ile en çok kullanılan sosyal ağ arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. En çok Whatsapp kullananlar bu ifadeye daha düşük düzeyde katılım sağlamışlardır. Araştırmada en çok kullanılan sosyal medya ağına göre Pandemi Döneminde İnfodemi Sözcüğünü Duydum ifadesine katılım düzeyi arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bu ifadeye en çok Twitter kullandığımı ifade edenler daha yüksek düzeyde katılım sağlamışlardır. Araştırmada en çok kullanılan sosyal medya ağına göre pandemi sürecinde sosyal medyada yayınlanan çok sayıda haberin paylaşımın yalan haber olduğunu düşünüyorum ifadesine katılım düzeyi arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. En çok Twitter ve Instagram kullandığımı ifade edenler bu ifadeye daha yüksek düzeyde katılım sağlamışlardır. Araştırmada en çok kullanılan sosyal medya ağına göre pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan yalan haberlere inandığım oldu, pandemi süresince sosyal medyada paylaşılan ve daha sonra yalan olduğu ortaya çıkan bir haberi teyit etmeden ben de paylaştım ve pandemi sürecinde yayınlanan ve paylaşılan haberleri teyit ettim ifadesine katılım arasında anlamlı ilişki olmadığı belirlenmiştir. Buradan farklı sosyal ağları kullananların bu ifadelere benzer düzeyde katılım sağladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada en çok kullanılan sosyal medya ağına göre pandemi sürecinde sosyal medyada yayınlanan çok sayıda haberin paylaşımın yalan haber olduğunu düşünüyorum ve pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin toplumu olumsuz

etkilediğini düşünüyorum ifadesine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. En çok Twitter ve Instagram kullandığını ifade edenler bu ifadelere daha yüksek düzeyde katılım sağlamışlardır. Araştırmada en çok kullanılan sosyal medya ağına göre pandemi sürecinde paylaşılan komplo teorileri sahte haberler yanlış bilgiler psikolojimi olumsuz etkiledi stres, kaygı ve korkularımı artırdı ile pandemi sürecinde Çin ile ilgili paylaşılan komplo teorilerinin sahte haberler yanlış bilgilerin tüm dünyada ırkçılık ve nefret söylemini tetiklediğini düşünüyorum ifadelerine katılım düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. En çok kullanılan sosyal medya ağının Whatsapp olduğunu ifade edenler bu ifadelere daha düşük düzeyde katılmışlardır. Araştırmada en çok kullanılan sosyal medya ağına göre Pandemi Döneminde Salgın Hakkındaki Yanlış Bilgileri En Çok Hangi Sosyal Medyadan Edinildiği arasında anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Genellikle en çok hangi sosyal ağ kullanılıyorsa en az yanlış bilgi o ağdan edinilmektedir. Bu sonuçlardan farklı olarak en çok Instagram kullandığını ifade edenler de en fazla yanlış bilgiyi Facebook'tan edindiklerini bildirmişlerdir.

Kurumların, resmi devlet dairelerinin ve hatta ülkelerin en sık kullandığı sosyal medya platformlarından birisi de hiç kuşkusuz Twitter'dır. Son yıllarda sosyal medyanın toplum üzerindeki yönlendirici etkisi ve kullanım yaygınlığının artmasıyla birlikte yerel ve uluslararası birçok kurum ve siyasiler resmi açıklamalarını ve bilgilendirme mesajlarını dahi Twitter üzerinden yapmayı tercih etmektedir. Yaygın kullanım ağı ve kuruluşların, bireylerin bilgi edinmek için bu platformdan yayınlanan mesajları kaynak olarak göstermesi, bu platformdaki bilgi kirliliğini de önemli miktarda arttırmaktadır. Dolayısıyla Twitter üzerinden yapılan yanıltıcı bilgi dolaşımını diğer platformlara göre daha fazla etkili olduğunu ve kullanıcılar üzerinde de bu etkinin diğer sosyal medya platformlarına göre daha fazla yayıldığı ön görülüyordu. Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nde 5 bin kullanıcı ile yaklaşık 25 bin tweet üzerinden yapılan araştırmada, yalan haberlerin doğru haberlere kıyasla daha geniş kitleye daha hızlı yayıldığı sonucuna varmışlardır. Bu haberlerin yayılmasındaki önemli etmenlerden birisi, haberin genel geçer bilgilere ters düşmesi yani kullanıcı kitleye yeni gelmesidir (Vosoughi, Roy, & Aral, 2018). Ancak çalışmamızın en önemli bulgularından birisi, infodemiye en çok maruz kalınan sosyal medya platformunun Twitter değil Facebook

olduğunu ortaya koymasıdır. Bunun sebebi olarak, orta ve üst yaş grubunun Facebook'ta yayılan infodemik bilgilere daha fazla inandığını ve bu bilgilerin bu sosyal medya platformu aracılığı ile diğer platformlara kıyasla daha fazla yayıldığını söylemek mümkündür.

Bu alışma da sonuç olarak, insanların pandemi dönemi sresinde sosyal medyayı daha çok zaman geçirdikleri ve kullanım sıklığının arttığı görülmüştür. Sosyal medya üzerinde yapılan paylaşım ve yalan haberlere karşı insanların daha da bilgili olduğu ve araştırdıkları görülmüştür. Son olarak pandemi sürecinde yapılan infodemik haberlerin insanları olumsuz etkilediğini ortaya çıkarmıştır.

Son söz olarak çalışmamızın ortaya koyduğu değerlendirmelerin yanında ilerleyen süreçlerde yapılacak araştırmaların, sosyal medya mecralarında infodemiye açık ifadelere, kullanıcıların daha tedbirli ve sorgulayarak yaklaşmasının önemini ortaya koyacağını, bununla birlikte bu alanda ele alınacak çalışmaların sayısının artmasıyla literatüre yapacağı katkının yanı sıra sosyal medya içerikleri ve sosyal medya kullanıcı ilişkisinin daha doğru bir çizgiye oturacağını düşünüyoruz.

KAYNAKLAR

Alpay, Y. (2017). Yalanın siyaseti yalanın meşrulaştırılması, hakikatin önemsizleştirilmesi ve hileli akıl yürütme teknikleri. İstanbul: Destek Yayınları.

Atrooz, F., Liu, H., & Salim, S. (2019). Stress, psychiatric disorders, molecular targets, and more. *Progress in molecular biology and translational science*, 167, 77-105.

Atrooz, F., Liu, H., & Salim, S. (2019). Stress, psychiatric disorders, molecular targets, and more. *Progress in molecular biology and translational science*, 167, 77-105.

Bakioğlu, F., Korkmaz, O., & Ercan, H. (2020). Fear of KOVID-19 and positivity: Mediating role of intolerance of uncertainty, depression, anxiety, and stress. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-14.

Banerjee D. (2020) How KOVID-19 is overwhelming our mental health. *Nature India*, 26.

Baudrillard. J. (2004). Tam ekran (Çev. B. Gülmez). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Binark, M. (2014). Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri. İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Binark, M. ve Löker, K. (2011). Sivil Toplum Örgütleri için Bilişim Rehberi. STGM, Ankara

Brennen JS, et al. Types, sources, and claims of Kovid-19 misinformation. *Reuters Institute*. 2020; 7:3.1.

Bunker D. Who do you trust? The digital destruction of shared situational awareness and the KOVID-19 infodemic. *Int J Inf Manag.* 2020; 55:102201–

<https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2020.102201>.

Cellini N, Canale N, Mioni G, Costa S. Changes in sleep pattern, sense of time and digital media use during KOVID-19 lockdown in Italy. *J Sleep Res.* (2020) 29: e13074. doi: 10.1111/jsr.13074

Chao M, Xue D, Liu T, Yang H, Hall BJ. Media use and acute psychological outcomes during KOVID-19 outbreak in China. *J Anxiety Disord.* (2020) 74:102248. doi: 10.1016/j.janxdis.2020.102248

Chaturvedi, A. (2020). A comparative analysis of KOVID-19 and Black death of the mid-14th century. 01 Haziran 2021 tarihinde <http://envipol.org/Kovid-19-and-black-death.php> adresinden erişildi.

Cinelli M, Quattrocioni W, Galeazzi A, Valensise CM, Brugnoti E, Schmidt AL, et al. Kovid-19 sosyal medya bilgi salgını. *Bilim Temsilcisi* (2020) 10:16598. doi: 10.1038/s41598-020-73510-5

Çetin, M. & Bel, A. (2014). Geleneksel Medya Gündeminin Belirlenmesinde Sosyal Medyanın Rolü, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 38, 57-73.

Diker, E. (2020: 114). TRT DERGİSİ

Dursun, Ç. (2004) Haberde gerçekliğin inşa edilmesi ne demektir. Çiler Dursun (Eds.) *Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*. Elips Kitap.

Ekonomik ve Sosyal Etkileri Gaziantep University Journal Of Social Sciences 2020 Special Issue, (2020) 612-632.

Erdoğan, P. D. (2020, Haziran 29). Mag.bilgi.edu.tr bilgimag: <https://mag.bilgi.edu.tr/tr/haber/infodemi-virus-kadar-hazirlikli-olmamiz-gereken-bi/>; E.T. (21 Aralık 2020)

Evanega S, et al. Coronavirus misinformation: Quantifying sources and themes in the KOVID-19 ‘infodemic’. Ithaca: Cornell University; 2020.

Flood, A. (2016, Kasım 15). 'Post-truth' named word of the year by Oxford Dictionaries. The Guardian: <https://www.theguardian.com/books/2016/nov/15/post-truth-named-word-of-the-year-by-oxford-dictionaries> adresinden alındı.

Gates B. Responding to Kovid-19 — a once-in-a-century pandemic? N Engl J Med. 2020;382(18):1677–9.

Geçkin Onat, S. (2017). Yakınsama kültürü ve online çevreci katılım: Greenpeace, TEMA Vakfı, Karadeniz İsyandadır Platformu Üzerinde Bir Araştırma. Global Media Journal: Turkish Edition, 8(15), 276-304.

Google Trends, ‘Post-Truth’ Kelimesine Zaman İçerisinde Gösterilen İlgi, (trends.google.com.tr).

Hepkon, Z. (2011). İletişim ve Teknoloji: Olanaklar, Uygulamalar, Sınırlar. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.

Kocabay Şener, N. (2018). Hakikat Sonrası Çağda Haber Organizasyonlarının İtibarını “Haber”Le Korumak. Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları E-Dergisi, 1, 1, 55-69.

Kouzy R, et al. Coronavirus goes viral: quantifying the KOVID-19 misinformation epidemic on Twitter. Cureus. 2020; 12(3): e7255.

Léger D, Beck F, Fressard L, Verger P, Peretti-Watel P, COCONEL Group. Poor sleep associated with overuse of media during the KOVID-19 lockdown. *Sleep*. (2020) 43: zsa125. doi: 10.1093/sleep/zsaa125

Lewandowsky, S., Ecker, U. K., & Cook, J. (2017). Beyond misinformation: Understanding and coping with the “post-truth” era. *Journal of applied research in memory and cognition*, 6(4), 353-369.

Lister, M., Dovey, J., Giddings, S., Grant, I., Kelly, K. (2009). *New Media a critical introduction second edition*. London and New York: Routledge.

Liu M, et al. Internet searches for unproven KOVID-19 therapies in the United States. *JAMA Intern Med*. 2020;180(8):1116–8.

Maital, S. ve Barzani, E. (2020). *Global Economic Impact of KOVID-19: A Summary of Research* Samuel Neaman Institute For National Policy Research. 23 Aralık 2020 tarihinde https://www.neaman.org.il/EN/Files/Global%20Economic%20Impact%20of%20KOVID-19_20200322163553.399.pdf adresinden erişilmiştir.

Manovich, L. (2001). *The language of the new media*. London: The MIT Press.

Mark, J.J. (2020). Effects of the Black death on Europe. 23 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.ancient.eu/article/1543/effects-of-the-black-death-on-europe/> adresinden erişildi.

Mheidly N, Fares J. Leveraging media and health communication strategies to overcome the KOVID-19 infodemic. *J Public Health Policy*. 2020;41(4):410–420. <https://doi.org/10.1057/s41271-020-00247-w>.

Milliyet.com.tr. (2020, 11 Mart). Son dakika... 29 sosyal medya kullanıcısına corona virüs soruşturması. 25 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/gundem/son-dakika-29-sosyal-medya-kullanicisina-corona-virus-sorusturmasi-6163398> adresinden edinilmiştir.

Motta M, Stecula D, Farhart C. How right-leaning media coverage of KOVID-19 facilitated the spread of misinformation in the early stages of the pandemic in the U.S. Canadian Journal of Political Science. Revue Canadienne De Science Politique; 2020. p. 1–8.

Nielsen, R. K., Fletcher, R., Newman, N., Brennen, J. S., & Howard, P. N. (2020). Navigating the ‘infodemic’: How people in six countries access and rate news and information about coronavirus. UK: The Reuters Institute for the Study of Journalism University of Oxford.

NTV. (2020, 12 Mayıs). Twitter'dan yeni corona virüs önlemi. 14 Haziran 2021 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/teknoloji/Twitterdan-yeni-corona-virus-onlemi,GeqFK7KIG0uPOE2GGXMH-w> adresinden edinilmiştir.

Olagoke AA, Olagoke OO, Hughes AM, et al. Br J Health Psychol. 2020;25(4):e12427. <https://doi.org/10.1111/bjhp.12427>.

Orso D, et al. Infodemic and the spread of fake news in the KOVID-19-era. Eur J Emerge Med. 2020. <https://doi.org/10.1097/MEJ.0000000000000713.53>.

Parment, W.E. Paul, J. “KOVID-19: The First Posttruth Pandemic”, American Journal of Public Health 110, no. 7 (1 Temmuz 2020): s. 945-946.

Parpia, A. S., Ndeffo-Mbah, M. L., Wenzel, N. S., & Galvani, A. P. (2016). Effects of response to 2014–2015 Ebola outbreak on deaths from malaria, HIV/AIDS, and tuberculosis, West Africa. Emerging infectious diseases, 22(3),433.

Simonov, A., et al., The persuasive effect of fox news: Non-compliance with social distancing during the Kovid-19 pandemic. 2020, National Bureau of Economic Research.

Vosoughi, S., Roy, D., & Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. *Science magazine*, 1146-1151.

Su Z, McDonnell D, Wen J, et al. Mental health consequences of KOVID-19 media coverage: the need for effective crisis communication practices. *Global Health*. 2021;17(1):4. doi:10.1186/s12992-020-00654-4

Şakı Aydın, O. (2011). Teknoloji, haber, nesnellik- Yeni medya üzerine tartışma notları.

Şeker, M., Özer, A., Tosun, Z., Korkut, C., & Doğrul, M. (2020). KOVID-19 Küresel Salgın Değerlendirme Raporu. Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, TÜBA Raporları, (34).

Tankovska H. Number of Global Social Network Users 2017-2025. Statistics (2021). Available online at: <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/>

Tasnim S, Hossain MM, Mazumder H. Impact of rumors and misinformation on Kovid-19 in social media. *J Prev Med Public Health*. 2020;53(3):171–4.

Tewari, S. (2020). <https://www.livemint.com/industry/media/Kovid-19-social-media-platforms-fight-fake-news-under-pressure-from-government-11586843895979.html>

The Economist. (2016, 10 Eylül). Art of The Lie. 25 Haziran 2021 tarihinde <https://www.economist.com/leaders/2016/09/10/art-of-the-lie> adresinden edinilmiştir.

Timisi, N. (2003). Yeni İletişim Teknolojileri ve Demokrasi. Ankara: Dost Kitabevi.

Törenli, N. (2005). Yeni medya, yeni iletişim ortamı. Ankara. Bilim ve Sanat Yayınları.

Törenli, N. (2011). Küreselleşmenin yol haritaları: Tekno-siyasal paradigmlar. Ankara: Ütopya Yayınevi

Türk, A., Ak Bingül, B. ve Ak, R., (2020). Tarihsel Süreçte Yaşanan Pandemilerin

Uluk, M. (2018). Yeni medyada “yalan haber” ve hakikat sonrası çağ: doğrulama platformu olarak teyit.org örneği üzerine bir inceleme, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Vosoughi, S., Roy, D., & Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. Science, 359(6380), 1146-1151.

We Are Social 2021, Dünya Raporu, <https://wearesocial.com/digital-2021>

We Are Social 2021, Türkiye Raporu, <https://datareportal.com/reports/digital-2021-turkey>

WHO (World Health Organization) (2020). Coronavirus disease 2019 (KOVID-19), Situation Report, 72. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331685/nCoVsitrep01Apr2020-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y> erişim tarihi: 01.06.2021

World Health Organization. (2021). Available online at: <https://covid19.who.int> (accessed on February 15, 2021).

Yalçınkaya B., Dönmez, a.h., Furkan, A. ve Kayalı N. (2018). “A Survey About University Students' Perception of Post-Truth on Social Media”, Journal of Awareness, 3 (4), 53-64.

Yengin, D. (2012). Yeni Medya ve Dokunmatik Toplum. İstanbul: Derin Yayınları.

Yip L, et al. Serious adverse health events, including death, associated with ingesting alcohol-based hand sanitizers containing methanol—Arizona and New Mexico, may–June 2020. *Morb Mortal Wkly Rep.* 2020;69(32):1070.

Zhao Y, Xu H. Chinese public attention to KOVID-19 epidemic: Based on social media. *medRxiv.* (2020). doi: 10.1101/2020.03.18.200380

